

ПОЛИТИКИН

Немачка 3.00 DEM, SAD 1.25 USD, Швајцарска 2.50 CHF,
Шведска 16.00 SEK, Аустрија 20.00 ATS, Грчка 600 GRD,
Енглеска 1.00 GBP, Словенија 150 SLT, Македонија 70
ДЕН. Р.С.А. 9 Р.

ЗАБАВНИК

18. VII 1995. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LVII • ЦЕНА 4 ДИНАРА • БРОЈ 2273

За све од 7 до 77

Ерих Дон Каргоф

НЕМАЧКИ ВИТЕЗ
(1600-1648),

ТРИ ПУТА ЈЕ ИЗАЗИВАО ПРОТИВНИКЕ НА ДВОБОЈ САМО ЗАТО ШТО СУ ИЗГОВОРILI ЊЕГОВО ИМЕ БЕЗ СЛОВА Ф. ПРВУ ДВОЈИЦУ ЈЕ СМРТНО РАНИО, А У ТРЕЋЕМ ДВОБОЈУ ЈЕ И САМ СТРАДАО.

ЦРКВА СВ. КАТАРИНЕ

У ФРОНЛЕБЕНУ У АУСТРИЈИ,
ПОДИГНУТА У 16. ВЕКУ, ПУНИХ

187. ГОДИНА СЛУЖИЛА ЈЕ КАО
СТАМБЕНА
КУЋА.

ТУРИСТИЧКИ ВОДИЧ

ГРАДА БЕНТЛИЈА
(В. БРИТАНИЈА)
УКЛЕСАН ЈЕ У
КАМЕНУ И
СМЕШТЕН ПОД
СЛАМНАТИ
КРОВ.

ВИЉЕМ III

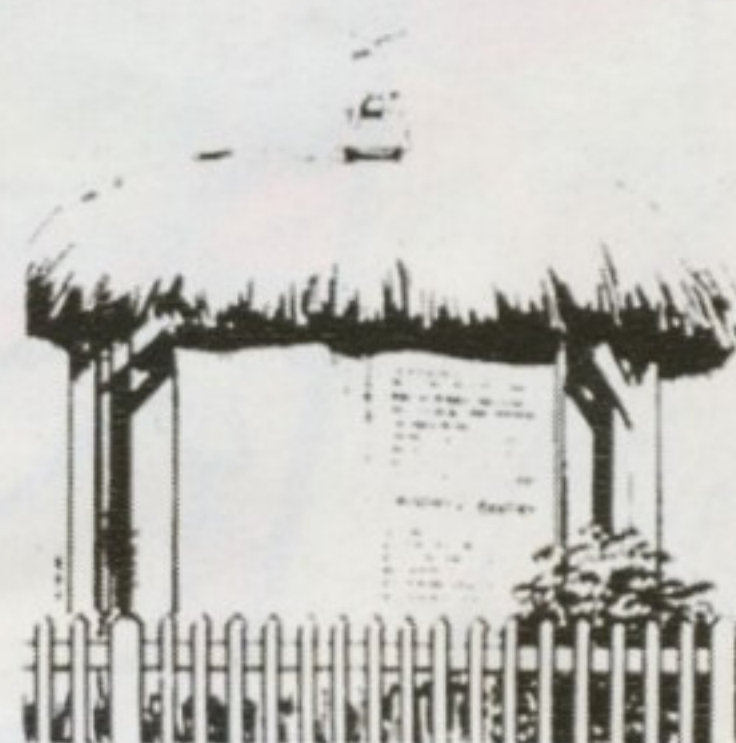
ХОЛАНДСКИ НАМЕШНИК (1650-1702),
ИСТОВРЕМЕНО
ЈЕ БИО

ВИЉЕМ I ИРСКИ
ВИЉЕМ II ШКОТСКИ
ВИЉЕМ III ЕНГЛЕСКИ
И
ВИЉЕМ IV НОРМАНДСКИ.

МОСТОВИ

КОЈИ ПРЕЛАЗЕ ПРЕКО РЕКА
И ПОТОКА НА ПЛАНИНИ МА-
ГАМЕНДУНГ У ИНДОНЕЗИЈИ
ИЗГРАЂЕНИ СУ ОД БАМБУСА
ВЕЗАНОГ КАНАПОМ ОД БИЉ-
НИХ ВЛАКАНА.

У ЗАМКУ ОДЈЕКА

У ЛУЧЕРИ (ИТАЛИЈА)
СВАКИ ЗВУК ПОНОВИ
СЕ 11 ПУТА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

••••• уместо скупих и штетних огрлица против бува и крпеља власници паса треба свом љубимцу да додају у храну бели лук или пивски квасац, препоручује амерички часопис „Хароу-смит“, а добро је и уље од поморанџе или грејпфрута (самлевена кора прокува се с мало воде) које се утрља у кожу паса.

легу, да би стигле до слободе и ваздуха, оне испуштају ензим који једноставно одреже мраву главу!

••••• кад су луковице зумбула (*Hyacinthus orientalis*) донете у 16. веку с Блиског истока у Европу, цветови ове биљке били су ситни звончићи искључиво плаве боје. Данас су много богатији, а има их не само белих, розе, љубичастих већ и - двобојних!

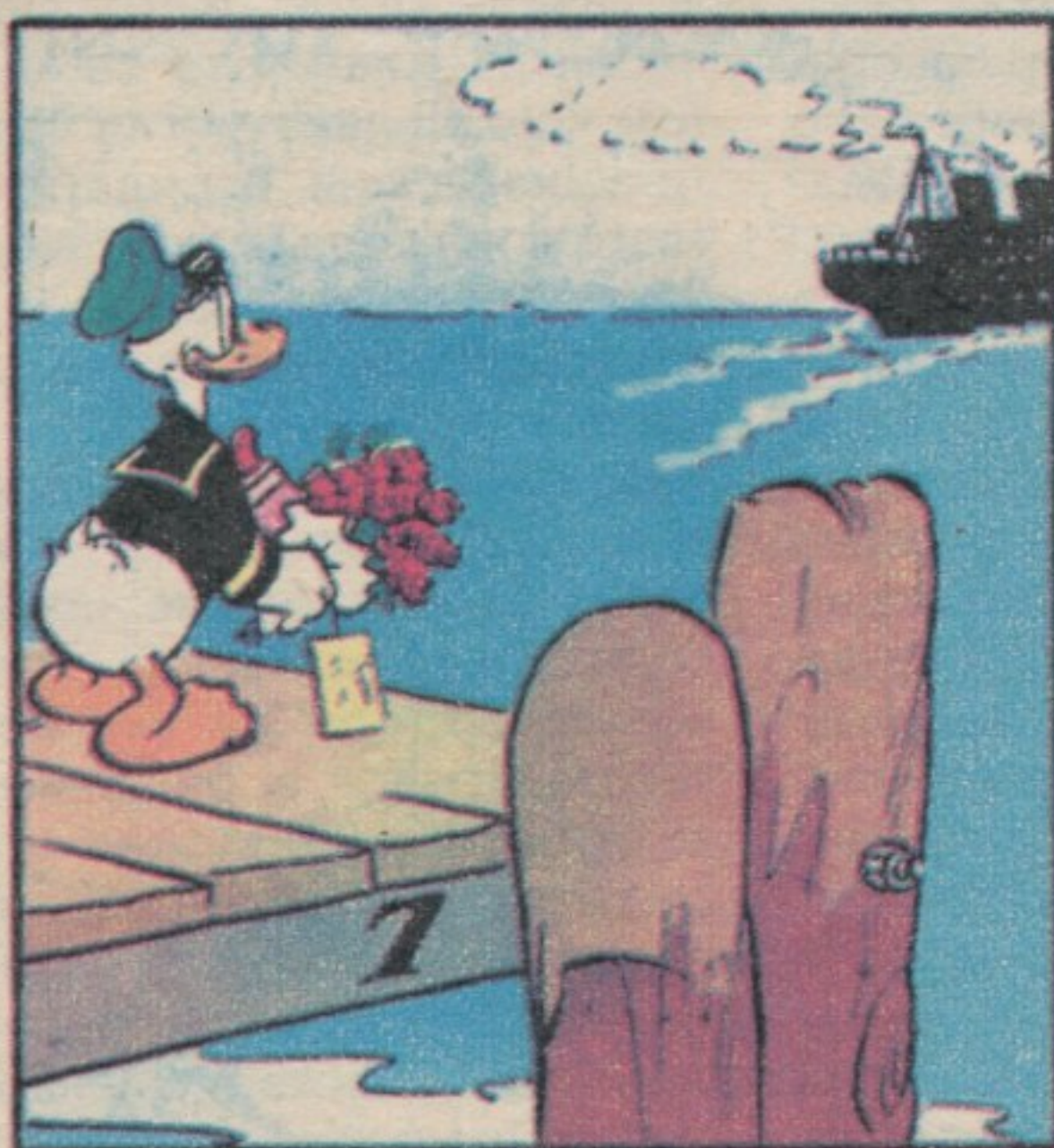
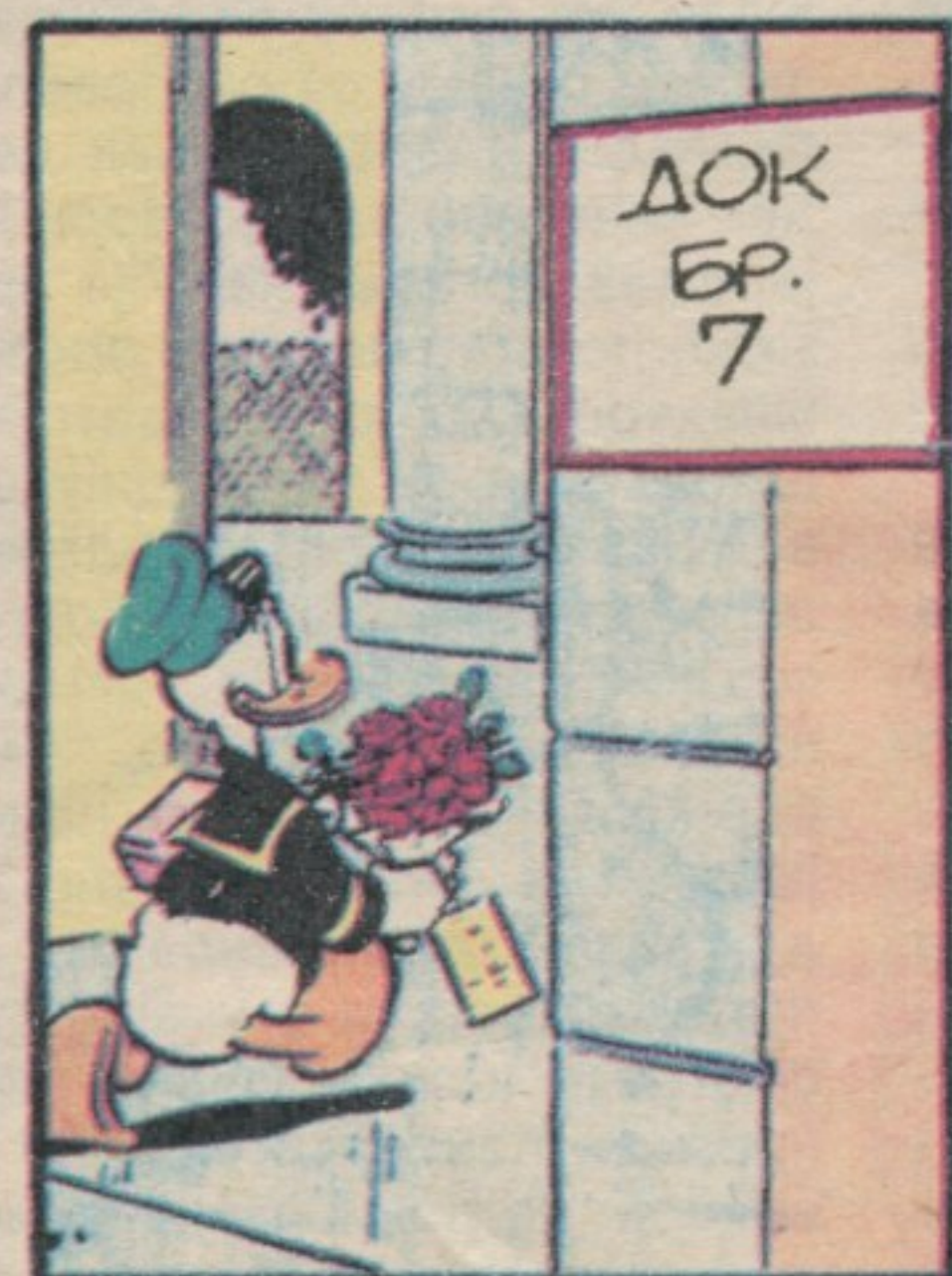
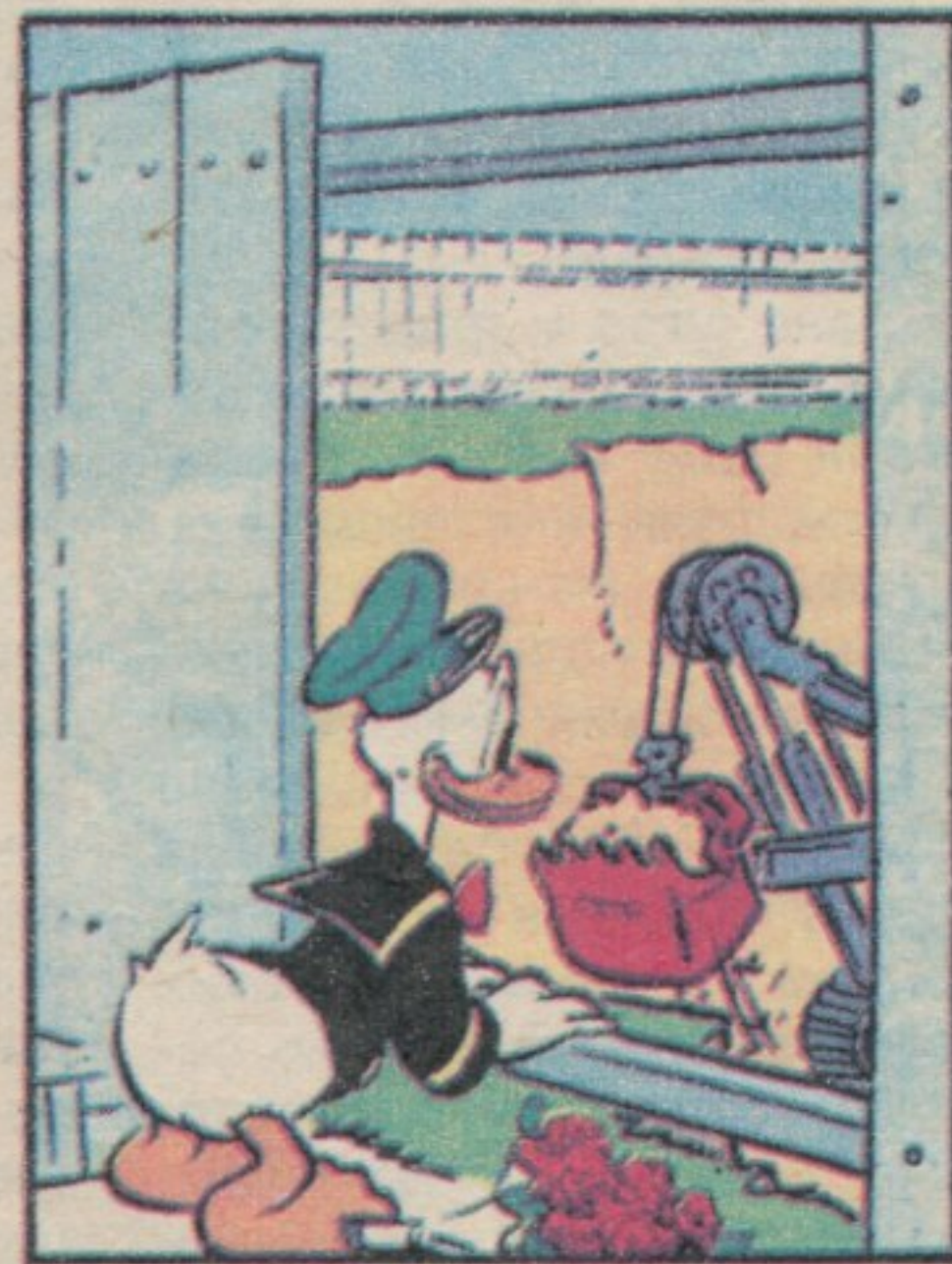
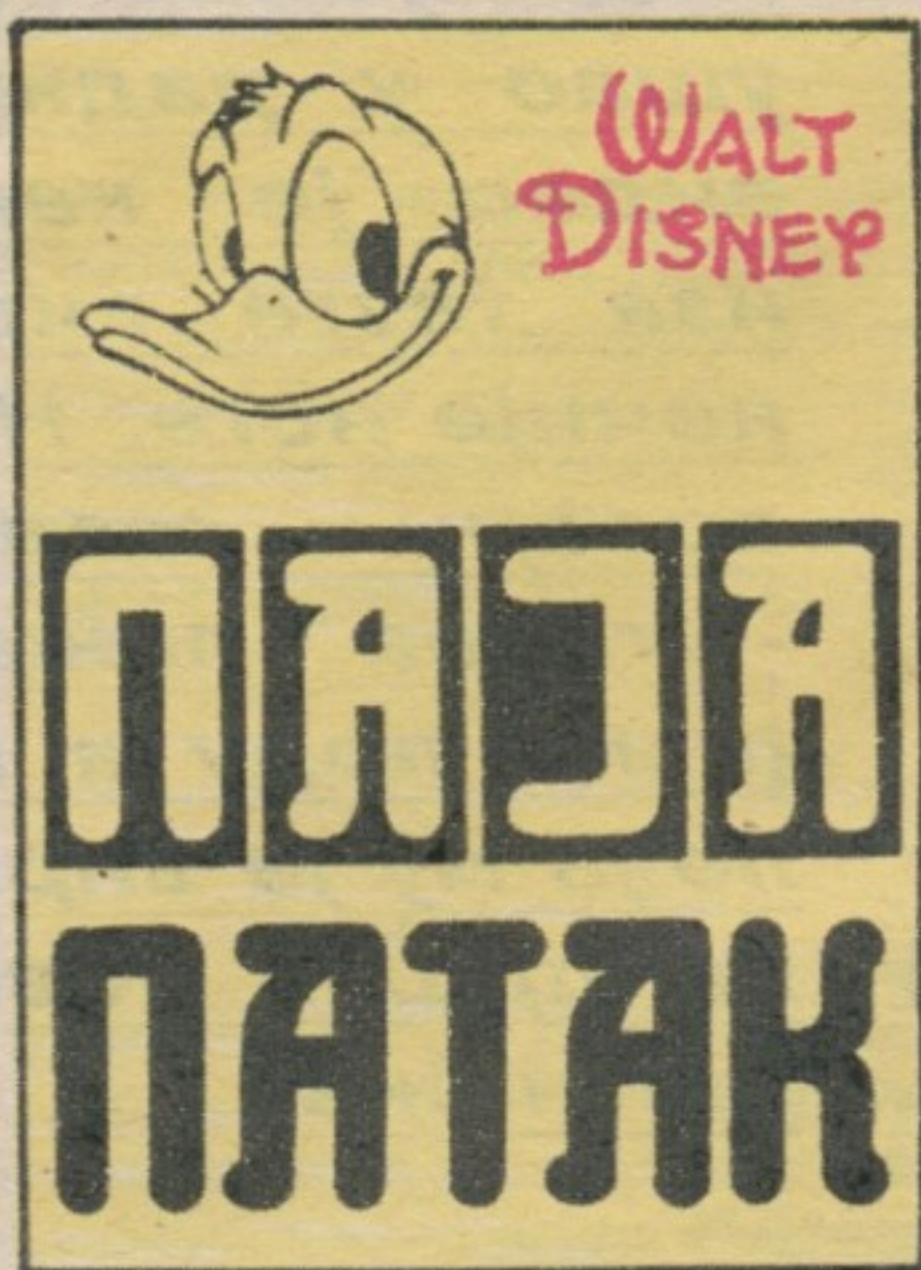

••••• да би се ослободили „огњених мрва“ који својим отровним уједима досађују људима и животињама Северне Америке, Министарство за пољопривреду САД недавно је пустило у природу мушицу-паразита (*Pseudacteon litoralis*) као терминатора: инсект, наиме, полаже јаја у главу мрва, а кад стигне време да се ларве из-

••••• у Британији, земљи у којој је измишљена телевизија и у којој је почео да се емитује први редован програм (1936), данас постоје само четири телевизијска канала. На два програма емитује државна телевизијска станица Би-Би-Си, а на друга два приватне, комерцијалне фирме.

Илустровао Зоран Петковић Петко

**Злочин
који
је
узбудио**

**СТАРИ
БЕОГРАД**

КО ЈЕ УБИО БОГАТОГ МЛЕКАЦИЈУ

Када је сељак
ушао у радњу,
видео је како
иза тезге вире
нечије ноге. Не-
срећни газда-
-Ставра лежао
је на поду а из
леђа му је вири-
ла дршка пове-
ћег ножа

Дан који се управо рађао није обећавао никакво нарочито узбуђење становницима престонице. Улицама је промицао тек покоји ужурбани пролазник идући за својим послом, па ипак су дуванџијске, папуџијске и сарачке радње као и разновразни други дућани отварали своја врата једни за другим. Многобројне крчме, ликерџинице, алвацинице и бозацинице примале су своје прве муштерије на редовни „пансион“, а општински патролџија је, заузевши бусију на нарочитој осматрачници, будно пратио варошке догађаје.

У рано јутро у град су стизали и сељаци из околине довозећи своју робу на воловским колима или таљигама. Сељанке су мање количине свеже хране носиле на раменима, на обрамицама са којих су висиле котарице и шарене торбе. Сва та роба налазила је своје место на Великој пијаци: на тезгама земунских пиљарица били су уредно поређани бутер, милерам, печурке, шпаргла и свеж парадајз; место поред њих заузимали би рибари са својим уловом; месо се продавало у дрвеним баракама у којима су велики комади висили на ченгелама. Понеки сељак би натоварио јагње или прасе преко рамена и кренуо улицама у потрази за муштеријом. Рано с пролећа оброк просечне београдске породице састојао би се од чорбе, сармице и печења које би се пекло код „фурунџије“. Обавезан додатак уз овакав оброк било је кисело млеко које су они који су држали до себе (и до доброг укуса) куповали код газда Ставре на Теразијама, на месту данашњег хотела „Балкан“. Газда-Ставра је

имао сталне муштерије, али се њихов круг непрестано ширио, па је за киселим млеком владала права јагма. И произвођачи су били стални: неколико „проверених“ сељака из околине Београда.

За шаку златника

И тако, док су престонички ранораниоци у домаћим хаљинама уживали у првој јутарњој кафици, један крупни сељак грабио је преко Теразија ка газда-Ставриној млекари. Овај Палилулац који је пртио два велика чабра млека био је главни снабдевач чувене млекаре. Знао је да млекација више од свега цени тачност па је журио колико му је терет који је носио дозвољавао. Када се радњи приближио на двадесетак метара, сељак је са чуђењем угледао светло у прозору иако је јутро већ било одмакло. Свеједно, ужурбано је наставио унапред се радујући кратком одмору уз чашицу са газда-Ставром. Приближивши се улазу Палилулац је приметио да су врата млекаре одшкринута. Помислио је да је неки његов претходних заборавио да их затвори. Закорачио је унутра. Нигде није било живе душе. Позвао је газда-Ставра, али овај није одговарао. Спустивши чаброве са млеком, сељак се упутио у газдину собицу која се налазила иза радње. Нашавши се на прагу, погледом је окрзнуо пулт иза кога је обично стајао газда-Ставра. Иза пулта су вириле нечије ноге. У великом страху, Палилулац се приближио и имао је шта да види: испод пулта је непомично лежао газда-Ставра из чијих је леђа вирила дршка повећег ножа. Ужаснут призором који је видео, сељак је излетео из

радње и почео да дозива помоћ. Први је до млекаре дотрчао жандарм који је само могао да утврди да газда-Ставри више нема помоћи.

Полицијски писар теразијског кварта спровео је истрагу. Лекар је одмах утврдио да је убиство извршено претходне ноћи између једанаест и један. Полиција је сазнала да је газда-Ставра често давао новац на зајам и то са каматом коју би лако могли назвати зеленашком. А онда је истрага почела да тапка у месту. Застој у истрази учинио је да градом почну да круже разновразне приче – све једна невероватнија од друге. Када је већ изгледало да ће убица проћи без заслужене казне, у полицију је изненада бануо човек тврдећи да зна ко је убица! Сведок је објаснио да је те вечери када се убиство десило у газда-Ставриној радњи седео постарији плећат сељак са густим брковицама. Између њега и млекације стајала је немала гомила злат-

ника око којих су се они, како се човеку учинило, расправљали. На питање полицијског писара о чему су расправљали газда-Ставра и сељак, сведок није знао да одговори јер је читав догађај, како је признао, посматрао кроз прозор млекаре. Одмах је издато наређење да се у полицију доведу сви сељаци који одговарају детаљном опису који је сведок дао. Док је полиција претраживала кафане, бербернице и друга места на којима су се сељаци обично задржавали, два жандарма су потврдила причу случајног посматрача који је вирио кроз прозор. Жандарми који су те вечери патролирали теразијским кварталом такође су виде-

ли крупног, плећатог сељака са густим брковима како касно увече улази у газда-Ставрину радњу, осврћући се око себе.

Жандарми су се размилели по граду и убрзо открили сељака у једној кафани у Савамали. Одмах су га повели у полицију, а он се, истини за вољу, није ни опирао ни бранио. „Јесте“ одмах је признао, „видео сам газда-Ставру те вечери“. Додао је још да је млекацији дуговао неке паре, па је свратио да измири дуг. Газда-Ставра је захтевао да се нађу касно увече, јер није волео да се по чаршији прича да позајмљује новац „под интерес“. „Чим сам му вратио паре, отишао сам из

млекаре“, још је додао. На питање полицијског истражитеља зашто се није одмах јавио и признао да је те вечери видео газда-Ставру, сељак је одговорио да је помислио да би кривицу свалили на њега, па се притајио у нади да ће пронаћи убицу. Иако се сељак није бринуо за своју слободу, уверавајући све да је невин, судбина му је била запечаћена. Изведен је на суд. На основу изјава сведока и двојице патролција и сопственог признања да је млекацији дуговао новац, а уз прилично трапаву одбрану, сељак је осуђен на доживотну робију. Цео случај је полако падао у заборав. Годину дана касније, двојица патролција су напус-

тила полицијску службу и отворила мале трговине. Нико се није зачудио. Сељак је, помирен са судбином, лежао на робији.

Тридесет година касније

Угледни трговац Милојко Лазовић из Кнез-Михаилове улице и палилулски апотекар Лаза Секулић били су одлични пријатељи. Обојица су помагала сиротињу, а у својим пословима важили су као прави примери честитости и поштења. А онда, једног дана, трговац Милојко Лазовић, већ у годинама, оболи од тешке болести. Знајући да му је пријатељ веома болестан, апотекар Лаза Секулић није

се изненадио када је једне ноћи, у доба када пристојан свет већ спава, слуга трговца Лазовића закуцао на његова врата и замолио га да пође са њим. Апотекар је свога пријатеља затекао како унезверено шета тамо-амо. „Морам нешто да вам признам“, рекао је трговац и наставио: „Пре три године у пожаревачком затвору умро је човек осуђен на доживотну робију због убиства. Али он није био крив“. Апотекар је ћутао знајући да га пријатељ није звао у пола ноћи да би му само то испричао. Онда је трговац наставио и читав приказ од пре тридесет година расплео се пред очима двојице пријатеља. Трговац Милојко Лазовић испричао је да је у младости био патролција у теразијском кварту. У газда-Ставриној радњи приметио је, патролирајући са човеком чије име није хтео да каже, једног сељака који је млекацији предавао велику своту новца. Када је сељак отишао, патролције, којима је већ било доста посла који им није доносио богзна каве приходе, закуцају на газда-Ставрину врата, и док им је он кувао чај да се окрепе, они га заскоче са леђа и ножем који је дотле стајао на столу, задају му смртоносни ударац. Патролције покупе сав новац и наставе свој посао као да се ништа није догодило. После годину дана један за другим су напустили дотадашњи посао и украденим новцем отворили мале радње.

Апотекар није могао да верује да је његов пријатељ са којим је друговао више од двадесет година убица. Док је покушавао да сабере мисли, трговац га је замолио: „Ако се мени нешто деси, ако умрем, да одете код деце оног грешника и да им све испричате. Нека знају да им је отац био невин. А ја ћу се постарати да им оставим нешто да поново стану на ноге“. После овог признања апотекар је у бунилу напустио кућу свог пријатеља. Није знао шта да ради. Сутрадан ујутро, слуга трговца Лазовића поново је закуцао на апотекарова врата. Вест коју је пренео гласила је овако: трговац Милојко Лазовић извршио је самоубиство.

Деца сељака који је невин робијао и умро у затвору добила су на поклон велику своту новца — од кога, никада нису сазнали.

Саучесник у убиству млекације газда-Ставре никада се није суочио са лицем правде. Тако је одлучио палилулски апотекар Лаза Секулић.

Љиљана Бољановић

Илустровао Бобан Савић

ДЕСЕТОРИЦА ОДВАЖНИХ НА ЛЕЂИМА ВЕТРА

Никада пре ни један балон слич-
не величине који су створили љу-
ди није заплвао небом покретан
искључиво снагом ветра

Размера која
приближно до-
чарава однос из-
међу величине
класичног бало-
на и учесника
овогодишње
трке око света

УНИЦЕФ ФЛАЈЕР

Холандски
балон: хелијум
за главни балон,
загрејани ваздух
у помоћном
балону испод
њега.

Величина: 10.000
кубних метара
хелијума; висина:
69 метара; унутра-
шња површина каби-
не: 10 квадратних
метара. Посада: Хенк
Бринк, капетан; Воут
Бакер, копилот. Брзина:
од 150 до 300 километара
на сат. Место узлетања:
Нимега, Холандија. Путања:
правац запад, на око 11 ки-
лометара висине.

ЗЕМАЉСКИ ВЕТРОВИ

Балон као погонску снагу
користи хелијум, док са-
бијени ваздух има улогу
вентила који подешавају
висину помоћног балона.
Величина: 37 хиљада куб-
них метара хелијума; 20
хиљада кубних метара
сабијеног ваздуха; висин-
а: 103 метра; унутрашња
површина кабине: 21
квадратни метар.

Посада: Лери Њуман, ка-
петан; Дејвид Мелтон,
инжењер; Кери Бартлет,
техничар, стручњак за
преживљавање.

Путања: правац запад, на
11 километара висине;
брзина: од 150 до 300 ки-
лометара на сат. Место
узлетања: Рино, САД.

пут пре годину дана. Сада се
спрема по трећи пут и уверен
је да ће успети:

— То су били пробни летови
— каже.

Колико је у праву када
тврди да за њега нема зиме,
видеће се. У сваком случају,
до краја године на исти пут,
нон-стоп лет око Земље, кре-
нуће још три балона: холанд-
ски „Уницеф флајер“ и још
два америчка балона, „Оди-
сеј“ и „Експлорер“.

Како уловити ветар

У теорији, није тешко обле-
тети свет у балону без иједног
успутног слетања. Треба само
„уловити“ ветрове који непре-
кидно дувају око Земље у ис-
том правцу, а њих има. Лери
Њуман, рецимо, рачуна на та-
козване млазне струје које се
јављају на висинама од 10 до
12 хиљада метара. Један од
најснажнијих ветрова те
врсте који на махове достиже
брзину од 400 километара на
сат дува на простору између
40. и 70. поделјка северне ге-
ографске ширине и то увек у
истом правцу — од запада ка
истоку.

План Лерија Њумана гласи:
дићи ће свој балон на десет

И згледа да ће се оства-
рити још једно проро-
чанство Жила Верна:
пут око света у бало-
ну. Откако је пре сто
година великом Французу па-
ло на памет да је и то могуће,
многи су покушавали да ос-
тваре његов сан. Четрдесет-
шестогодишњи Лери Њуман,
рецимо. Овај Американац из
Калифорније први пут је без-
успешно покушао да обиђе
Земљу у балону 1993, други

ОКО СВЕТА У БАЛОНУ

Ал' би се Жил
Верн обрадо-
вао... Четири
посаде спрема-
ју се да током
ове године из-
веду исти под-
виг: да обиђу
свет у балону
без иједног ус-
путног слетања

ОДИСЕЈ

Погон: хелијум
Величина: 821 хиљада
кубних метара хелијума;
висина: 149 метара; унут-
рашња површина кабине:
5 квадратних метара; нај-
већи балон који су људи
икада створили.
Посада: Боб Мартин, на-
петан; Марк Саливан, ко-
пилот; Трој Бредли, тех-
ничар.
Путања: правац запад, на
висини 23–36 километара;
брзина: 80–100 километа-
ра на сат.
Место узлетања: Албу-
керке, Нови Мексико.

хиљада метара и затим пусти-
ти да га две или три недеље
носи ветар. Балон се, иначе,
зове „Земаљски ветрови“ и
права је грдосија. Висок је
као зграда од 35 спратова
(103 метра), а тежак готово
тону (толико, наиме, тежи са-
мо спољашњи омотач балона
састављен од три слоја поли-
етилена ојачаног полиесте-
ром). Спонзоре је до сада
коштао преко седам милиона
долара, али је, што се „Зе-
маљских ветрова“ тиче, бар
једно извесно – заиста лете.
Преостала три балона која се
спремају за исти подвиг тек
треба да доживе ватрено
крштење.

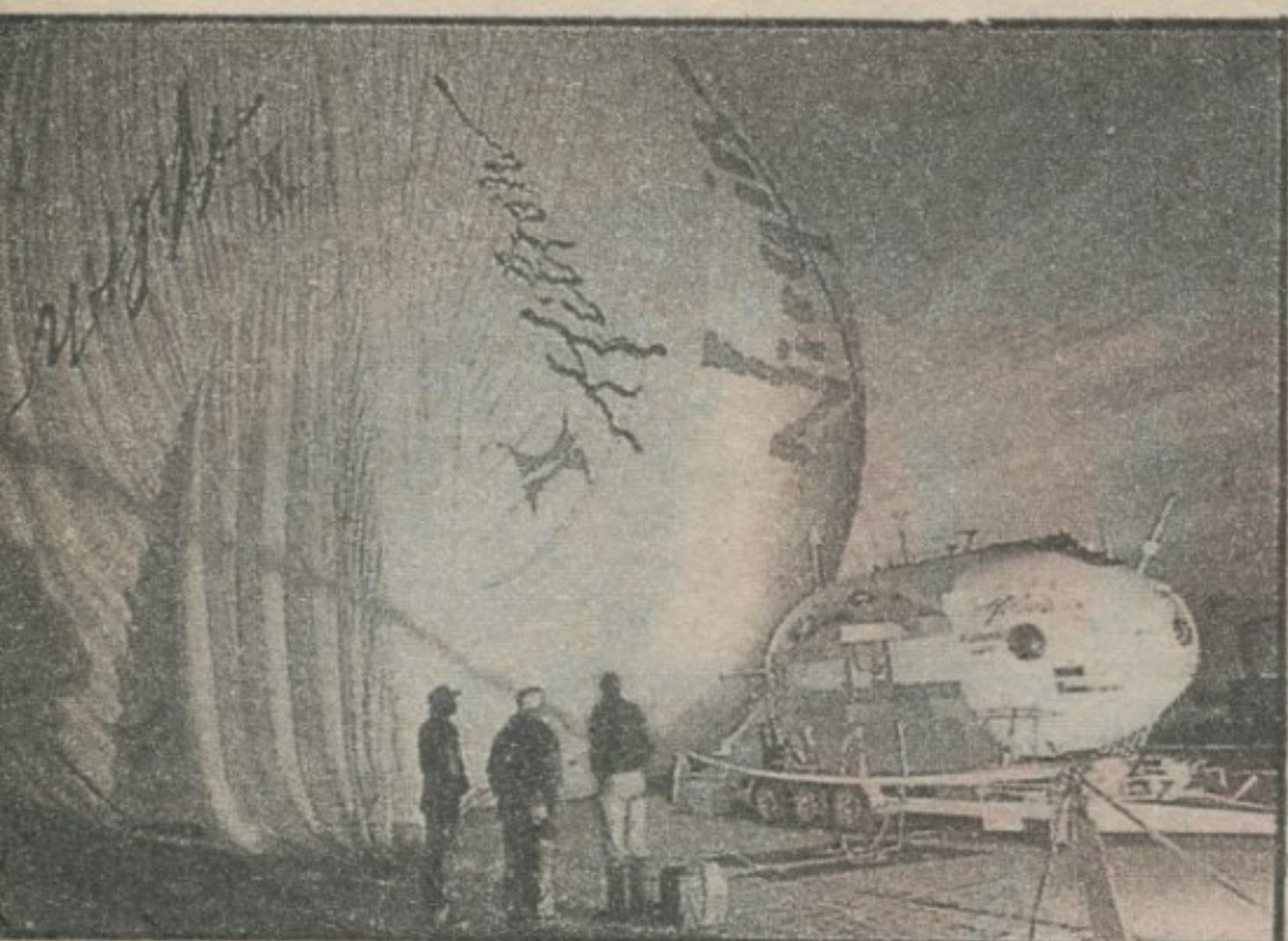
У овом тренутку „Земаљски
ветрови“ налазе се у хангару
аеродрома „Стед“ наомак
града Рино у Невади. Спако-
вани, и нису богзна шта за ви-

дети: тек гомила пластике...
Када се, међутим, пре поле-
тања напуни хелијумом, ба-
лон поприма облик циновске
издужене печурке високе се-
дамдесетак метара. Са сва-
ким новим метром висине,
шири се и хелијум којим је ба-
лон испуњен тако да овај на
крају добија геометријски го-
тово савршено правилан об-
лик лопте пречника 40 мета-
ра.

Оних 900 килограма тежине
односе се само на балон.
Укупна тежина „Земаљских
ветрова“, са све резервоари-
ма за бензин, залихама течног
хелијума, уређајима за нави-
гацију, залихама хране и три
члана посаде износи готово
седам тона. Треба додати и
генераторе електричне стру-
је, уређаје за климатизацију
који обезбеђују сталну темпе-

ЕКСПЛОРЕР

У великој трци око
света требало би да
учествује и Енглец Џу-
лијен Хот у свом „Ек-
сплореру“ који од
1980. држи рекорд у
висини постигнутој у
балону: 16.805 метара.
Такође је успешно
прелетео Сахару и
Аустралију. Његов ба-
лон ради на принципу
комбиновања погон-
ске снаге хелијума и
загревања ваздуха ис-
под балона помоћу
класичних горионика.
Кабина има облик коц-
ке (2×2 метра) у коју
стају два члана поса-
де. Место узлетања:
највероватније Кали-
форнија.

„Земаљски ветрови“, делимично напумпани, у хангару и Риноу.

Више свемирски брод него балон: унутрашњост „Земаљских ветрова“.

Једе се у строго прописаним количинама: овако изгледа следовање за једног члана посаде.

ратуру кабине од 20 степени Целзијусових, фотографске апарате и камере и осталу технику који су смештени са спољашње стране кабине.

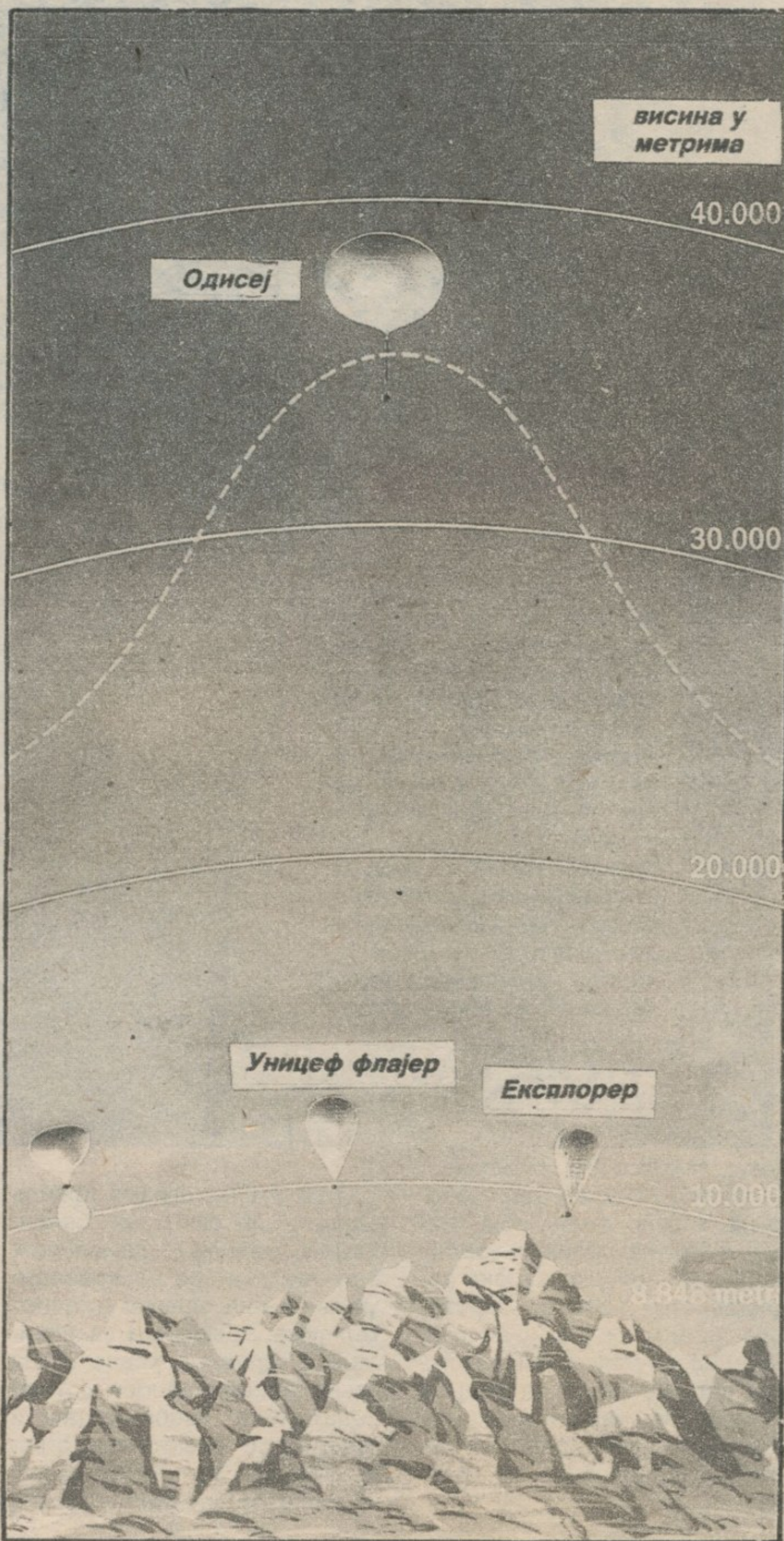
Као пешчани сат

Пре него што се виноу у небо, Лери Њуман морао је да реши највећу техничку невољу „Земаљских ветрова“: питање хелијума. Овај гас, наиме, на великим надморским висинама на којима је спољашњи притисак мали испарава брзином од 13 килограма дневно захваљујући „рупама“ у молекуларној грађи спољашњег омотача балона.

Током дана хелијум се услед топлоте Сунца шири и надувава балон што би било сасвим у реду да за собом не повлачи могућност да „Земаљски ветрови“ толико олакшају да одлепшају изнад висина на којима владају млазне струје. У том случају балон би остао без погона.

Насупрот ономе што се догађа дању, ноћни пад температуре изазива скупљање хелијума, запремина балона се тада смањује, а то ће рећи да „Земаљским ветровима“ тада прети опасност да се спусте исувише ниско. Шта да се ради? Било би најлогичније да се у балон једноставно упумпавају нове количине хелијума, али када би се ово радило сваке ноћи током две или три недеље, колико би пут око света требало да траје, то би захтевало да балон буде снабдевен неупоредиво већим залихама хелијума, од 680 килограма колико се сада налази у његовим резервоарима.

Решење је, као што то бива, врло једноставно. Смислио га је један од најближих Леријевих сарадника, инжењер Тим Лахмајер: помоћни балон, окренут наопако, причвршћен за дно првог балона тако да заједно по облику подсећају на пешчани сат...

Ноћу, када „Земаљским ветровима“ запрети опасност да падну на недопустиво малу висину, из помоћног балона се преко сигурносних вентила испушта ваздух. И обрнуто, дању се у доњи балон убацују додатне количине ваздуха како би се на тај начин повећала тежина и отклонила могућност да се „Земаљски ветрови“ виноу изнад млазних струја.

Четрдесет хиљада метара изнад Земље

Капсула „Одисеја“ први пут је показана пре годину дана на Вашару летећих балона у Албукеркеу, у Новом Мексику. На први поглед „Одисеј“ и није нешто. Метални цилиндар пречника два са два и по метра унутар којих су смештени: три фотеље, једна кухиња, WC, две управљачке табле с инструментима и три компјутера. У та два са два и по метра требало би да се, готово комотно, сместе и три члана посаде. Претесно?

— Не бих се сложио. Имаћемо више простора него што су га имале посаде ма ког „Апола“ до сада — каже Боб Мартин четрдесетједногодишњак, пилот, падобранац и водитељ емисије за популаризацију науке на америчкој телевизији.

У ствари, када ових дана „Одисеј“ узлети, биће то највећи ваздушни балон који су

Посада „Одисеја“, највећег балона који су људи направили, испред кабине која, без циновског балона, и није богзна шта за видети.

Капетан Лери Њуман

створили људи и који се икада виноу у небо: 149 метара висине, 821 кубни метар хелијума...

И, уопште, „Одисеј“ је много сличнији свемирском броду него балону. Посада, рецимо, током лета неће скидати астронаутска одела јер би „Одисеј“ требало да се вине четири пута више него иједан од супарничких балона, до висине изнад 40 хиљада метара, дакле до стратосфере. На тим висинама ветрова готово и да нема, а и оно мало струјања што га има изузетно је слабо.

— Сасвим довољно, како се испоставило, за велики број балона-сонди које смо до сада слали са Земље, па нема разлога да не буде сасвим довољно и за нас — каже Боб Мартин.

Сам балон ради на једноставном принципу: испуњен је хелијумом и нема сигурносних вентила.

— На тој висини нису нам ни потребни. Током ноћи ћемо, због пада температуре и скупљања гаса, губити десетак километара висине, а дању ћемо се, отприлике за исто толико, дизати — објашњава Мартин.

Човек би помислио како је подвиг на који се он и његови другови спремају дечија игра. А није баш тако. Ако ништа друго, „Одисеј“ је заиста рекордерски велик: и пре него што достигне предвиђених 40 хиљада метара, док се, дак-

ле, још буде налазио на релативно малој висини и још не буде у потпуности напумпан, достићи ће пречник од 120 метара. Биће, дакле, таман толики да комотно заузме једно фудбалско игралиште.

Пробни лет? Не долази у обзир...

Холандски одговор на „Земљаске ветрове“ зове се „Уницеф флајер“. Капетан посаде је Хенк Бринк, педесетогодишњи пилот, први Европљанин који је 1986. прелетео Атлантук у балону.

Путања, висина лета и трајање путовања слични су онима за које се одлучила посада америчког балона, али је принцип рада једноставнији: балон је испуњен хелијумом, али је између каблова који носе кабину и који се налазе испод главног балона смештена огромна ваздушна комора од гуме која се загрева баш као што се то некада радило код класичних балона.

Количина хелијума подешава се тако да балон с порастом дневне температуре поступно добија на висини без потребе да се прибегава употреби сигурносних вентила. Када ноћу температура падне, посада загревањем ваздушне коморе загрева гас у главном балону и на тај начин постиже да се он одржи на жељеној висини.

Кабина је дугачка осам, широка два метра и изграђена је у халама фабрике „Фокер“, познатог холандског произвођача авиона. Веома личи на свемирски брод који је читавом дужином опасан уским балконом који посади омогућава да, уколико је то потребно, изађе напоље да би на лицу места отклонила квар.

У поређењу са „Земаљским ветровима“, холандски балон технички је савршенији и опремљен сложенијом електроником (само на пројекту балона, рецимо, радило је седам врхунских инжењера, укључујући и неколицину из „Фокера“).

Једина слаба тачка „Уницеф флајера“? До сада није имао ниједан пробни лет, а неће га ни бити... Хоће ли, дакле, заиста летети онако како су конструктори предвидели?

— Искрено се надамо да хоће. Пробни лет не долази у обзир јер је летелица изувише крхка за тако нешто — каже Хенк Бринк.

Али, ако је веровати компјутеру, изгледа да ће с „Уницеф флајером“ све бити у најбољем реду. Све досадашње компјутерске симулације лета говоре да су му шансе да облети свет одличне.

М. Илић

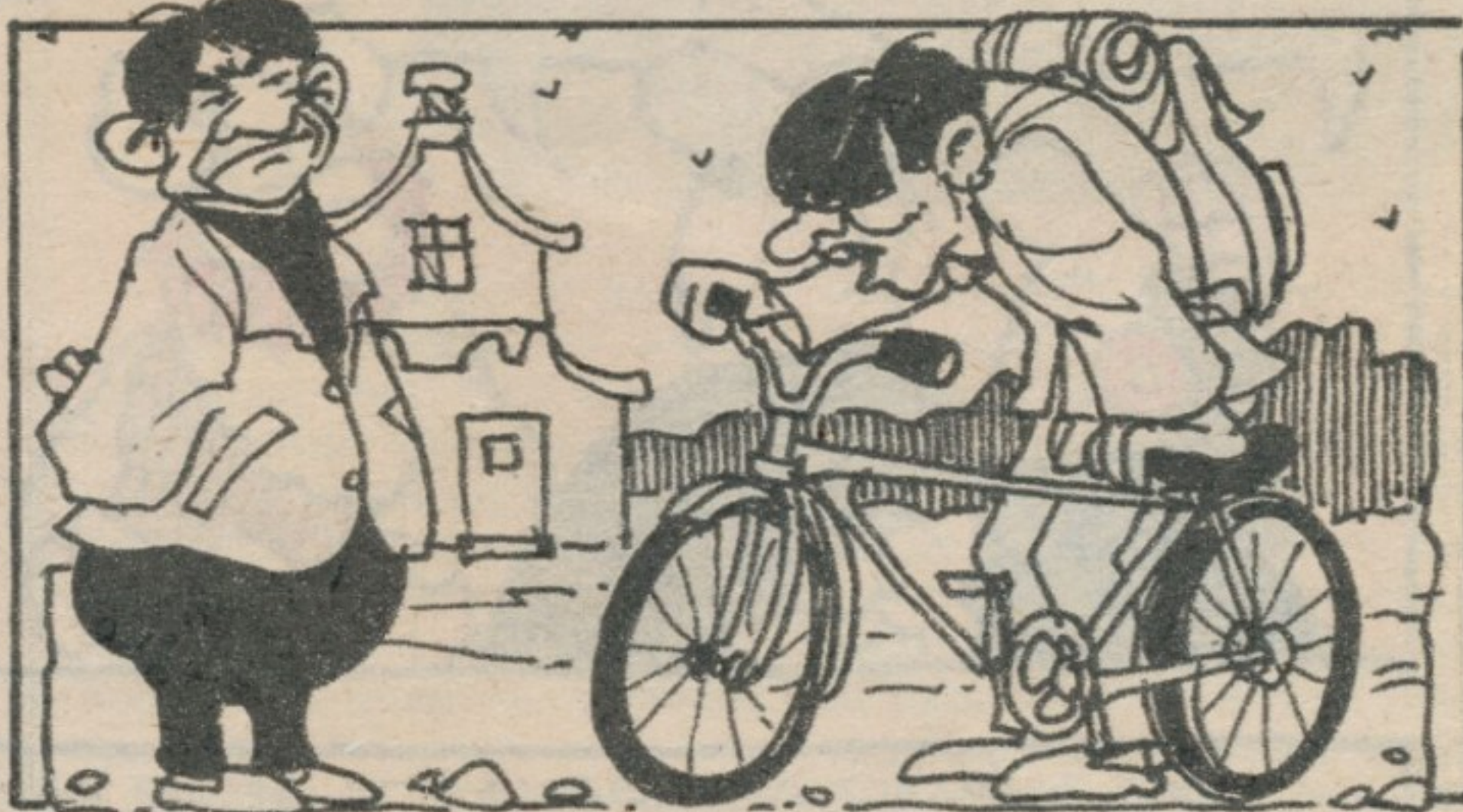
ПОЛИТИКИН

МА ШТА КАЖЕШ

ПУТ ДО РАДНОГ МЕСТА

Ванг Кингчун путовао је на своје радно место 82 дана, али није закаснио на посао. Имао је три месеца времена да се јави послодавцу.

Послодавац се налази у Ласи, главном граду покрајине Тибет, то је тамошња школска управа. Ван Кингчун је дипломирао економију у Пекингу. Завршивши факултет, двадесетседмогодишњак је одлучио да се на посао одвезе бициклом како би „утврдио у каквом су стању путеви“ до Ласе.

УРЕЂАЈ

Пошто су јој лопови четири пута провалили у гостионицу, Маријке Клик из Амстердама окачила је на врата обавештење: ОДАВДЕ ЈЕ ВЕЋ СВЕ ОДНЕСЕНО, СВАКИ ДАЉИ ТРУД ЈЕ УЗАЛУДАН — и наручила да јој се у локал угради алармни уређај.

На питање шта ће јој и то, власница је одговорила: „За неписмене лопове“

СВАКОМ СВОЈЕ

У кафани у Монтеаугуду, недалеко од Мурсије (Шпанија), неколико грађана играло је партију домина. Кад је један приговорио другоме да вара, овај се подигао од стола, прешао с друге стране и противнику одгризао десно ухо. И побегао, наравно.

Играч без уха потрчао је за играчем с ушима, стигао га крај његовог аутомобила и одгризао му десни кажипрст.

Затим је рекао: „Узми тај прст, он припада теби. Дај ми то ухо, оно припада мени.“

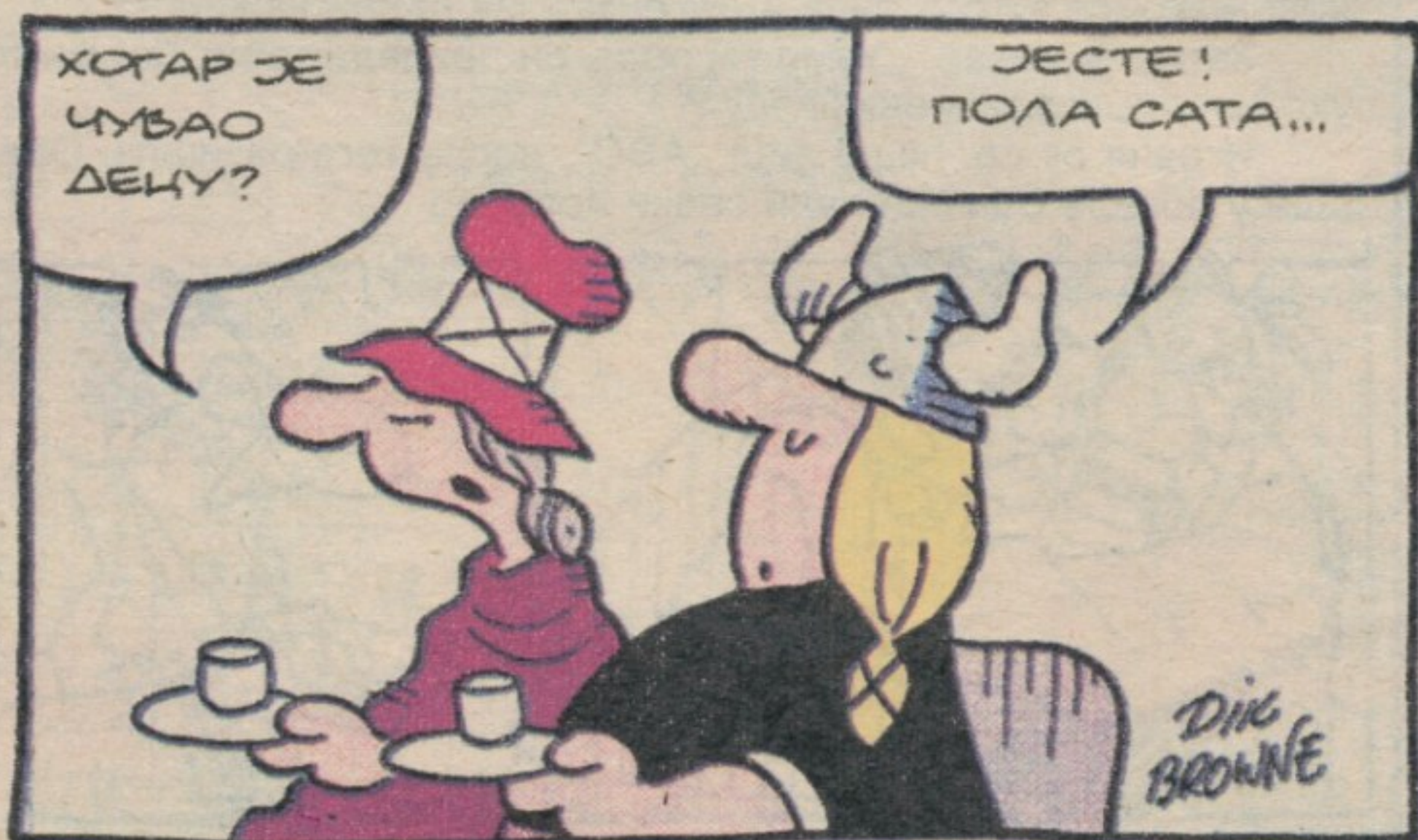
Играчи су се, пише лист „АВС“, после тога разишли. Обојица у правцу болнице, али сваки посебно.

ЗАБАВНИК

DICK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

ДА СЕ ДЕЦА БОЉЕ ВИДЕ

За разлику од „мачјег ока“ које светли тек кад га обасја светлост ова мини лампа само емитује врло јаку црвену светлост! Закачи се на жбице точкова бицикла, одећу или школску торбу на леђима и власник се лепо види издалека. Њена тајна: ради на литијумску батерију и у стању је да светли пуних 100 сати. Права ствар која ће повећати сигурност бициклиста или деце која се у сумрак враћају из школе. Визилајт кошта 13 DEM. Кутијице у разним декоративним бојама.

КАКО ЋЕ ДА ИЗГЛЕДА НАШЕ ДЕТЕ?

Последња модна лудост у Јапану зове се „Love love machine“. Стиснути једно уз друго у уској кабини која личи на улични апарат за снимање, заљубљени пар се фотографише, али уместо да добију заједничку слику, компјутер им, после свих могућих прорачунавања, користећи услут и технику морфинга, избацује фотографију бебе коју би могли имати!

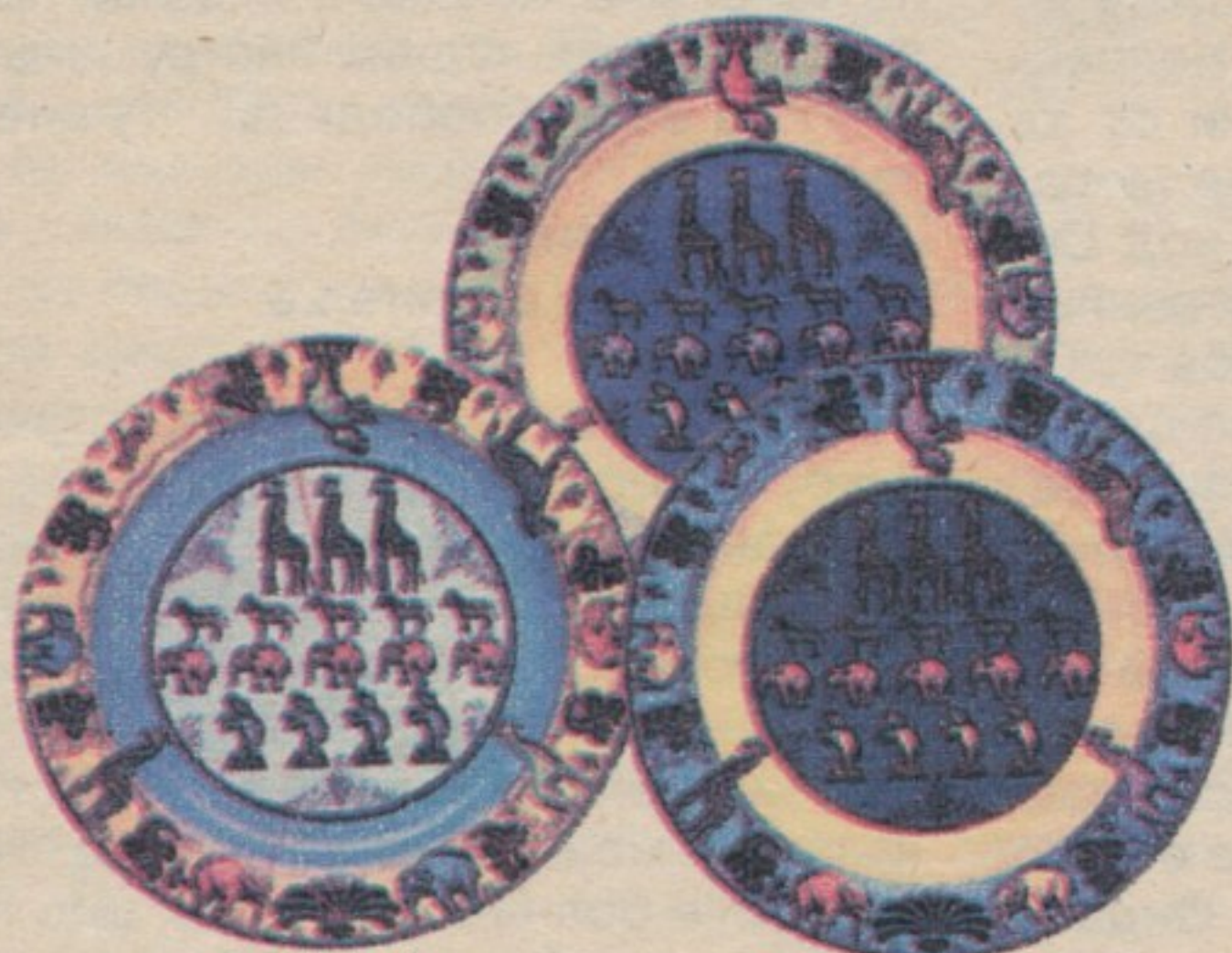
Произвођач, чувена јапанска фирма „Панасоник“, подвлачи да „неће сносити никакву одговорност за даљи ток догађаја“.

ЈЕДНОГЛЕД

Посматрате уживо утакмицу и хтели бисте да видите неки приказ изблиза. Овај вокмен тјунер има један окулар који увећава 8 пута. Леп и симпатичан иако се може и без њега. Производи га „Сони“, а продаје се по цени од 200 DEM.

РУЧАЈТЕ У ТРИ ДИМЕНЗИЈЕ

Захваљујући техници „магично око“, стручно речено „измештању фокуса“ из ових тањира, првих такве врсте на свету, може се јести у три димензије. Да би дете видело

жирафе, слонове или зебре у рељефу, треба прво да поједе супицу, тањир сасвим приближни очима а онда полако удаљава. Пречник тањира 27 cm. Цена 120 DEM.

ПОСЛЕДЊИ КРИК IBM-а

Кућиште од карбонских влакана (чвршћа од челика, лакша од пластике!) за најлепши и најмоћнији портабл рачунар на светском тржишту тренутно

Основни подаци о димензијама су невероватни: величина Think Pad 701C сведена је на формат A5, тежак је свега 1,95 килограма, заједно с батеријом, произвела га је чувена пројектантска фирма IBM и тренутно је најмоћнији портабл рачунар на светском тржишту.

Први адут: поседује највећи могући екран у (који) за један покретни компјутер и тастатуру на преклапање која се после отварања развија до

нормалних димензија. Прима 4-8 мегабајта RAM-а, а има замењив хард диск капацитета 720 мегабајта, уграђен микрофон и појачивач, може да се повеже с централним рачунаром у канцеларији, да штампа документа. Аутономија рада 2h30-5 сати на никл-кадмијумске батерије. Уз модем претвара се у прави PC (телефон, факс, приступ, дата-текама...) Заиста фантастичан али скуп, од 8.000 – 12.000 DEM.

ЧАРОБНА ОЛОВКА

Она не пише већ чита! Прикључите је преко паралелног порта у свој рачунар, пређите преко текста или цифара и она ће се истог часа појавити на екрану. Препознаје велики број слова, нажалост не и она са факса. Цена 550 DEM.

ЕЛЕКТРИЧНИ ТРОТИНЕТ

Већ на први поглед одлична идеја: овај електрични тротинет на три точка одлично је средство кад треба прећи мање раздаљине, не загађује околину, а још служи и за рекреацију. Док је тестиран на париским улицама, изазивао је одушевљење пролазника. Оно што не ваља то је вртоглава цена коју треба платити за ову играчку која кошта скоро као мотоцикл: 2.500 DEM.

ЗАБОРАВЛЕНЕ КЛАВИР!

С тајала је иза кулиса у њујоршком Авери Фишер Холу и није скидала поглед са великог црног концертног клавира на позорници. Осећала је трему, али не само због стрепње да ли ће задовољити публику и критичаре, већ због нечег за њу много тежег и судбоноснијег: да ли ће успети да прескочи јаз широк четрнаест година. Била је недеља, а година 1976.

Ана Марија изишла је на позорницу, захвалила наклоном за срдчан аплауз, села за клавир и почела да свира један од Бахових прелудијума ослањајући се само на своје фотографско памћење нотних страница. Изненада, догодило се оно чега се бојала: једна од страница потпуно јој је нестала из памћења. Била је сама на позорници пред неколико стотина слушаца, чак и не знајући како се ту нашла и шта ради у тој непознатој просторији. Опет се ужас склопио око ње.

Имали сте среће!

Петнаест година пре тога, док је својим скупим „фијатом“ у пуној брзини савладала километар за километром, све јој је изгледало лако, лепо и остварљиво. Ана Марија Тренчи, аргентинска пијанисткиња, имала је тада свега 23 године, довољно новца, породицу, таленат и све изгледе за успешну каријеру. „Без сумње, најбоља пијанисткиња своје генерације“, писала је „Ла Пенса“, угледни лист који излази у Буенос Ајресу. „Њена техника је изванредна“, писао је „Пост Диспеч“ из Сент Луиса, „Величанствено!“, одушевљавао се токијски „Џепон Тајмс“ и скретао пажњу на њен „темперамент, елеганцију покрета и сигурност“. Кроз годину дана очекивао ју је први концерт у Њујорку, у Авери Фишер Холу.

Ана Марија је уживала у брзој вожњи и како у Белгији није постојало ограничење брзине, није скидала ногу са палучице за гас. Возила је бар 150 километара на сат када се изненада пред њом нашао камион који је стајао на јединој десној траци иначе изврсног пута.

Притиснула је кочнице. „Фијат“ се прво занео, а онда је почео да се клиза по леденој покорици која је покривала пут. Ана Марија је инстинктивно зграбила инструмент-таблу не би ли ублажила неминовни ударац главом. А онда јој је једна мисао пролетела кроз главу: Спаси руке! Боље да страда глава, него руке! Стегла је песнице и зарила их у крило.

Судар је био страховит: тело јој је полетело напред, главом је треснула о вола који се од удара преломио. Кола су

И поред поразне дијагнозе, напустила је болницу осећајући чудно олакшање. Значи, то је. Крај!

се у правом смислу речи распукла и преполовила. Ошамућена девојка се усправила. Кад је принела руку устима, осетила је крв, а под прстима зубе који су се клаптили. Свет око ње почео је да се окреће.

Пробудила се под јарком светлошћу окружена људима који су се нагињали над њом:

– Не померајте се! Налазите се у болници!

Покушала је да миче прстима: сви су је слушали. Савијала је шаке у зглобу, покушавала да покрене руке. Све је изгледало у реду. Опет ће свирати клавир?

Лекар није могао да утврди неке озбиљније повреде: неколико посекотина и убоја, расклиматани зуби који ће се учврстити протезицама. „Имали сте среће“, утешио ју је лекар.

Где су вам рођаци?

После шеснаест дана Ана Марија је напустила болницу и отпутовала у Париз. Сваки делић тела још ју је болео, лице јој је било натечено и пуно модрица. Непрестано је имала главобољу, а десни су јој због протеза крвариле. Али, она је морала да седне за клавир. Одсела је код Сизан Рош, старе пријатељице и наставнице клавира, и поново почела да вежба.

Протекле су две седмице пре но што је постала свесна да главобоље не јењавају, што би у току опоравка било природно, већ постају све жешће. Пробудила би се ноћу, отетурала у купатило, напунила лавабо водом и загнурила главу. Некад би јој то помогло, али јој је ледена вода изазивала кијавицу: из десне ноздрве стално јој је цурило, а десно око сузило. Онда је у десној нози почела да осећа трнце због чега је чак и помало храмала. Њена десна рука, до тада снажна и поуздана, почела је да се тресе и удара погрешне дирке. Све чешће је била грозничава. Једне ноћи Сизан ју је нашла у купатилу како стење од болова.

Сутрадан је Сизан телефонирала једном познатом неурохирургу који ју је примио те исте вечери. Куцао ју је чекићем по коленима, боцкао иглицама, прегледао помоћу неких чудних инструмената.

– Где вам је породица? – упитао је најзад.

– У Аргентини.

– Позовите родитеље.

– Не!

– Слушајте ме добро, госпођице. У великој сте опасности. Предњи део лобање сав вам је у преломима. То се осећа чак и под прстима. Тврда опна која вам оба вија мозак покидана је и инфицирана. Имате менингитис. Из носа вам не цури због кијавице, то капље течност која се налази у можданим коморама. Неопходно вам је болничко лечење, што подразумева и потребну операцију јер ћете иначе за 48 часова умрети.

Због неког необјашњивог превида у белгијској провинцијској болници, која баш и није била најбоље опремљена, Ана Марији нису начинили рендгенски снимак главе.

— Испуните овај формулар — казао јој је лекар. — У њега треба да унесете имена и адресу својих родитеља или најближих рођака. То је уобичајена пракса — додао је утешно.

Напустила је ординацију осећајући неко чудно олакшање. Значи, то је. Крај!

Сатима је ишла улицама пре но што се вратила у Сизанин стан. Пријатељица ју је чекала на вратима. Где је била? Телефонирали су из болнице. Лекар је већ разговарао са аргентинским амбасадором и њеним оцем. Све је већ сређено. У болницу ће морати још исте ноћи.

Пластично чело

Почели су прегледи и анализе, главу је требало снимити неколико пута. Пре операције на лобањи и мозгу морали су излечити инфекцију која је изазвала менингитис. То ће потрајати две седмице, можда и дуже. Неколико дана по пријему у болницу на десно око више није видела, десна страна тела потпуно јој се одузела почев од рамена па све до врхова прстију. Крајем друге седмице говор јој је постао најпре неповезан а затим и неразумљив. Кад јој је из Аргентине стигла мајка, Ана Марија је није познала.

Једног јутра одсекли су јој косу и главу сасвим обријали. Хирурзи су чекали спремни у операционој сали. Операција је трајала четири сата. Најзад су на место одстрањене чеоне кости поставили тачно искројену плочицу од пластике.

— Право је чудо како сте све ово преживели — рекао је хирург кад ју је отпуштао из болнице. — Али, мислим да више нећете моћи да свирате. Заборавите клавир! Онај део вашег мозга који контролише меморију и учење тешко је оштећен. Моћи ћете да возите кола, да ходате, чак и да ударате прстима по диркама: моторичке способности неће вам бити смањене. Али, највероватније је да ћете имати тешкоћа са памћењем, можда нећете увек моћи да се сетите ни свог телефонског броја. Нервна непетост, која прати концертно извођење биће изнад ваших могућности. Саветујем вам да идете кући и одлучите се за неко друго занимање.

За Ана Марију није постојало друго занимање. Друге девојке имају момке, мужеве, децу. Она је имала само музику.

— Немој никоме рећи да лекари сматрају да више нећу моћи да свирам — казала је мајци док су напуштале болницу.

— То се само по себи разуме. — одговорила је мајка одлучним гласом дугого-

дишње учитељице клавира. — Ако то толико силно желиш, сигурна сам да ћеш моћи да свираш.

Бескрајне вежбе

Чим су се вратиле у Буенос Ајрес, мајка и кћи сале су за клавир, Ана Марија положила је свих десет прстију на клавијатуру, али кад је покушала да притисне једну дирку, осетила је бол као да јој је неко зарио у главу усијану шипку. Пет минута упорно је понављала тај покрет, а онда се срушила изгубивши свест.

После две седмице већ је била у стању да издржи бол у глави и да извуче слабашно „пинг“ притиснувши две дирке са два прста. Мајка је седела у углу собе.

— Трећи прст. Тако! Сад палац!

Прошло је пола године у мучним вежбама и Ана Марија је — веома полако и једва чујно — први пут после несреће одсвирала целу скалу. Бола је временом нестало, али су је све више мучили изненадни напади губитка памћења. Разговарала би с неким, а онда наједном није била у стању да каже ко јој је саговорник.

Две године после операције она је потпуно овладала својом старом техником свирања. Чак је једном, на позив једне аргентинске радио-станице, заменила неку изненада оболелу пијанисткињу. Одсвирала је савршено Шуманову „Крајслеријану“ ниједном не погледавши у ноте. Чим се вратила кући, села је за клавир, отворила ноте и почела да свира тај исти комад. Није успела да стигне ни до краја прве странице.

У августу 1964. Ана Марија је срела Бруна Ботачија, пијанисту и диригента. Годину дана касније удала се за њега и са њим отишла у Сједињене Америчке Државе. Ако је њена мајка била, кад је у питању клавир, „гонич робова“, Бруно је био као три гонича. Преко читавог дана свирао је заједно са њом. Ако би је памћење изневерило, говорио је:

— Почни од почетка!

После десет година рада, уз Брунову подршку и храбрења, почела је да даје концерте по колеџима и школама. Понеки од тих концерата завршава се правом катастрофом. Најзад је 1974. дошла награда за све њене напоре: концерт у Њујоршком Таун Холу, одлаган дванаест година, чији је крај публика одушевљено поздравила.

Две године касније усудила се да закаже концерт у Њујоршком Евери Фишер Холу, у Линколновом центру, где је храбро пристала да јој сама публика састави програм. За време прве изабране тачке, једног Баховог прелудијума, њено памћење је, као што смо на почетку већ причали, потпуно затајило. Кад се прибрала, почела је да свира Дебисијеву „Месечину“, а за њом све што је публика одабрала.

Крај концерта публика је поздравила на ногама, уз буран аплауз. А критичар „Њујорк Тајмса“ је написао: „После тренутног отказивања памћења, што се догодило на самом почетку, уметница се брзо прибрала и наставила своје успешно извођење. Стално је бирала партије са брзим темпом и изгледала је најсрећнија када је могла да „растур“ клавијатуру. Мис Ботачи је, по срцу и техници, бравурозна пијанисткиња“.

Четрнаест година стрепњи и сумњи остало је иза Ана Марије Тренчи де Ботачи.

К. В.

Илустровао Брана Јовановић

ПРИПИТОМЉЕНЕ ЗВЕРИ ОД 350 НА САТ

ТРИ СУПЕР АУТОМОБИЛА ИЗ СНОВА

До краја 1993. направљено их је једва неколико стотина. Отишли су у Сједињене Америчке Државе, Сингапур, Арапске Емирате, Аустралију и у понеку државу источне Европе у руке новокомпонованих ми-

лијардера посткомунистичке епохе. За то време у целом свету продато је тридесет милиона серијских аутомобила. Али, ово је тржиште вансеријских машина: супераутомобила, како их зову у Британији и САД, суперспортских, како их називају Италијани.

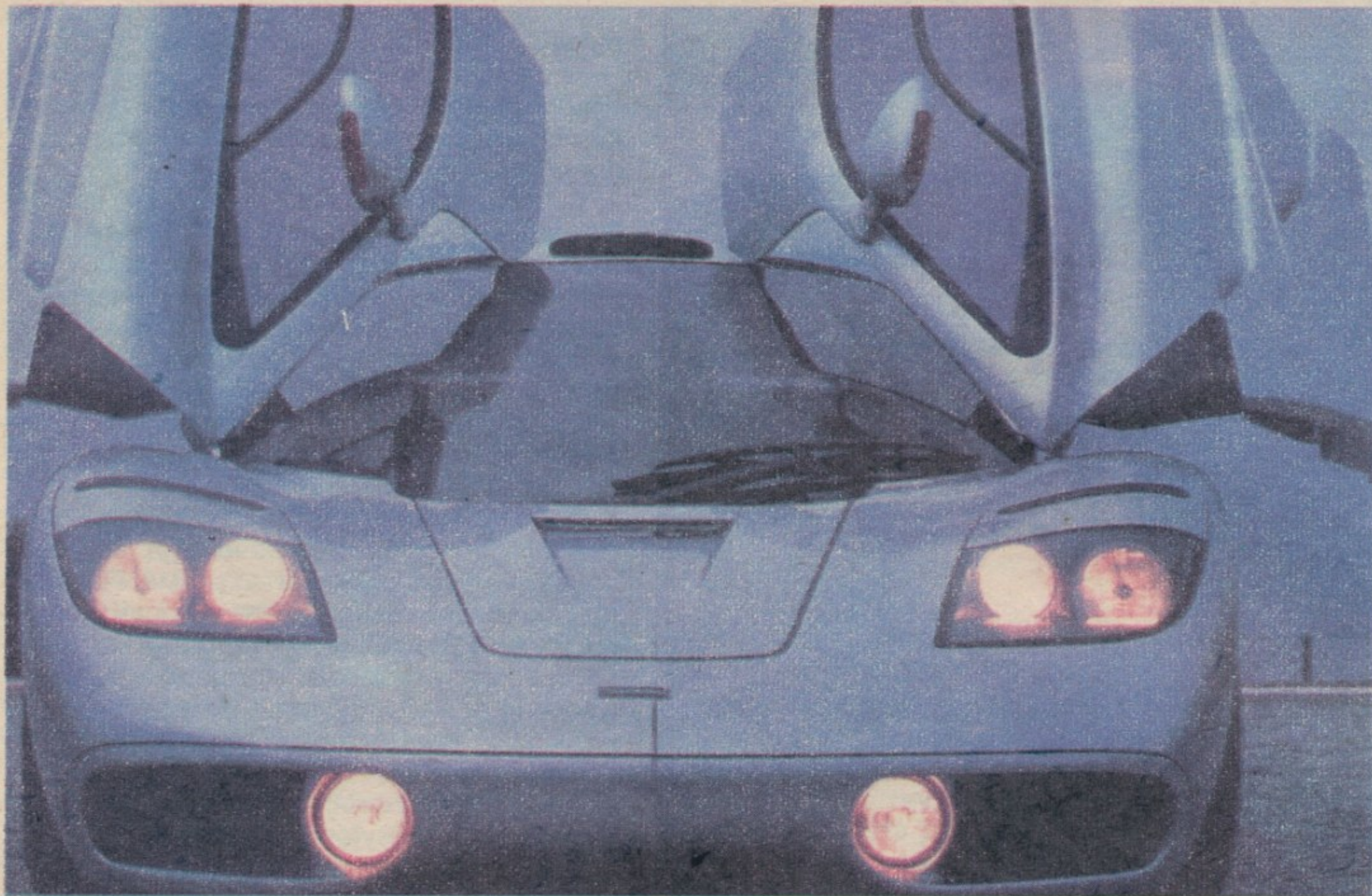
То су кола која достижу, а често и простижу, триста на

„Мекларен F1”,
„крајслер вај-
пер RT/10”, „бу-
гати EB110SS”.

Од традицио-
налних аутомо-
била остало је

само име јер
мотори, механи-
ка и каросерије
припадају тех-
нологији свеми-
ра. Свемирске
су им и цене

„Мекларен F1” у свој својој лепоти. Остварени сан Бруса Мекларена, оснивача компаније, који је умро 1970. године

Кад те видим из профила: „мекларен F1” први је путни аутомобил на свету који има и шасију и каросерију од карбонских влакана

саат. Цене су сразмерне брзини и имају подоста нула. За обичан свет на Западу, онај који се опредељује између малог „твинга” и великог „мерцедеса”, ово су кола из снова. Ко то купује такве елитне вансеријске аутомобиле?

Углавном прави љубитељи, финансијски, наравно, веома солидни, а не само обични богаташи да би се у њима приказивали. Уосталом, то и нису, осим понеког изузетка какав је „вајпер RT/10”, аутомобили за улицу већ за писту.

Ова генерација изузетних аутомобила има за претке „ферари F40” и „порше 959”, прве супербрзе машине направљене од истих материјала и по узору на формулу 1. Сваки прави љубитељ тражи од таквих кола не само брзину, луксуз и престиж, већ и сигурност, комфор и, изнад свега, жестоко убрзање. Оно им је важније од брзине, јер су брзине које она постижу ионако забрањене на улицама и аутопутевима готово свих земаља света.

1

МЕКЛАРЕН

Изузетан ауто по изузетној цени од нешто мање од милион немачких марака и у малом „тиражу” од свега педесет комада годишње. „Мекларен F1” први је путни аутомобил на свету који има и шасију и каросерију од карбонских влакана. „Путни” је тек да се каже јер, како тврде техничари из Гилдфорда, седишта фирме „Мекларен” код Лондона, овај ауто може да јури

брзином од четири стотине километара на сат.

„И ми смо, још шездесетих година, ишли четири стотине на сат и без супераутомобила“, каже некада познати тркач Ђанкарло Багети који је оставио аутомобилизам да би постао новинар и директор листа „Ауто данас“.

„Мекларен F1“ је, како у Италији кажу, „грантуризмо суперспорт“ последње генерације рођен из директних искустава тркачких кола формуле 1. Он је остварени сан Бруса Мекларена, оснивача компаније, који је умро 1970. године.

Ако је аутомобил формуле 1 врста звери коју је тешко укротити, кола произишла из њега су та иста само припитомљена звер. Пројектовање „мекларена F1“ почело је 1990. године. Максимално олакшана захваљујући новим материјалима ова су кола концентрат највише технологије.

Она имају најмањи и најлакши од свих мотора од дванаест цилиндара на V која постоје у свету. Тај мотор, од легуре алуминијума и магнезијума, направила је немачка фирма „BMW Моторспорт“. Он се храни обичним безоловним бензином, а надзира га компјутер десет пута већи од оних у аутомобилима великих серија.

Други компјутер води рачуна о свим осталим системима

ла и легуру никла да би се, у случају (с)удара деформисао на контролисан начин и упијао енергију.

Кабина прима три особе, возача и два путника, на седиштима од коже постављеним по троуглу. Возач седи у средини на ручно направљеном седишту по мери које му анатомски савршено одговара. Кола имају и пртљажник направљен према димензијама пртљага купца. Као и сви делови кола и кожа кабине начињена је да буде што лакша. „Мекларен F1“ тежак је само хиљаду осамнаест килограма, колико и било која средња лимузина велике серије.

Компанија „Мекларен“ предвидела је да до краја 20. века направи, наравно по наруџбини, три стотине оваквих аутомобила. То није нимало нереално јер су још на старту добили четири стотине поруџбина. Сваком појединачном купцу „Мекларен“ ће узети меру и договорити се о боји и неким другим „личним“ детаљима.

2

КРАЈСЛЕР

„Ово нису кола за свакога, већ само за праве сладокусце који желе да возе заиста сјајан аутомобил“. Тако каже

један од највиших функционера компаније „Крајслер“ за суперауто „вајпер RT/10“ ове фабрике из Детроита, САД. „Вајпер RT/10“ има у својој категорији једну од највећих запремина: готово осам литара што је као осам мотора нашег „југа“.

Прототип овог супераута појавио се први пут на Салону аутомобила у Детроиту 1989. Руководи се успехом који је том приликом пожњео, тадашњи председник корпорације „Крајслер“ Ли Јакока одлучио је да „вајпер RT/10“ почне да се остварује.

И, у рекордном времену од тридесет шест месеци, екипа одабраних стручњака претворила је прототип у конкретан пројекат. Већ 1991. године, када је почела конструкција, ручно прављен прототип појавио се да „отвори“ писту на тркама у Индијанополису 26. маја 1991. Циљ је био да се три стотине модела направе током 1992, а затим три до пет хиљада комада годишње.

„Вајпер RT/10“ није суперауто на технолошком нивоу „мекларена F1“ или „бугатија EB110SS“. То је конвенционалнији аутомобил с два седишта у традицији најбољих америчких спајдера или, како је један британски спортски новинар написао:

„Принцип ових чудовишта је једноставан: поставите веома моћан, невероватно велики мотор између пара ог-

ромних гума, повезете га са снажним мењачем, с преносном осовином пречника сто-годишње јеле, са задњом осовином која везује две још веће задње гуме и све то покријете каросеријом из које одишу брзина, мишићи и новац и то у подједнаким дозама“.

Шасија „вајпера RT/10“ традиционалне цевасте грађе држи механику и каросерију од синтетичких материјала високе технологије. Огроман мотор, постављен напред, по дужини, направљен у сарадњи с компанијом „Ламборџини“ лако тера ова масивна кола, тешка готово хиљаду петсто килограма, брзином од преко двеста педесет километара на сат.

У односу на друга два овде представљена аутомобила цена „вајпера RT/10“ спада у „популарне“ – око 100.000 DEM и – кључ у руке.

3 БУГАТИ

Затворена после Другог светског рата у Молсхајму у Француској фабрика „Бугати“, легендарна аутомобилска марка, поново се 1990. године родила у Кампогалијану у околини италијанског града Модене.

Главни циљ данашње компаније „Бугати Аутомобили S.p.A.“ (двадесет процената припада Роману Артиолију, увознику „ферарија“ у Немачкој и „сузукија“ у Италији. Осамдесет од сто држи једна холдинг компанија из Луксембурга коју чине француски „Аероспасијал“, „Форд“ и једна јапанска фирма) јесте развој пројеката високе технологије за иностране купце.

Зеница ова компаније су аутомобили који носе марке „бугати“ и, од недавно, „лотус“.

Њен први суперауто „бугати EB110“ појавио се 1991. EB су иницијали легендарног Етора Бугатија, број 110 означава сто десет година од његовог рођења. У пролеће 1992. дошла је верзија „бугати EB110SS“ ово двоструко S значи Sport stradale, и то је био најбржи серијски аутомобил на свету: 351 километар на сат званично признат 1993. године.

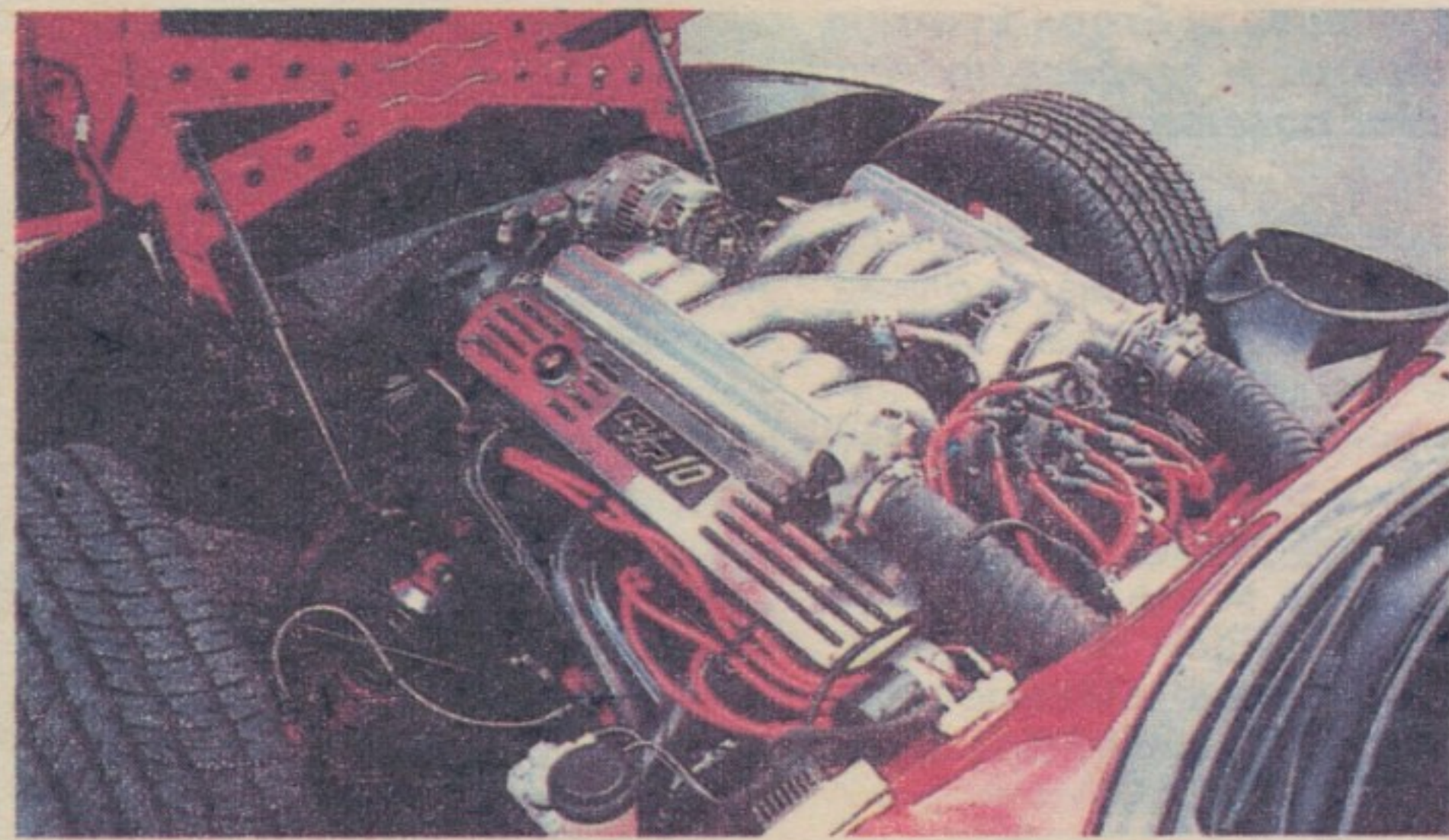
И „бугати EB110SS“ посегао је за најсавременијим аеронаутичким технологијама. Шасија, коју је направио „Аероспасијал“, од карбонских је влакана. Каросерија с два седишта је од легуре алуминијума. Мотор, од дванаест цилиндара на V (пет вентила по цилиндру), начињен од алуминијума и титанијума,

Прототип „крајслера вајпера RT/10“ вожен је први пут јавно 26.

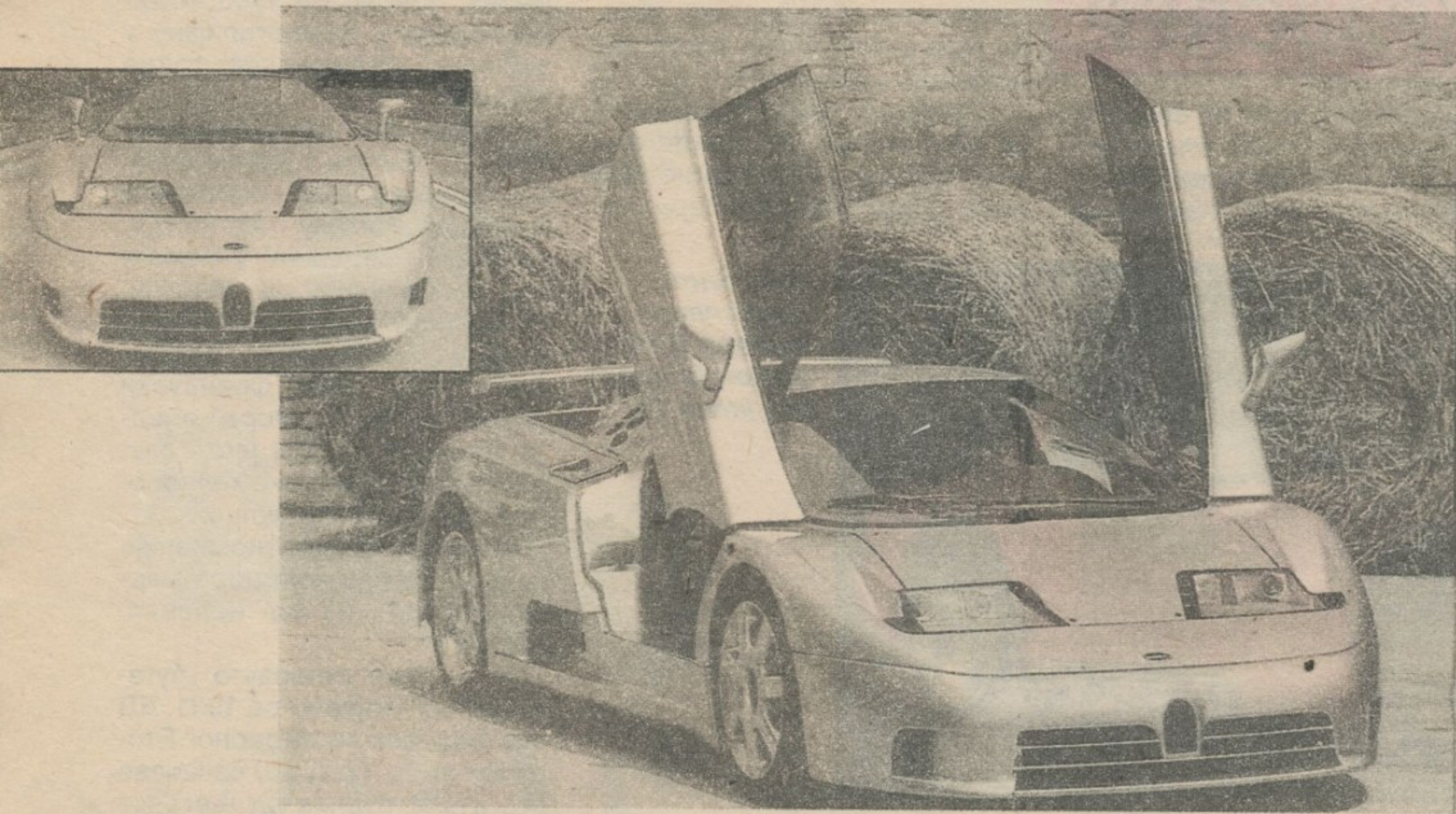
аутомобила. Између осталог и о уређају који спречава да се прозори отворе чим се пређе брзина од двеста десет километара на сат, као и о уређају за присилно хлађење дискова кочница чији је пречник преко тридесет центиметара. Сви подаци о колима стављени су у тај компјутер који је телефоном повезан с фабриком. У случају квара треба само окренути број.

На шасију од карбонских влакана уграђена је каросерија од истог материјала на подлози од алуминијума у облику саћа. Напред и позади „мекларен F1“ има седам слојева синтетичких материја-

„Вајперов“ огроман моћни мотор између предњег пара великих гума израђен је у сарадњи с фирмом „Ламборџини“

	МЕКЛАРЕН F1	БУГАТИ (EB110SS)	КРАЈСЛЕР ВАЈПЕР RT 10
Мотор Цилиндри/запреми- на (cm³) Максимални учинак (CV)	Позади 12V/6064 550 (коњских снага) при 7000 обртаја/ минут	Позади 12V/3500 610 KS при 8250 обртаја/минут	Напред 10V 7990 406 (KS) при 4600 обртаја/минут
Пренос Вуча Мењач	задња 6 брзина	стална интегрална на 4 точка 6 брзина	задња 6 брзина
Каросерија	2 врата, 3 седишта	2 врата, 2 седишта	2 врата, 2 седишта
Димензије и тежина Дуж. (Шир.) Вис. (m) Тежина без оптере- ћења (kg)	4,23/1, 82/1,14 1018	4,40/1, 94/1,125 1420	4,445/1, 92/1,115 1435
Перформансе Максимална при- зната брзина (km/h) Убрзање од 0 до 100 km/h (у секун- дама)	преко 320 незванично 10	351 3,26	265 4,5
Потрошња (лит на 100 km)	12,5 (на 120 km/h)	13,5 (на 120 km/h)	од 12 (мин) до 25 (макс)
Цена (DEM)	око 1.000.000	око 800.000	око 100.000

EB110SS: EB су иницијали Етора Бугатија, најславнијег конструктора аутомобила двадесетих и тридесетих година века; 110 означава толико година од његовог рођења, а SS је суперспорт

смештен је позади и има четири турбокомпресора за „дохрањивање“.

Вуча је стална, интегрална, то јест, увек на сва четири точка. Банкарло Багети, који га је испробао, каже: „Ово је аутомобил високих перформанси, а интегрална вуча даје му и сигурност захваљујући којој може да га без икакве бојазни тера и добар возач непрофесионалац“.

Смишљен и направљен да буде конкуренција колима компанија „Мекларен“ и „Порше“ на шампионатима у категорији коју у Италији зову „грантуризмо“. „Бугати EB110SS“ нема одређену цену: она се може само наслутити с обзиром на то да је, чим се појавио, имао потражњу од преко шест стотина комада!

Што се продаје тиче, у компанији „Бугати“ кажу да је до

краја 1993. направљено свега пет аутомобила тврде да би од 1994. могло да се направи годишње по двеста педесет таквих аутомобила. При томе рачунају на веома пробране муштерије да би се избегло оно што се догодило с „Фераријем F40“: шпекуланти су га куповали за неколико стотина милиона лира и препродавали за неколико милијарди.

Ипак мора да се зна ко вози „Бугати“. **Бојана Дожић**

Догодило се на олимпијским играма... АТИНА 1896.

Победом у најтежој тркачкој дисциплини, омалени поштар из околине Атине, Спиридон Луис, стекао славу и богатство, али му једна обећана „награда“ никада није припала

Маратонска трка је била средишњи догађај прве јаке смотре у Атини. Грци су просто живели за ту трку јер их је она, на одређени начин, повезивала са чувеним историјским датумом из 490. године пре нове ере. Тада је, по предању, Филипидес, гласник грчког војсковође Милтијада, претрчао од бојишта, на Маратонском пољу, до Атине да би суграђане обавестио о победи њихових ратника против Персијанаца.

Уочи првог олимпијског маратона, богати бродовласник Георг Авероф обећао је да ће победнику, уколико он буде Грк, дати ћерку за жену са миразом од милион драхми. После овог потеза Аверофа, јавили су се многи други имућни грађани и такође обећали вредне награде за победника.

Тог 10. априла, тачно у подне, са старта на Маратонском пољу, пут олимпијског стадиона у Атини, на коме се налазио циљ, кренуло је 25 тркача. Међу њима само четворица нису били Грци: Аустралијанац Флек (победник трка на 800 и 1.500 m), Американац Блеик (други на 1.500 m), Француз Лермизјо (трећепласирани на 1.500 m) и Мађар Келнер.

Добар део стазе, дуге укупно 40 километара, у вођству су се смењивали Флек, Лермизјо и Блеик, али им Грк Луис није дозвољавао да много одмакну. Овом, само 166 cm високом тркачу, наруку је иш-

ЈУНАК БЕЗ „ПРЕМИЈЕ“

Од анонимног поштара до националног хероја: Спиридон Луис, победник maratона у Атини 1896

ло јако, подневно, сунце које је додатно оптеретило његове главне конкуренте.

Негде на средини стазе, Американац Блеик се просто срушио од умора и трка је за њега била завршена. На 22. километру, Француз Лермизјо је имао толику предност испред другопласираног да се чинило како му победа не може измаћи. Међутим, после још десетак претрчаних километара и он је морао да одустане. Челну позицију тада преузима Аустралијанац Флек, али ни он не може даље од 37. километра.

Тада на сцену ступа упорни Спиридон Луис. Млади Грк као да не зна за умор, а додатну снагу дају му посматрачи на улицама Атине, који га бучно бодре. Када је стигао на стадион и, убрзо потом, грудима прекинуо траку на циљу, у препуном гледалишту

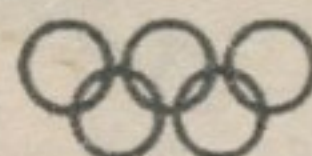

Пехар који је припао Луису за победу у маратонској трци маја 1991. када је „отворио“ писту на тркама у Индијанаполису

настало је неописиво славље. Луис је постигао време 2:58,50 часова. Његов земљак, Василикос, заостао је нешто више од седам минута, а трећепласирани, Мађар Келнер, чак десет и по.

Спиридон Луис је одмах после овог тријумфа, одведен до свечане ложе где му је честитао лично краљ Грчке, Ђорђе. Ту, на стадиону, Луис и буквално постаје богаташ јер многи присутни дародавци испуњавају своја обећања, дајући му разне скупе поклоне. Једно обећање, међутим, заувек остаје неиспуњено.

Ћерка бродовласника Аворофа није постала госпођа Луис јер је сам Спирос, како су га из милоште звали, обзнанио чињеницу да већ има жену и са њом двоје деце. Тако је овај јунак нације, иако

ОЛИМПИЈСКА ХИМНА

Текст олимпијске химне написао је грчки песник Костис Паламас, а музику компоновао његов земљак Спирос Самарас. Химна је први пут изведена на отварању Олимпијаде у Атини, а на Конгресу МОК-а у Токију, 1964. године, усвојена је као званична олимпијска химна. Њен текст гласи:

Бесмртни душе антике,
оче лепоте и доброте,
Сиђи, покажи се и обасјај
нас својим зракама
На овој земљи и под
овим небом,
Који су сведоци твоје славе!
Блистај у полету ових
племенитих игара
у трчању, рвању и
бацању диска;
Машин венцима који не вену,
И крепи својим светлом
челичне груди!
У твојем се светлу ожаре
равнице, брда и мора,
Попут бескрајног храма
пуног жарке светлости,
У које хрле сви народи,
који те обожавају,
О, бесмртни душе антике!

ОЛИМПИЈСКЕ ИГРЕ, АТИНА, 5-14. 4.1896.

Учествовало 285 такмичара из 13 земаља. Они су се надметали у девет спортских грана (атлетика, бициклизам, дизање тегова, гимнастика, мачевање, пливање, рвање грчко-римским стилем, стрељаштво и тенис). Проглашена укупно 42 олимпијска победника. Жене нису учествовале.

КРАЉ СРБИЈЕ, ЈЕДИНИ ГОСТ

Олимпијским играма у Атини, као једини шеф једне стране државе, присуствовао је тадашњи српски краљ Александар Обреновић. Са својим домаћином, краљем Ђорђем, Александар Обреновић је посматрао завршетак маратонске трке.

Ево како су о том догађају писале ондашње „Српске новине“, које су излазиле у Београду: „Одмах после доручка Краљ је опет са целом краљевом породицом ишао у „Стад“ где су тога дана биле најважније утакмице. „Стад“ је био дупком пун... Тога дана су била гимнастичка утркивања и при крају требао је стићи „весник с Маратона“. То је била најважнија тачка у целом програму Олимпијских игара...”

засут признањима са свих страна, ипак остао без једне „награде“.

Спиридон Луис (рођен 1873) до Прве олимпијаде писмоноша из месташца Маруса крај Атине, поживео је до 1940. године.

КАКО СМО
ОСВАЈАЛИ
НЕБО

ШЕСТОРИЦА

По три официра и подофицира, углавном артиљерци и пешадинци, одређени су да постану први српски ратни пилоти. Између осталог, услов је био да их не ухвати зорт

НАРЕДНИК МИХАЈЛО ПЕТРОВИЋ остаће уписан као прва жртва нашег ратног ваздухопловства. Судбине преостале петорице који су се школовали у Етампу биле су различите.

вини 1912. године Министарство војске расписало је конкурс за три официра и три подофицира који би се посветили позиву пилота. Одзив није био богзна какав, људи су се бојали авиона.

Одређена су шесторица за које се веровало да их неће „спопасти зорт“. Добили су државне стипендије и средином лета 1912. послати у Париз на школовање. Били су то: пешадијски капетан Милош Илић, инжињеријски капетан Јован Југовић, артиљеријски поручник Живота Станковић, артиљеријски наредник Михајло Петровић, пешадијски поднаредник Миодраг Томић и артиљеријски поднаредник Новичић. Све млади

ЈОВАН ЈУГОВИЋ, ваздухопловни, поручник, пилотска диплома број 1013 по повратку са Солунског фронта постављен је за команданта Првог ваздухопловног пука у Новом Саду. Септембра 1926. године на ваздухопловном митингу земаља Мале Атланте одржаном у Чехословачкој доживео је судар над Прашким аеродромом и погинуо.

људи. А приликом испраћаја у Београду један пуковник им је причао о домовини, херојству, да се „ману страха“...

У Паризу је будуће пилоте

МИОДРАГ ТОМИЋ, пилот са дипломом број 1026 био је у Првом светском рату најуспешнији српски летач. Имао је три ваздушне победе. Једини је остао у нашем ваздухопловству све до напада на Југославију 6. априла 1941. године. Други светски рат је провео у заробљеништву, а потом је отишао у САД и умро у Чикагу 1962. године.

дочекао српски посланик, односно амбасадор Миленко Веснић. Сутрадан их је повео са француским војним властима. Упућени су на обу-

А седиште на кљуну

Свет је остао равнодушан према авиону, а у Европи га је само неколико земаља одмах прихватило и увело у армијски састав – Француска, Немачка, Велика Британија...

Србија ће ући у историју ратног ваздухопловства као члан тог клуба. У првој поло-

Почетком августа 1914. године, када је почео Први светски рат, у свету је било укупно 767 авиона намењених борбеним дејствима. Највише летелица имала је Немачка (232), затим Русија (224), Француска (138), Велика Британија (113)... Прва је започела са авиацијом Француска. Први светски рат био је прекретница: авиони су добили друго седиште са кога је стрелац пуцао и тако су почели ваздушни окршаји. Авиони су за потребе српске војске коришћени само девет година пошто су се Американци браћа Рајт 1903. са својом летелицом накратко „одлепили“ од земље и тиме означили рођење ваздухопловства.

„FARMAN MF-11“. Распон крила – 16,16 m; дужина трупа – 9,45 m; мотор – 100 коњских снага, „Де Дион“; максимална брзина око 149 km на час

ОДВАЖЛИВИ

ЖИВОЈИН СТАНКОВИЋ, потпоручник пилот са дипломом број 1027 учествовао је у Првом светском рату. Почетком 1918. године умро је у Вертекопу у британској болници.

ку на аеродром Етамп у близини Париза.

По савету француских инструктора, стипендисти су изабрали авионе. Избор је био „танак“, али за то време пребогат. На располагању су стајала само два типа авиона, толико их је Француска производила: моноплан, или једнокрилац, „блерио“ на коме се седиште за пилота налазило иза мотора и елисе и биплан, односно двокрилац, „фарман“ који је имао мотор са елисом иза крила, а седиште за пилота испред крила на кљуноу авиона.

Влада гунђа, али плаћа

Будући српски пилоти поделили су се у две групе, тако је одлучено у Београду. Илић, Станковић и Томић определили су се за „блерио“, док су Југовић, Петровић и Новичић изабрали „фарман“.

МИЛОШ ИЛИЋ, поручник са дипломом број 1028. У Другом балканском рату био је командир Аеропланске ескадре. Први светски рат провео је у организовању механичарских радионица за оправку авиона у Нишу и Паланци а у Пожаревцу је основао авијатичарску школу. Средином јула 1916. године враћен је у пешадију а после Првог светског рата пензионисан. Живео је у Београду и умро 7. фебруара 1960. године.

Брзо се показало да је стипендија недовољна за живот у Паризу, па је српско Министарство војске одредило стипендистима и додатак за скупшћу и репрезентацију. А онда нова мука: сва шесторица српских официра и подофицира дошли су у Париз у цивилном оделу, а за летење је била потребна опрема коју је требало да купе из свог џепа: панталоне са подвезицом, до испод колена, плетене доколенице, дебео вунени џемпер, шал, кожна капа... Обратили су се српском посланику

ВОЈИСЛАВ НОВИЧИЋ, поднаредник пилот са дипломом број 1047 није имао среће као летач. По доласку из Етампа имао је удес приликом слетања на Трупалском пољу код Ниша. Тешко је повређен. Са Аеропланском ескадром је у току Првог светског рата одступао до Крфа, а затим је 1916. преведен у артиљерију. Разболео се од маларије и 9. марта 1917. умро је у Бизерти, у Италији.

Веснићу, посланик српској влади и – новац је одобрен.

Основни део обуке – теорију, српски стипендисти нису могли да прате јер нису знали француски језик. Официри и нешто, али било је то недовољно, и зато су француски инструктори одмах прешли на практични део.

Тако су се наши артиљерци и пешадинци одмах нашли у авионима. Са француским инструкторима у ваздуху су се споразумевали – гестовима. Додуше, на земљи пре поле-

тања добијали су упутства уз помоћ преводиоца, али приликом летења била је друга прича. Срећом, Французи су били стрпљиви па су им умањили страх тако што су првих дана авионе возили по аеродрому као аутомобиле! Затим су полетели са инструктором у авиону са дуплим командама да би тек на крају све радили сами.

Причали су касније да су им се у ваздуху тресле ноге и од зноја квасила кошуља, али брзо су учили и напредовали. Једино је тешко ишло са спуштањем које је и у данашњем ваздухопловству сложен поступак. Посланик Веснић хватао се за главу када би га позвали на аеродром да плати штету – авион скрхан приликом слетања! Само поднаредник Томић три пута је оштетио свој „блерио“. У српској влади су гунђали, али су слали новац за исплату полупаних авиона.

У јесен 1912, неколико месеци после доласка шесторице одважних на аеродром Етамп, Србија је заратила. Започео је Балкански рат. Наши пилоти на брзу руку завршавају обуку и пријављују се за испит.

Први је пред комисијом узлетео крупни Крагујевчанин наредник Михајло Петровић. За Петровићем су пријавили испит и преостала петорица. Истина, Србији су били потребни пилоти и зато Французи, чланови испитне комисије, нису били строги према кандидатима. Знали су да ће рат испећи занат. Тако је и било. Сви су постали сјајни, неустрашиви пилоти. Нарочито велика храброст било је летети на „фарману“.

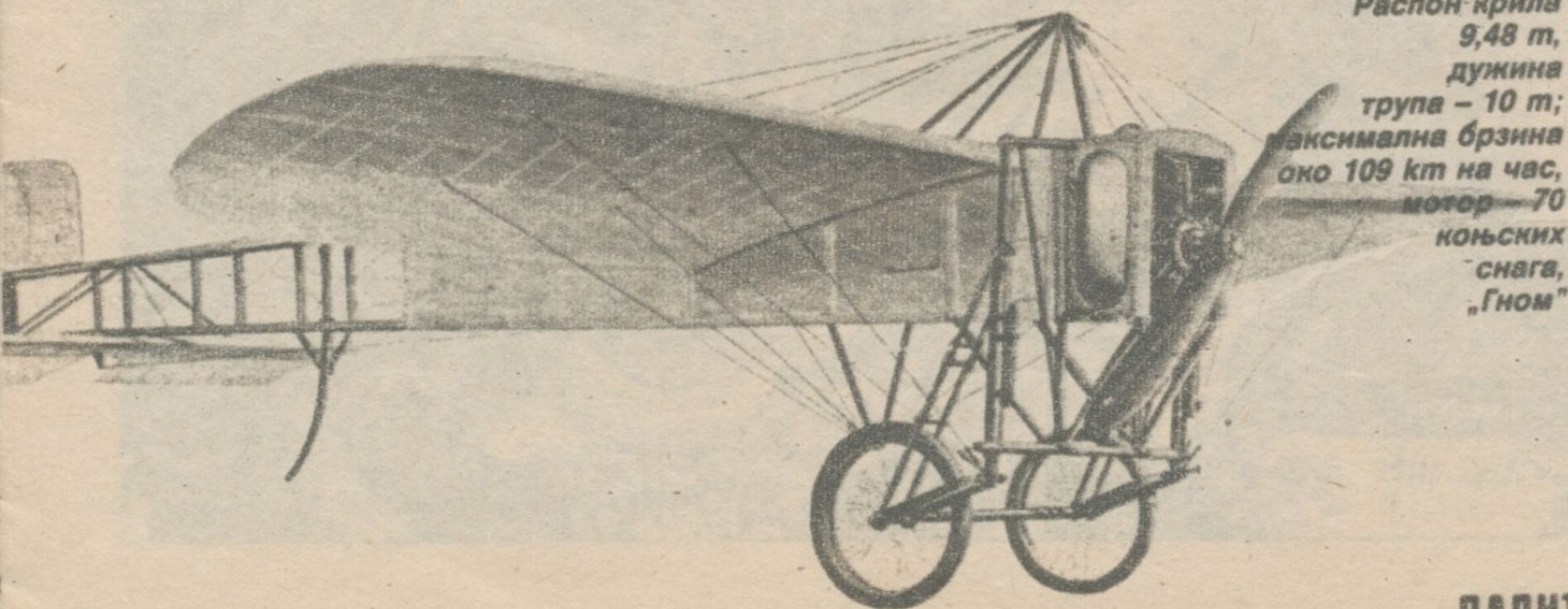
Веровали или не, они су били први у свету који су икада у рату узлетели авионом и надлетали непријатељске линије!

Михајло Петровић, који је први положио, први је и погинуо. При крају рата, када је још само Скадар остао неослобођен, Петровић је у извиђању града и околине испао из авиона. Артиљерија га је гађала, летелица се необјашњиво нагла и он је испао.

Остала петорица прославила су се и у Првом светском рату. Старост је дочекао само Милош Илић, некадашњи пешадијски капетан и вођа екипе на аеродрому Етамп.

Најзад, ради прецизности: ратно ваздухопловство као род званично није постојало у српској војсци у Балканским ратовима. Али, као да јесте. Јер, наша летачка шесторка стекла је славу управо у ратним окршајима. За то је и обубавана.

Миленко Тодоровић

„BLERIO XI-2“
Распон крила 9,48 m,
дужина трупа – 10 m;
максимална брзина око 109 km на час,
мотор – 70 коњских снага,
„Гном“

АРЧОВА ОСВЕТА

IV
ДЕО

ПИШЕ: ЖАН ПЈЕР ДИОНЕ

ЦРТА: ЖАН КЛОД ГЕЛ

ПОЗДРАВЉАМ ТЕ, КА-
РАСЕ! ИМЕРОЗИ РЕ БИ-
ТИ ЖАО ШТО ДАНАС
НИЈЕ С ТОБОМ!

АЛИ БИХЕ СРЕЋАН
КАД ЧУЈЕ ДА ЈЕ
АРНОВА ОСВЕТА
ПОСТАЛА САМО
НЕОСТВАРЕН САЊ!

ТИМ ПРЕ ШТО
ЈЕ И САМ УМЕ-
СТВОАО У
ЊЕГОВОЈ СМРТИ!
ШАЉЕ ТИ
ДОКАЗ!

ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ ПОБЕЂАО,
АРН ЈЕ ОСТАВЉАО ОВО!

ЈА САМ ТАЈ КОЈА ТРАЖИШ!

НАЗАД!

АРН, РОМАНОВ
СИН, ЈЕ ПОВРА-
ТИО ПРЕСТО!

НЕ
ДИРАЈТЕ
ЈА!

Donnet
- Gal
- 8.20

АРН ЈЕ ЗАУЗЕО МЕСТО НА КАРАСОВИМ
ТРОНУ И ДА ЛЕВЕ СТРАНЕ ПОСТАВИО
СИЈАМА. ПИТАО ЈЕ ПРИСУТНЕ ДА ЛИ СУ
ВОЛЕЛИ КАРАСА И ПОГУБИО ОНЕ КОЈИ
СУ РЕКЛИ НЕ, ЈЕР, КАКО БИ ТАКВИМА
И САМ МОГАО ВЕРОВАТИ?

ДОВЕЛИ СУ РАСКЕЛА КОЈИ ЈЕ УБИО
ПТИЦУ ПИСМОНОШУ И ИЗЛЕЧИЛИ ГА...

НА ДЕСНУ СТРАНУ ПОСТА-
ВИО ЈЕ ЗАЕДА И БЕХИ, ОНЕ
КОЈИ СУ МУ СПАСЛИ ЈЕДНУ
РУКУ. ТИМЕ ИМ ЈЕ ПОКАЗАО
СВОЈУ ЗАХВАЛНОСТ...

СВИ СУ ДО-
ШЛИ, ГОС-
ПОДАРЕ!

ОЖЕНИО СЕ ЗАРОМ... ДВЕ ГОДИНЕ
ЈЕ ДРЖАО У ФЕЛИЈИ СВЕ ДОК МУ
НИЈЕ РОДИЛА СИНА КОМЕ ЈЕ ОДРЕКАО
РУКУ, ДА БИ ЛИЧО НА ЊЕГА...

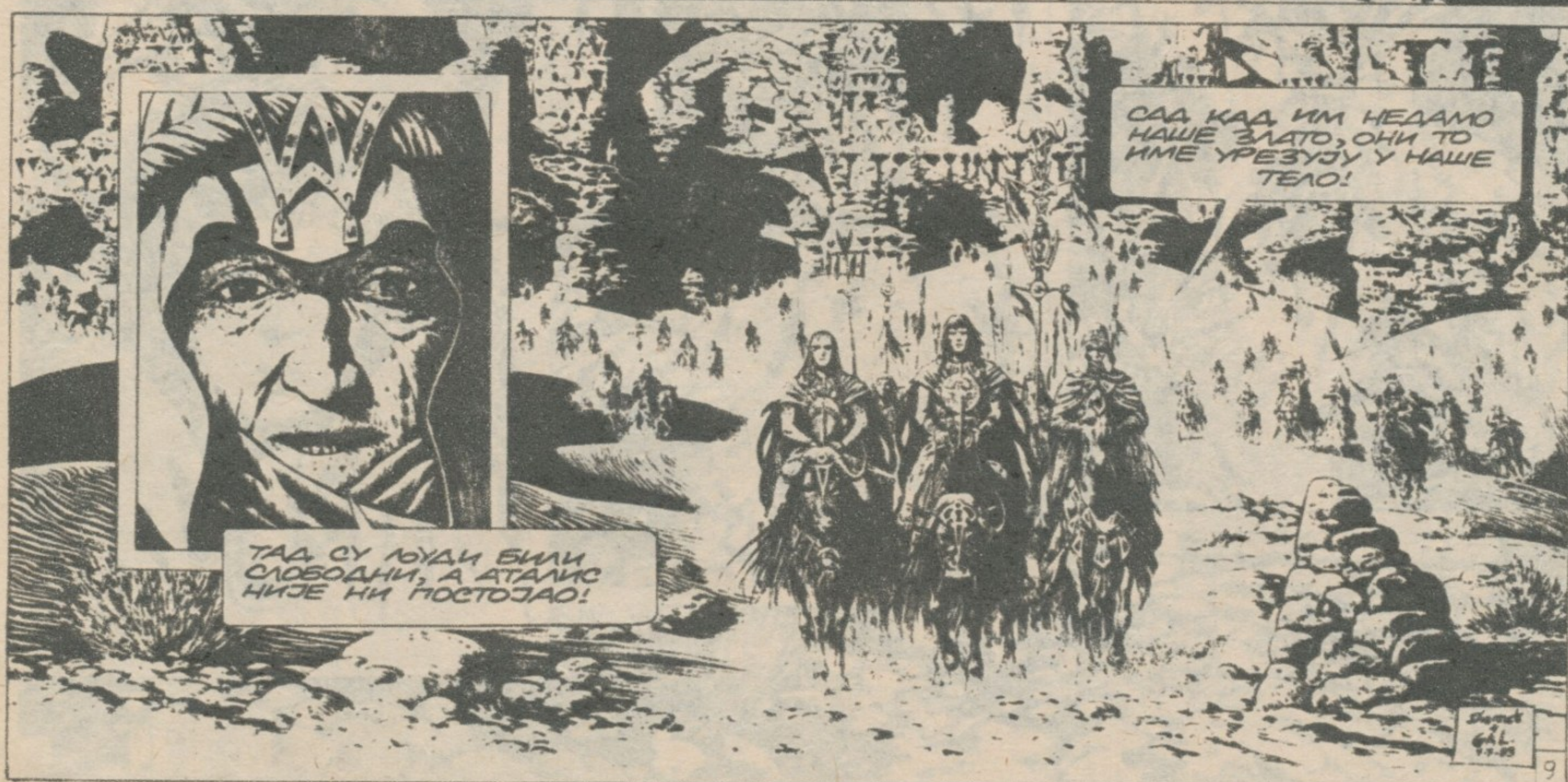
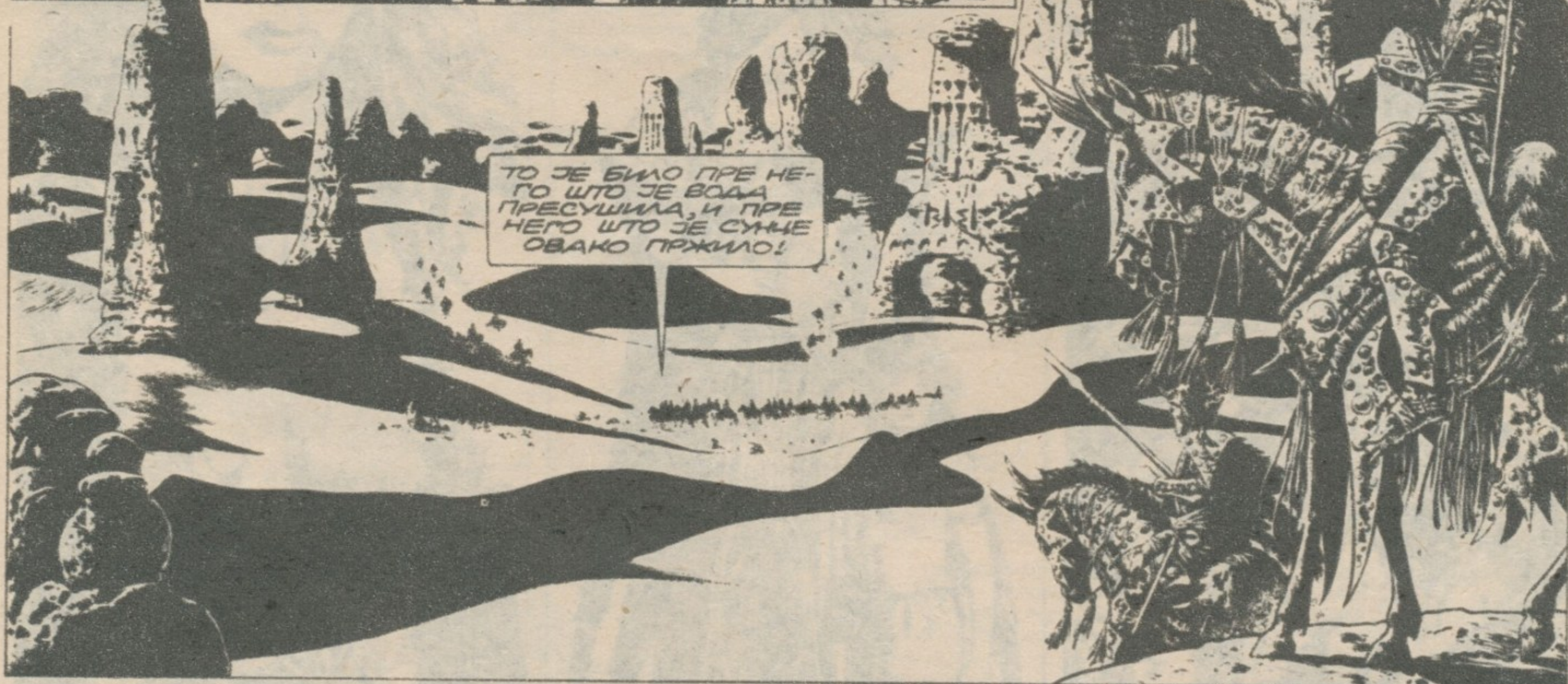
ДОБРО
ДОШЛИ!

НА ОВЕ СТРАНЕ ЈЕ ПОСЛАО ЉУДЕ ДА ПРИ-
ЧАЈУ КАКО ЈЕ СТИГАО. ЈЕДИНО ЊЕГОВИМ
ПУТЕМ МОГЛА СЕ ПРЕЋИ ПУСТИЊА И ОСВО-
ЈИТИ ИМЕРОЗИНО БЛАГО.

Donnet
GAL 83

ИМЕРОЗА ЈЕ ПОКУШАВАО
ДА ИХ ПОРОБИ. МНОГО
ЉУДИ МУ ЈЕ ПРИСТУПИЛО...

ПРИМОРАО ЈЕ И НЕКЕ КОЈИ
НИСУ ХТЕЛИ...

КАРА-
ОСНИМ
ЧУВА-
РИМА...

ДРОМЧИМА, КОЈИ СУ
БЕЗДАН И БОРЕ СЕ
У ПАРУ...

АКМАРИМА...

ИВАЦИМА, КОЈИ СУ
ХТЕЛИ ДА СЕ БОРЕ,
АЛИ НЕ И ДА СЕ МЕ-
ШАЈУ СА ДРУГИМ
НАРОДИМА...

III КРЕНУО ЈЕ КА ГУСТИЊИ ДА
ОСВОЈИ АТАЛИС!

С ДРУГЕ СТРАНЕ, ОБАВЕШТЕН
О ДОЛАСКУ, ИМПЕРОЗА ГА ЈЕ
ЧЕКАО НАСМЕЈАН...

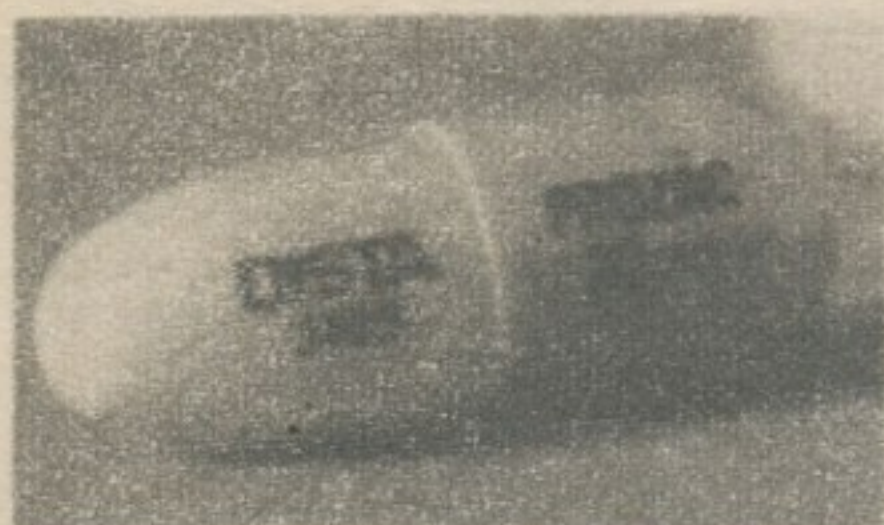
KRAJ

texte
Jean Pierre Darnet
dessin
Jean L. Boudé

ПИЛУЛЕ ЗА ХРАБРОСТ

Далеко смо догурали, али ипак још не довољно далеко да нам се оствари прастари сан: пилула за срећу, а да није опаки наркотик... На срећу у капсули још ћемо, изгледа, да причекамо, међутим, има основа за наду да смо добили пилулу која од слабића прави самоуверене вође...

„Чудотворни“ лек зове се „прозак“. Једни га дижу у небо, други жестоко оспоравају и лек је, управо због толиких спорења, подвргнут великом броју испитивања. Најновије је обављено у САД, на пацовима, и иде у прилог онима који о „прозаку“ мисле све

најлепше. Експерименти америчких научника показали су, наиме, да пацови којима је редовно даван „прозак“ без изузетка постају много агресивнији него што су били, односно да под дејством лека почињу да мисле све најлепше о себи самима и то до те мере да се (ни у овоме није било изузетака) сами проглашавају за вође групе.

Седам пута, у седам засебних експеримената, Американци су се држали исте мушко-женске шеме: свих седам група састојало се од по пет (сваки пут различитих) женки и два – такође увек различита – мужјака. У свих седам случајева вође су се од осталих издвајале на основу два једноставна критеријума: по томе што би запосели простор у непосредној околини хране и воде и по томе што су затим све остале припаднике групе држали подаље од „освојене територије“ и женки.

У другој фази експеримента из сваке од седам група изабацивани су слабићи, односно мужјаци који су се обрели на најнижим лествицама мачо-мердевина, а на њихово место убациване су млакоње из неке друге групе, али тек пошто би их подвргли терапији „прозаком“. И? Слабићи наклукани „прозаком“ заборављали су ко су и шта су до малопре били и сместа себи обезбеђивали једнака права с дотадашњим вођом групе: пола хране теби, пола мени; једна женка моја, друга твоја...

ЉУДИ ЗАМАЛО ДА ИШЧЕЗНУ?

Наши далеки преци замало нису нестали са планете Земље, отприлике пре 400.000 година: било их је преостало свега 10.000!

Ову најновију тезу поставио је јапански генетичар Неојуки Такахата, а недавно објавио угледни амерички „Сајанс“.

Такахата је почео од тога што је прво упоредио генетске разлике између данашњих људи, односно оно по чему се разликују две особе, а затим су истраживачи његовог тима, пратећи разлике између два примата исте врсте, дошли до сасвим неочекиваних закључака: чак су и два човека која потичу са два различита континента генетски ближа него два прачовека која су живела у истом крају! Како то објаснити?

Користећи математички модел за еволуцију, Неојуки Такахата поставио је следећу хипотезу: мала генетска разлика између данашњих људи објашњава се тиме што је пре 400 миленијума популација праљуди од 100.000 јединки нагло десеткована и спала на мање од 10.000 мушкараца и жена способних за репродук-

цију. Та групица човеколиких примата, заједничких прапредака свих људи, заслужна је што између гена једног Ескима и Индијанца са Огњене Земље постоје минималне разлике.

Такахатина хипотеза изазвала је бројне расправе, за и против. У сваком случају, ови закључци изабацили су на сцену једну нову научну дисциплину: генетичко-молекуларну антропологију на коју ће све више морати да се рачуна.

ПИСЦИ КАО БАБЕ ВРАЧАРЕ

Још прошлог лета чувени писац шпијунских романа Џон ле Каре завршио је свој најновији роман „Наша игра“, о пустиловинама двојице бивших припадника британске тајне службе. По окончању хладног рата обојица остају без посла, али, игром случаја, једног од њих у Чеченију позива некадашња веза, агент КГБ-а који је про- неверио позамашну суму новца. Британац креће на пут и сазнаје да је новац послужио за дизање устанка у овој малој, закавказској републици. Књига готово до детаља описује отпор који су Чечени пружили Москви и то неколико месеци пре него што је до њега уопште дошло! Припремајући се за писање, Џон ле Каре провео је извесно време у Чеченији што роман чини још аутентичнијим.

Сличне визионарске или, да тако кажемо, баба-врачарске способности, показао је и британски писац Гордон Томас. Он је 1991. године објавио књигу „Смртоносни парфем“, о групи терориста који су се докопали смртоносног нервног гаса, најпре га испробали у једном малом граду а онда га пустили у метро великог града. Невероватна сличност између догађаја из маште писца и оног што се заиста десило у токијском метроу кад је живот изгубило шест, а озбиљно повређено 3.200 људи! Осим места радње, метроа, поклапа се и начин испоруке гаса, затим места на која су постављене бомбе, па чак и врста. У оба случаја реч је о сарину, гасу који су Немци произвели у Другом светском рату. ■

Илустровао Зоран Петковић – Петко

... I OPET sam Pobedio!

SMS TIM TALENATA

Šta mi sve pruža moj džepni kompjuter za igranje GAME BOY?

- Stotine avantura sa omiljenim junacima iz sveta filma i sporta.
- Veliki broj igrica, jer osim prodaje BEOSOFT vrši i razmenu ketridža.
- Mogu da se igram kad hoću i gde hoću, jer je GAME BOY izuzetno lak, malih dimenzija i vrlo je jednostavan za upotrebu.
- Uz posebne dodatke, GAME BOY mogu igrati u mraku, udvoje, na struju ili sa slušalicama za stereo zvuk.
- HOT LINE nedeljom mi omogućava da dobijem besplatne savete stručnjaka u vezi svih problema i nedoumica sa igricama za GAME BOY kupljenim u BEOSOFTU.
- GAME BOY me uči da budem strpljiviji, spretniji, da gubim i naravno, da pobeđujem.

Više od video igre

BEOSOFT (011) 421-355 i 429-848
Svakog dana od 8h do 21h

Легендарни загребачки састав „Други начин“ који постоји још од 1974. године недавно је објавио компакт-диск на коме се налазе неке њихове старе, али поново снимљене песме, као и неколико нових. Од старих ту су песме са некадашњих хит синглова „Обећај ми пролеће“, „Балада о осмијеху“, „Задњи пут“ и „Прође овај дан“. Управо овим издањем потврдили су да су сво-

Оне
друге
вести

Крађа такозване духовне имовине последњих година је један од најunosнијих послова у свету. Нарочито у свету музике. Пре тридесетак година, неки послу склонији момци из публике су на концерте почели да одлазе са магнетофонима и онда су те снимке објављивали на такозваним бутлег плочама. Ствар је била врло једноставна, требало је само постићи колико-толико квалитетан снимак и распродати плоче а новац стрпати себи у џеп. Касније се та активност искомпликовала, јер је обезбеђење, по налогу музичара и њихових менаџера, почело да одузима све касетофоне а и правни систем се потрудио да издаваче бутлег плоча заустави. Међутим, у земљама у којима правни систем не функционише најбоље појавила се нова врста таквих крађа, али оне се сада зову пиратерија. Земље источне Европе, Азија и део Африке су прави рај за пиратске издаваче. Они једноставно на западу купе нова издања и затим одштапају свој тираж у касетама или компакт-дискovima. Зарада, опет, само њима.

По обрту новца, прошла година је рекордна јер се

сматра да су пирати широм света зарадили више од једне милијарде америчких долара. У самом врху топ листе земаља у којима се оваква издања штампају налазе се Русија, Бугарска и Пакистан а одмах за њима су Обала Слоноваче, Еквадор, Кенија, Пољска и Мексико. Наравно, највеће пиратско тржиште и даље представља Кина. Сматра се да је тамо прошле године продато око 265 милиона компакт дискова и касета. Од те цифре око девет одсто пиратских издања су компакт дискови а остало касете.

И на нашем простору, највише захваљујући рату, пиратерија се размахала. Тако је, нарочито у последње време, могуће на компакт дисковима купити старе албуме „Азре“, „Хаустора“, „Филма“, „КУД Идијота“ (све то се штампа у Бугарској) а на касетама се налази апсолутно све из историје југословенске рок музике што може да занима публику. Слично је и на просторима бивше Југославије где се пирати највише баве преснимавањем плоча Бајаре, „Екатерине Велике“, „Електричног оргазма“, Ђорђа Балашевића и „Партибрејкерса“.

Samstag, 11.12.91 KUD IDIOTY
Nach 2 Töchter
Exzess TH Forum Schwarzbisch Hall
ЗАБАВНИК

ПОЛИТИКНИ

јевремено били најаутентичнији хипи састав у овом делу света.

Мариборски састав „Лачни Франз“ почетком ове године основао је сопствену дискографску кућу „ЛФ“ и одмах кренуо са објављивањем. Поводом обележавања петнаестогодишњице постојања издали су два компакт-диска на којима је материјал снимљен на њиховим концертима у Марибору новембра прошле године. У скоро два сата музике ту се налазе песме које покривају читаву њихову каријеру, али понешто и од соло материјала њиховог певача Зорана Предина. У исто време и за исту дискографску кућу Предин је објавио другу соло плочу „Напад љубави“ на којој се, поред новог материјала, налазе и одличне обраде песама „Нај коље ноћ“ и „Под обраслом Титовком“ из репертоара Лачног Франза.

Још једна легендарна група. Овог пута то су „КУД Идијоти“ из Пуле којима је за немачку приватну дискографску кућу „Incognito records“ изашао компакт-диск на коме се налазе њихова два ранија албума „Ми смо овдје само због пара“ и „Глупост је неуништива“. А неколико месеци пре овог догађаја помогли су свом суграђанину и пријатељу Францију Блашковићу из окупације „Гори уши Винету“ да сними нови компакт-диск „Истра ти материна“.

Скопска група „Леб и сол“ припрема се да најзад, крајем овог лета, уђе у студио и прекине вишегодишњу дискографску паузу. У међувремену су објавили дупли компакт диск „Антологија“ на коме се налази врло исцрпан преглед њиховог минулог рада. Плоча садржи преко 150 минута музике а у Македонији кошта око 50 DEM.

ТРАЖИЛИ
СТЕ
ПЕСМУ

D:Ream
Blame
It On
Me

● Текст и музика: Пи Кјуна ● Изводи: Ди Рем ●

**BLAME
IT
ON
ME**

Well I loved you then and I
love you now
I love the best that I knew
how
You laughed at me and I went
and cried
It hurt so bad I almost died
So bad I almost died singing
Blame it on me
C'mon and blame it, blame it
on me
We went jigging in the windy
city
Your hair and your clothes
looked all so pretty
It reminded me of a little ditty
and a ditty's a song
Some just clap their hands
They'll clap their hands as
they're singing
You took your time to turn
away
You gonna turn your back on
me
What can I say to make you
stay
Come on and stay with me
Won't you marry me
Blame it on me
Blame the whole damn thing
on me

ИЗЈАВА
НЕДЕЉЕ:

„Бавећи се музиком научила сам да будем објективна према себи и да сачувам осећај за хумор јер ово је прилично уврнут посао. Наравно, и ја сам, као и други несигурна у себе. Вероватно још више него остали“.

Кајли Миноуг

**КРИВИ
МЕНЕ**

Волео сам те тада а волим
те и сада
Волим те најбоље што умет
Смејала си ми се, отишао
сам плачући
Повредила си ме тешко и
готово да сам умро
Тешко и готово да сам умро
певајући
Криви мене
Хајде, криви, криви мене
Играли смо по ветровитом
граду
Твоја коса и деца су тако
лепо изгледали
Подсетили су ме на мали
напев, а напев је песма
Неки само пљескају рукама
Они само пљескају рукама
док певају
Временом се удаљаваш
Окрећеш ми леђа
Шта да кажем да бих те
зауставио?
Дођи и остани са мном
Зар се нећеш удати за мене?
Криви мене
Због свега криви мене

Нови глас

Серију квалитетних војвођанских група обогатила је појава састава „Касандрин глас“ из Новог Сада. Са радом су почели 1993. године а чине је чланови познатијих новосадских састава (на пример „Обојени програм“). Захваљујући београдској издавачкој кући „Metropolis records“, већ маја ове године су добили први компакт диск под једноставним називом „Касандрин глас“.

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

КОСА ЈЕ САМО УКРАС

Једна једина влас косе може да носи терет тежак педесет до сто грама, а коса од сто до сто двадесет хиљада власи издржаће тежину између десет и дванаест тона. Чему толика снага науци није познато: плава или црна, дугачка или кратка, бујна или ретка коса с биолошке тачке гледишта не служи ничему и не обавља баш никакву функцију. Коса чак није од користи ни за подешавање

телесне температуре јер то обавља организам преко знојних жлезда и крвних судова. Према томе, имали ми косу или не, за наш организам није ни предност ни недостатак.

Никада не верујте да неко или нешто може коси да врати живот: њен део који се види чине ћелије које су изгубиле своје језгро и претвориле се у кератин, рожнату материју. Једноставније речено, власи косе које поносно носимо

ПОЛИТИКИН

38

ЗАБАВНИК

МРТВЕ ЋЕЛИЈЕ НА ГЛАВИ

Ћелавост је забележена у генетском коду и непобедива, али од ње нико није умро. Наше власи ионако не служе ничему осим лепоти, па ипак могу да постану жртве неког обољења организма или да укажу на неку болест

на глави у облику разних фризура само су мртве ћелије и, као такве, осуђене да опадну.

Што се биологије тиче, коса је, значи, савршено непотребна. Што се човекове психологије тиче, она је веома важна. То доказује и податак да Италијани, на пример, сваке године потроше хиљаду петсто милијарди лира на разне производе за негу и лечење косе код куће, а још хиљаду милијарди за то исто само код фризера. На разне лосионе и пене за косу оде годишње још сто осамдесет пет милијарди. И у другим развијеним земљама је слично.

Те разне скупе „водице“ често су штетне, корисне никако и не могу бити, и онда се јури код дерматолога, лекара за обољења коже. Питање је

Просечан живот једне длаке траје око хиљаду дана и за то време она расте брзином од три милиметра недељно. Обична је заблуда да коса јача ако се редовно подсеца.

Увећан фоликул длаке у чијој основи је корен. Фоликули се формирају већ у четвртм месецу фетуса.

Људска влас опрана сувим шампоном и снимљена под електронским микроскопом увеличана преко четири стотине пута. Зелена зрнца су остаци шампона.

1. УЗИМАЊЕ. Узимање косе за минералограм. Овим испитивањем утврдиће се које је материје, пре свега метале, организм депоновао у косу.

ХИРУРГИЈОМ ПРОТИВ ЋЕЛАВОСТИ

Најчешће технике „враћања косе на место“ раде се под локалном анестезијом и пацијент иде кући одмах после захвата. Пресађивање косе ради се и код нас, углавном по приватним клиникама, али нам цене нису познате. Заинтересовани треба телефоном да закажу преглед и лекари ће им све објаснити.

Аутотрансплантација зване микроострва. Делићи коже с косом узимају се с потиљ-

ка, где су власи најјаче, и постепено пресађују на ћелаве површине. Опасност од одбацивања не постоји, али ако се приликом узимања оштете корени длака, коса неће расти. Такозвани „ефекат чуперака“ је неизбежан.

Аутотрансплантација корен по корен. Као и у претходном захвату, узимају се мали делови коже с косом, а затим се под микроскопом изолују по-

јединачни корени који ће се усадити у површине без косе. На овај начин пресађена коса делује савршено природно, без икаквих чуперака или ћуба. Захват је, бар у иностранству, двоструко скупљи од претходног.

Кожни експандери. На делу главе где је коса још јака увлаче се испод коже два силиконска балончића који се у одређеним временским размацима помало надувавају тако да се кожа изнад њих, са све косом, постепено шири. После неколико месеци ћелаво површина се уклања и пресађује нова, она проширена, с косом. Резултати су одлични и трајни, али треба имати петљу и бар два месеца излазити међу људе с два балона на глави.

Пресађивање вештачке косе. Коса је начињена од синтетичких влакана која се „упуцавају“ нарочитом машиницом. Организам препознаје присуство страног тела и ствара микроцисте које псотају нека врста корена. Овај поступак није трајан јер се сваке године губи око двадесет процената овако пресађене косе. Ни ризици нису занемарљиви: одбацивање од стране организма, грануломи, инфекције.

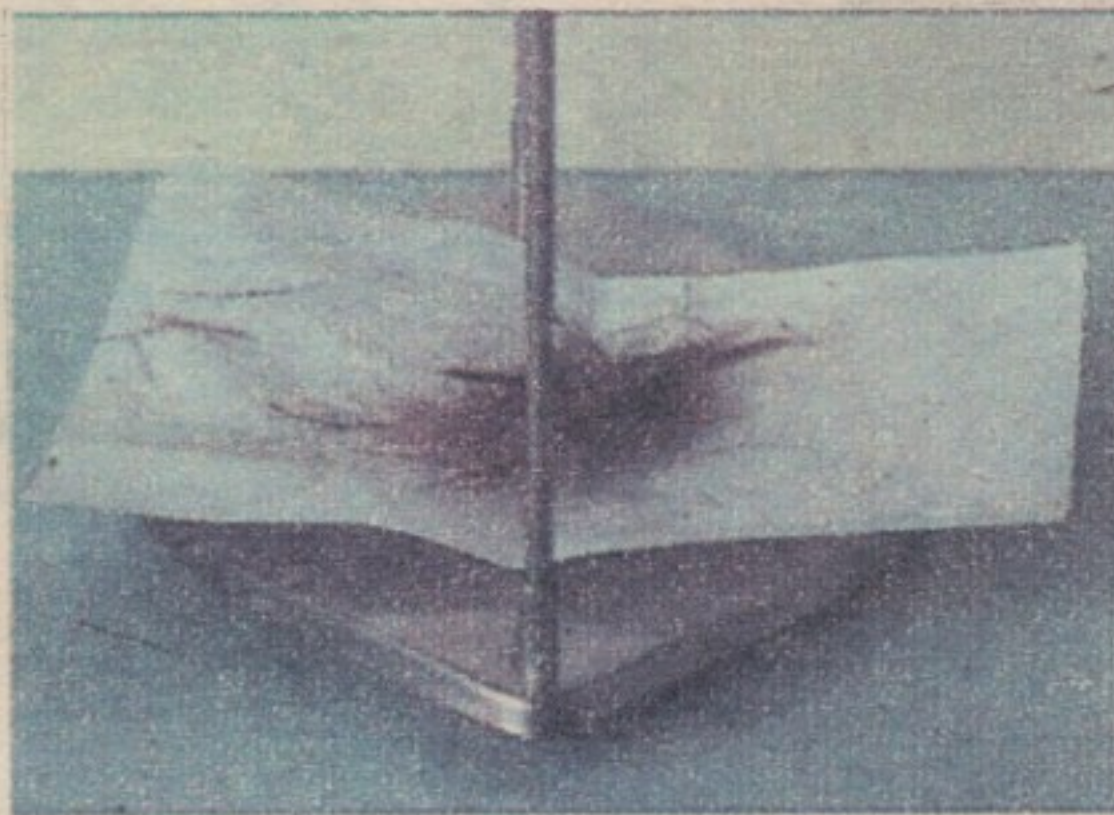
може ли се израз „лечити“ употребити када се ради о коси. Лекара за косу нема и ретко где у свету уопште постоји специјализација за трихологију (наука о коси од грчких речи: трихос—длака и

логиа—наука). То је зато што, разболи ли се коса, не лечи се она већ сметње и бољке других органа.

Дерматолог би, после детаљног прегледа, могао да

2. СУШЕЊЕ.

Коса узета за испитивање излаже се дехидратацији, то јест, из ње се одстрањује вода.

3. МЕРЕЊЕ. Узорци косе се мере. Помоћу минералограма могуће је открити да ли је у организму добар однос најважнијих минерала.

4. РАСТВАРАЊЕ. Коса се претвара у течност у киселом раствору да би атомски спектрофотометар могао да је „проучи“.

5. РЕЗУЛТАТИ. Атомски спектрофотометар снимио је разне материје на основу њихове способности да одбијају светлосна зрачења. На екрану се читавају количине тих супстанци у коси.

зна куда да упутити пацијента с „болесном“ косом: код ендокринолога уколико сумња на хормонске поремећаје, код нутриционисте ако сматра да се пацијент неправилно храни... Хормонска неравнотежа најчешћи је узрок стварања претеране перути, невоље од које пати око четрдесет одсто особа.

Три милиметра недељено

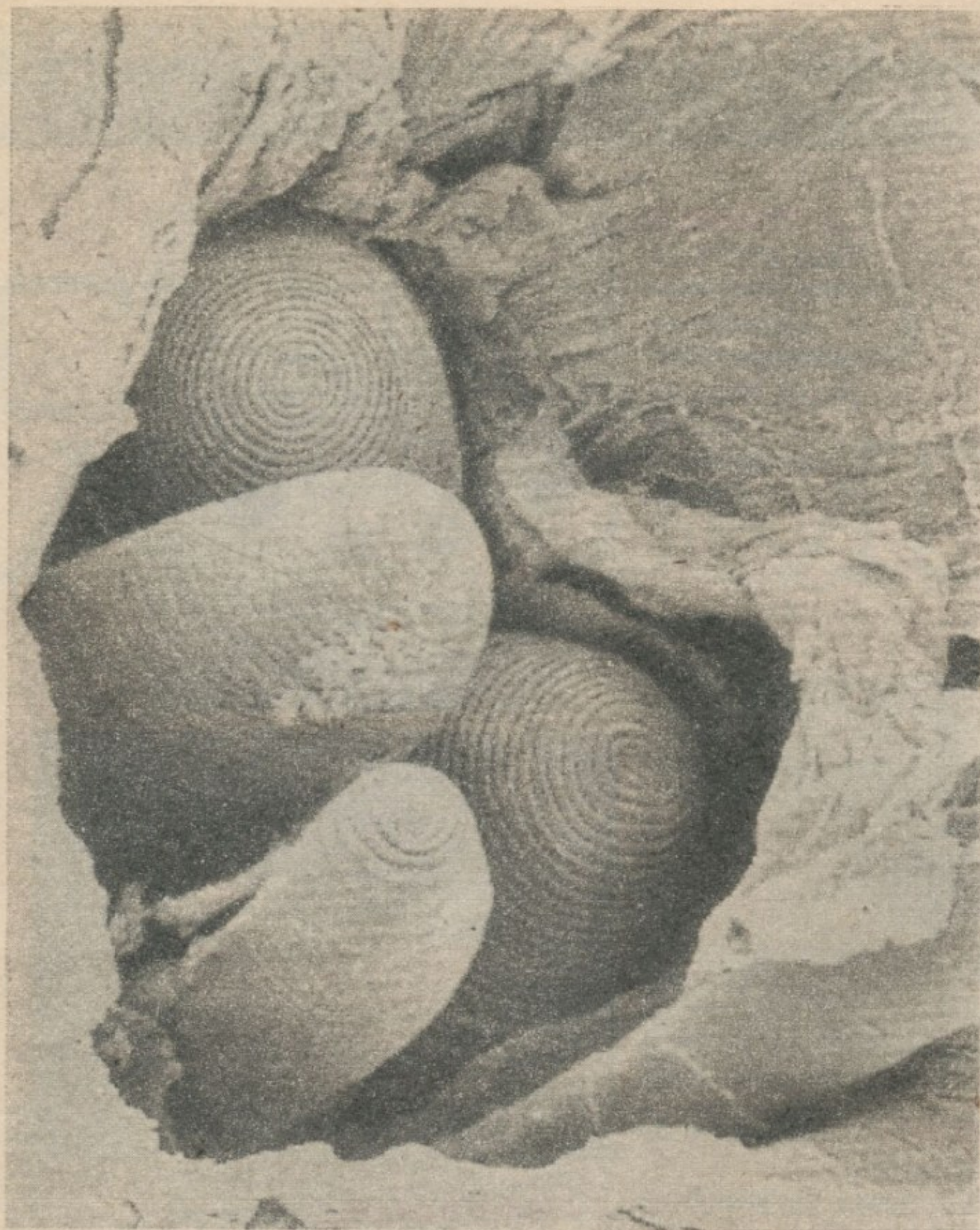
Пошто већ ничему не служи, коса, заузврат, има дуг и запетљан живот. Просечна

одрасла особа носи на глави око сто осамдесет хиљада власи. Оне ничу из корена, групе ћелија дерме која је најдубљи слој коже, богат крвним судовима и нервима. Корен је повезан с фоликулом, „цевчицом“ из које длака расте брзином од око три милиметра недељно.

Та фаза раста зове се анаген и код мушкараца траје три године, код жена седам. После овог процеса влас улази у фазу звану катаген. То је зрело доба косе када се растење прекида.

Власи косе у так-

Прамен косе виђен под електронским микроскопом.

вом стању остају три до четири недеље и онда наступа старост или фаза телоген која траје три до четири месеца после чега влас опада и замењује је нова која је, у међувремену, никла испод ње.

Срећом, све ове фазе одвијају се у различито време – за сваку поједину длаку. Да није тако, сви бисмо периодично били потпуно ћелави. Просечан живот једне власи износи око хиљаду дана и за то време она расте брзином од око три милиметра недељно. Сасвим је погрешно веровање да повремено подсецање јача косу. Нити је јача, нити је слаби. Можда је чини уреднијом.

Не врти косу око прста!

Нормално се око деведесет процената власи косе налази у фази ницања док се преосталих десет одсто припрема да отпадне. Нормално је, такође, да дневно опадне између четрдесет и осамдесет власи косе. Догађа се, нажалост, да одједном почиње – свакога дана да их опада далеко више. Слути се да би, у најбољем случају, појава могла бити у вези с годишњим добрима.

„Опадање обично почиње у јесен и траје једно два месеца. О узроцима се не зна много. Неки стручњаци сматрају

да се ради о прилагођавању новим климатским условима. Мени се чини да до повременог претераног опадања косе долази услед губитка минералних соли лети заједно са знојењем”, каже италијански дерматолог Антонио ди Пијетро.

Списак болести које могу да изазову опадање косе прилично је дугачак: јак шок, обилно крвављење, општа анестезија, нека заразна болест с високим температурама, разне анемије, шећерна болест, претеран или недовољан рад тироидне жлезде, обољења надбубрежних жлезда, хормонски поремећаји, обољења јетре, многе хроничне болести... И узимање неких лекова.

Следе психичке сметње као што су узнемиреност, депресија, бол због смрти вољене особе, разочарање у љубави. Затим разне маније од којих је најзанимљивија такозвана трихотиломанија – обичај да се прамен косе уврће око прста када је особа нервозна или када хоће да се концентрише. Временом се, због честог вучења косе, корен тањи и власи опадају.

Постоји и једна необична фобија која углавном погађа мушкарце: то је подсвесни страх од губљења косе који своје жртве тера да свакога

дана руком прелазе преко косе као да желе да се увере да је она још ту. Ово, на дуге стазе, слаби корен косе и она опада.

У свим наведеним случајевима коса престаје да опада и поново почиње да расте чим се отклоне болести које изазивају опадање или се особа одучи од лоших навика. У старости коса не опада више него што је уобичајено, али се власи тање и ничу све ређе. Томе лека нема.

Драма звана ћелавост

Драма звана ћелавост одиграва се на сасвим другачији начин. То је лагано, дуггодишње, опадање косе које обично почиње са обе стране чела и на темену. У таквом случају мења се и сама грађа длаке – оне које, бар у почетку, поново израстају све су тање и све више личе на маље. То значи да фоликули длака улазе у дегенеративан процес, постепено закржљавају и, на крају, глава остаје потпуно или местимично глатка.

Та мушка ћелавост зове се андрогенетска алопеција и њу је немогуће победити. Она је забележена у генетском коду с којим се рађа, као што се рађа с плавим или смеђим очима. Услед наследне склоности корени длака не реагују нормално на подстицаје мушких хормона, нарочито тестостерона, постепено се кваре и умиру. За ћелавост није крив хормон сам по себи нити његов ниво у организму већ реакција кожних ћелија на њега.

Код оних који су генетски предодређени да оћелаве ћелавост може да наступи у било ком узрасту или добу. То је типична мушка мора, али се понекад појављује и код жена. У женском случају осим генетског, ређе, узрока до ћелавости долази због озбиљног хормонског поремећаја или обољења тироидне жлезде.

Да ли је ова катастрофа заиста неизбежна? Изгледа да јесте. Чудотворне водике против ћелавости још нису пронађене мада се на томе одувек много радило. Оно што може да се учини јесте правилна нега косе пре него што се ћелавост појави јер ће онда до ње, можда, доћи касније. И разни лекови који подстичу раст косе и ојачавају длаке могу, понекад, да дају извесне позитивне резултате уколико се примењују превентивно од ране младости док су фоликули длаке још живи.

Бојана Дожић

„Забавников” 300 И ЖИВОТИЊЕ ИМАЈУ ПРАВА

Припремају
се
европски
прописи
о
хуманом
превозу
четвороножаца

Захваљујући „Гринпису”, организацији за заштиту животиња, Европу су обишли документарни снимци на којима је било приказано мучење и малтретирање жи-

За
колико
је
година
погрешио

Како ће изгледати живот пошто светске резерве горива, нарочито нафте, буду исцрпене?

Исак Асимов
(1920–1992)

професор биохемије и славни писац научне

фантастике, сматрао је за дужност да још

1977. изнесе своју визију краја 20. века

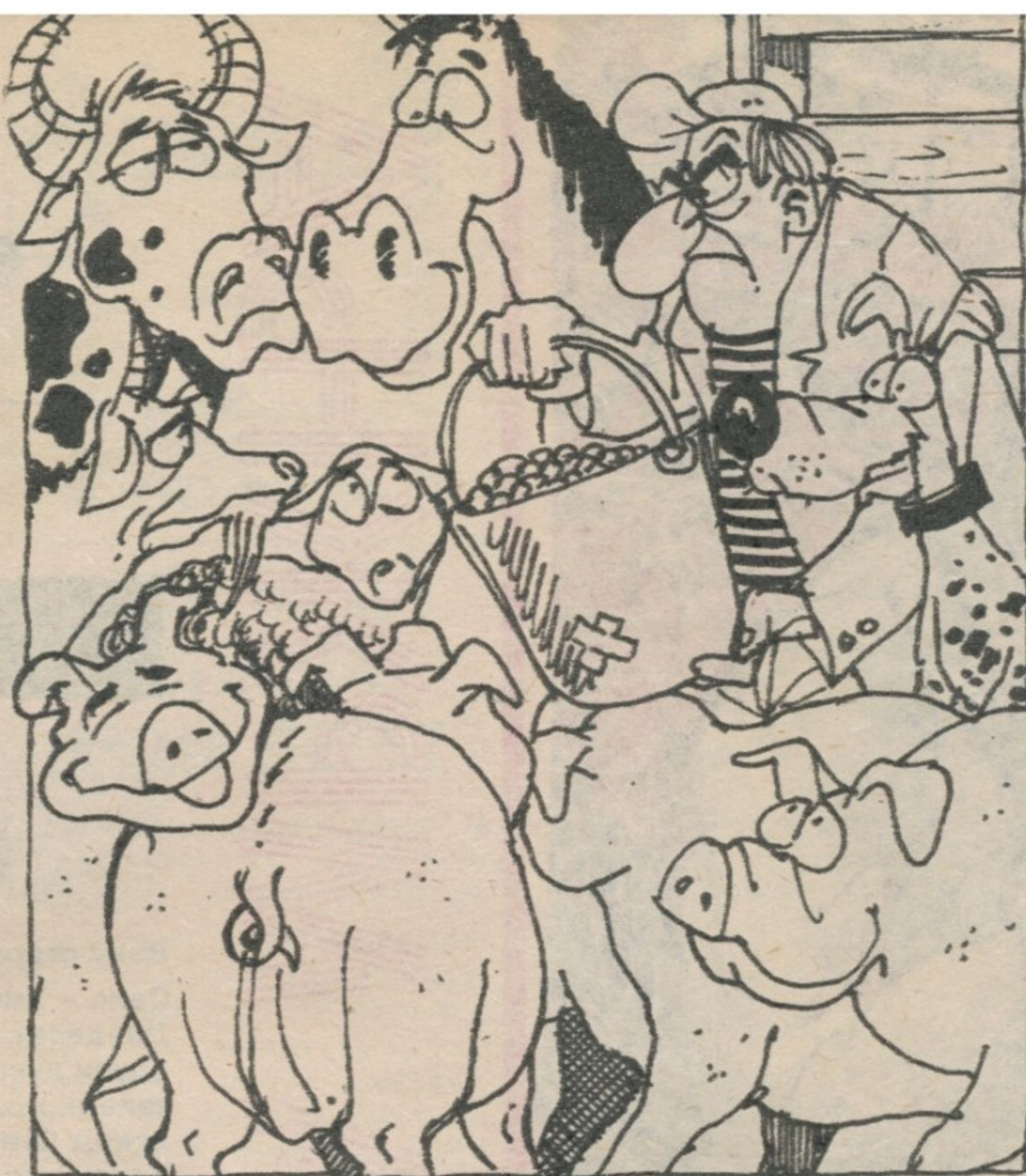
вотиња чијим се месом човек слади за трпезом.

Дизалица подиже увис јуне које крвари из неколико рана, сатаром се удара овца која више није у стању да се креће, радник на истовару ногом удара изнемоглу свињу која не може да се дигне на ноге. Ови и овакви немилосрдни поступци и призори веома су узбудили и разбеснели пријатеље животиња. Они додуше нису вегетаријанци, али се већ годинама боре да се са животињама не поступа на зверски начин.

Њихов покрет је пре извесног времена доживео трагичан удар: једну жену, мајку двоје деце, прегазио је у Енглеској камион док је протестовала против примене непотребног насиља према животињама у току њиховог транспорта.

Б. Б. протестује

Брижит Бардо, која се лавовски бори да се према животињама поступа што хуманије, сместа је организовала демонстрације и на француској телевизији оптужила владу у Паризу, у ствари њеног министра за пољопривреду, што се либи од доношења законских мера о примеренијој заштити животиња. Бивша филмска звезда већ деценијама води „рат са ветрењачама“ настојећи да, поред осталог, постигне забрану промета животињских крзна, дру-

гим речима, луксузних бунди за богате даме.

За дивно чудо, настојања Б. Б. су, бар делимично, постала предмет озбиљних политичких разматрања и расправа. Државе чланице Европске уније већ годину и по расподелају о томе на који начин би ваљало побољшати, односно олакшати тегобе животињама у току њиховог транспорта. У првом реду не-

мачки и британски министри пољопривреде теже да се у том погледу заведу нека ограничења у погледу временског трајања превоза и третмана животиња у току транспорта. Велики извозници „живог меса“, као што су Грчка, Шпанија, Португал и Италија, оштро се противе прихватању таквих прописа о заштити животиња намењених клању.

Французи, који су председавали заседању Европске уније, предложили су компромисни предлог петнаесторици министара пољопривреде који би био прихватљив за све државе – чланице. Да би се окончале дуготрајне расправе о „правима животиња“ предложено је да транспортна возила којима се превозе младе животиње, телад, јарићи и прасићи, морају да се зауставе после осам часова вожње. Тада „путницима“ припада право на двочасовни одмор и животиње се морају напојити.

И марва добија своја права

После ове прве „станке“ превоз мора да се прекине након седам часова, а животињски подмладак напоји – млеком!

Што се одраслих животиња тиче, њихов транспорт може да траје и до 24 сата, али је такође обавезан двочасовни одмор уз појење водом. Том приликом једино свиње не морају да се истоварују са камиона и воде на појило.

Већина држава – чланица ЕУ прихвата овај предлог, укључујући и оне са југа Европе. Екстремне чланове друштва за заштиту животиња ови прописи баш не задовољавају у потпуности, али ће ипак да допринесу томе да се са стоком више не поступа као да је – марва...

А. Г.

Илустровао Зоран Петковић – Петко

КАД ЦРНОГ ЗЛАТА НЕСТАНЕ

Тече 1997. година, киша пада, а ви ћете опет морати пешице на посао. Отприлике сваког петог дана подземна железница је ван употребе, аутобуса више нема, а по оваквом дану због блата и клизавице боље је не седати на бицикл.

Срећа ваша што радите у бранши за рушења. Посао је тежак и прљав, али бар није захваћен кризом. Шут и остаци грађевина које се у великим градовима саме од себе урушавају, представљају за државу изворе секундарних сировина и једине руднике гвожђа. Те сировине она ће распродавати да би се поново користиле. Ископавања и транспорт угља, потребног за добијање других врста енергије, сувише су тешки да би се угљь могао добити и испоручивати у потребним количинама. Употреба атомске

енергије носи знатне опасности, а одржавање задовољавајућег броја сунчаних батерија је прескупо.

Бес и револт

Старији од десет година још се сећају аутомобила. Најпре се цена бензина попела у вртоглаве висине. Најзад, аутомобиле су возили само веома имућни што јасно показује колико су ти људи били безобзирни према својим ближњима. Свака кола која су могла да се виде у граду људи су из револта и беса превртали и палили. Аутомобили су нестали са светске позорнице и постали само извор секундарних сировина.

Ова, 1997, има и своје добре стране, наравно ако чо-

век зрело размисли. Ваздух је чистији, болести дисајних путева су у узмицању, број преступа је опао, коришћење полицијских кола постало је прескупо, чувари реда поново патролирају пешице. Што је још важније, улице су до дубоко у ноћ пуне људи. У тој маси они се самим својим бројем узајамно штите.

Кад није хладно, људи седе пред својим кућама. На врхулинама је спољашни ваздух једино доступан клима-уређај. Улице су засад још осветљене. По кућама само малобројни могу себи да дозволе да им и после вечере гори светлост.

Што се зиме тиче, није баш пријатно смрзавати се јер највећи део огрева мора да се чува за ране јутарње часове. Али, зато се џемпери радо носе. Човек се одрекао луксуза свакодневног туширања

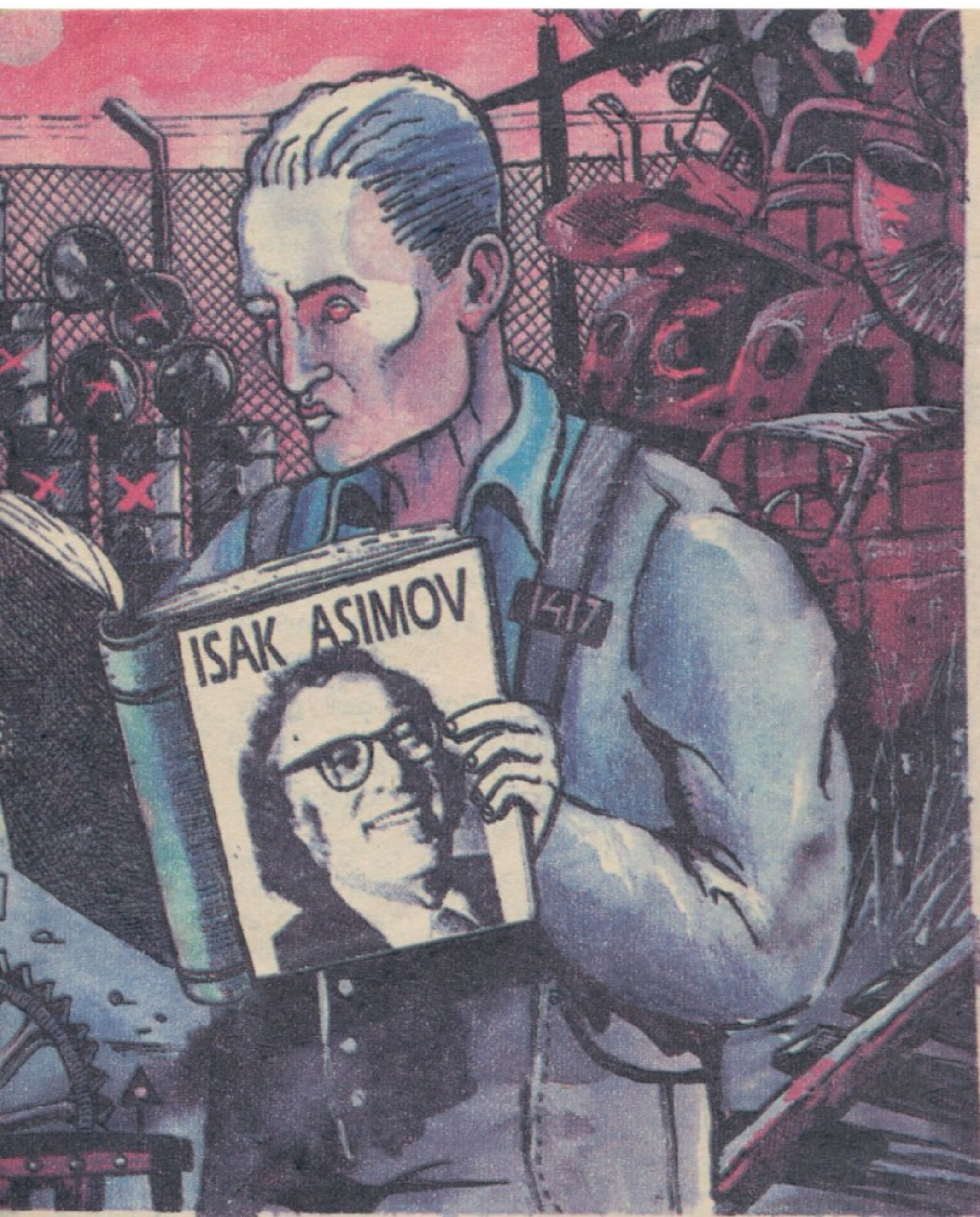
и мора да се задовољи крпом за трљање и млаком водом. Ако у присуству наших ближњих баш увек не мирише, бар су са улица ишчезли разни издувни гасови.

Ништа без самопомоћи

Горе је још у градовима-спаваоницама и приградским насељима која су настала са аутомобилима, са аутомобилима се ширила и сад су без њих осуђена на умирање. Грађани у њима стварају удружења за самопомоћ и наизменично се, по групама, старају у набавци и допремању животних намирница. Кроз најотменије улице таквих насеља промичу, уз шкрипу, колица које људи гурају или вуку идући од куће до куће да би те намирнице разделили.

Оно мало енергената што је

Још остало чува се за пољо-привреду. Велике фабрике аутомобила производе само теретна возила и пољопривредне машине. Број становника на свету још је нарастао. Сада на Земљи живи 5,5 милијарди особа – 1,5 милијарда више него 1977. – и осим у Сједињеним Америчким Државама и Европи тек свака пета има довољно да једе. Смртност одојчади је велика, па ипак се у извесним круговима сматра да и то има своје добре стране. Корисно је, кажу неки, ослободити се вишка становништва, зар не?

Ипак, не прети само обична глад. Много је људи чије тело на неки начин и даље вегетира уз минималну исхрану која је, међутим, недовољна за мозак. Процењује се да на свету има готово два милиона особа чији је мозак због потхрањености оштећен и број таквих стално се повећава. Неким људима већ пада на памет да би „најреалније“ било да такви, прећутно, изумру и тиме ослободе Земљу баласта. Листови не пишу да се то понегде и већ практикује, али се они који још путују по свету враћају с причама о језивим случајевима.

Циновске армије су нестале. Једино Сједињене Америчке Државе и Совјетски Савез могу себи да допусте по неколико тенкова, авиона

и бродова. Али, не користе их у маневрима из страха да сасвим не исцрпу ограничене количине горива.

Радити и спавати

Машине су замењене теглећим животињама и снагом људских мишића. Људи морају дуже да раде, али шта би, уосталом, и почели са слободним временом? Електрична енергија за осветљавање је ограничена, телевизијски програм сведен на три вечерња сата, нове књиге су ретке и појављују се само у малим тиражима. Радити, спавати и јести – девиза је 1997. године, од чега су само две прве ствари извесне.

Како ће се и на чему ово завршити? Готово сигурно у повратку на време од пре 1800. године, пре но што су фосилна горива покренула моћну машинску индустрију и технику, у повратку на стање када ће због епидемија, смрти од глади и насиља број становника наше планете бити испод једне милијарде.

И шта ми данас можемо да предузмемо да се то спречи? Данас? 1997? Готово ништа! Да смо се с тим невољама ухватили у коштац пре 20 година, још се нешто и могло учинити. Да смо то урадили пре 50 година, ствар би била лака.

Исак Асимов

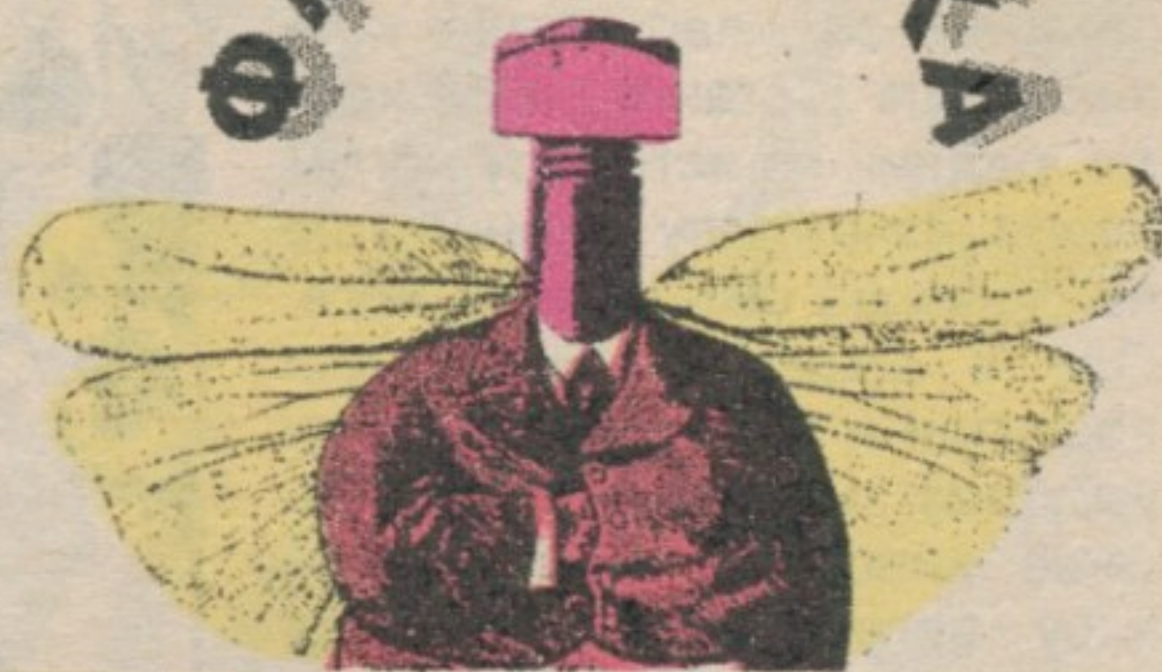
Илустровао
Душан Павлић

ПОЛИТИКИ

42

ЗАБАВНИК

ФАНТАСТИКА

Уређује
др Зоран Живковић

ДОНАЛД ВОЛХАЈМ

Већу стараца,
Село – Умболо,
Двадесет пет миља унутар копна,
идући дуж трећег потока који се налази
западно од реке Конго,
испод Стенливила,
Белгијски Конго,
Африка

Поштована господо,
Прилажем вам чек на сто долара који можете да уновчите у било којој банци неког од најближих градова. Ова сума, колико ми је познато, двоструко је већа од оне коју иначе узимате за ову врсту посла. Намерно сам послао више новца због велике удаљености „објекта“ и веће енергије која ће вам вероватно бити неопходна да обавите посао.

За суму коју вам шаљем молио бих вас да на смрт мрзите следећу особу:

Гдин Квентин В. Калвин,
2574 Кинг Чарлс Булевар,
Бруклин, Њујорк

Господин Калвин висок је 170 см; смеђе косе и очију; стар – 46 година и три месеца. Прилажем његов меморандум, узорак његовог рукописа, поштанску марку коју је лизнуо.

Надам се да ћете ми пружити брзу услугу. Уколико посао обавите у рекордном року, спреман сам да приложим додатних сто долара некој црнаčkoј заједници у Харлему или било којој другој организацији коју ви наведете.

С поштовањем ваш
Едвард Маникс

Писмо сам два пута прочитао и тек онда га вратио Маниксу.

– Да ли си ти полудео, Еде, или мене желиш да стрпаш међу лудаке?

Покушао је да наспе још једну чашу вискија, али је испустио флашу која се скотрљала на под. Није се разбила и ја сам је зграбио и ставио је ван Едвардовог домаћаја.

– Богами, нећеш се напиту све док ми не објасниш какво је ово писмо!

– Бене, ти ме бар добро познајеш, зар не? Никада нисам био претерано агресивна особа, признај!

– Ниси – не знам шта бих му друго одговорио у том часу.

– Та особа, тај Калвин, годинама је још од школских дана, мој љути непријатељ. Мислио сам да ћемо се заувек растати оног дана када смо обојица дипломирали. Преварио сам се. Само две године по за-

вршетку студија опет се појавио да се упетља у мој брак. И то није све. Кад сам започео посао удруживши се са Царвисом, Калвин је опет био ту са својом конкурентском фирмом која је претила да прогута Царвисову и моју.

— Колико ја схватам, то и јесте бизнис, Еде — и даље нисам баш најбоље схватао о чему ми то прича мој стари друг Едвард Маникс.

— У праву си, друже, тако сам се и ја заваравало — Маникс је наставио полупијаним гласом. — Али, Калвину није било толико важно да се пробије у послу колико му је било стало да уништава све пред собом... Посебно се намерачио на мене...

— Да ли сте звали болницу? — Ед је зграбио за руку келнера који је прошао крај нашег стола.

— Господине, као што сте нас замолили, зовемо болницу сваких петнаест минута — келнер се трудио да остане што љубазнији према Еду који га је, видело се то по изразу келнеровог лица, неуморно малтретирао.

— И, како је он?

— Доктори кажу да му је све горе, господине?

— А да ли знају шта му фали, од чега му се стање погоршава?

— Нама нису хтели да дају нека детаљнија објашњења, али колико схватам, ни сами лекари нису сигурни шта му је! — келнер се окренуо очигледно једва чекајући да нас напусти.

— Јасно је да ни лекари не могу да му помогну — Ед се поново окренуо к мени. Био је замишљен.

— Дозвољавам ти још једну чашицу — сипао сам му још један виски. — Настави с причом, и даље ми ништа није јасно у вези с писмом и осталим...

— Калвин је увек био много zgodнији од мене — Ед је расејано држао чашу у руци. — Кажем ти, иако је Калвин покушао да се умеша у мој брак, Џуди је ипак остала са мном. Био сам поносан због тога, први пут сам се осетио супериорнијим у односу на тог кучкиног сина — Маникс је успео да се осмехне, додуше горко.

— Али, драги мој стари друже, Калвин ни тада није одустајао — Еду се вратио онај претећи израз лица. — Ни Џуди ни мене није остављао на миру... Морао сам нешто да предузнем...

— И?

— Ни сам нисам знао шта ми ваља чинити. Бене, нисам могао да се помирим с чињеницом да некога, макар то био и Калвин, убијем. Уосталом, мрзим крв, ужасавам се насиља. А нисам знао како се налазе плаћене убице које би тај прљави посао обавиле уместо мене.

— Пре извесног времена — Едово лице мало се разведрило — у недељном додатку листа „Џорнал“ прочитао сам прилог о афричким докторима-вешцима. Један пасус посебно ми је привукао пажњу — Едвард Маникс заћутао је неколико часака загладан у празно. Гледао сам га и даље не схватајући о чему ми то прича.

— Чланови једног малог, удаљеног племена, развили су, тако је новинар написао, „уметност мржње“. Дошавши у додир с тим племеном, новинар је сазнао да се мушкарци од најранијег детињства, уче вештини мржње. Концентришући се на одређену особу, макар она била и на великој удаљености, чланови тог племена могу да је убију тим негативним осећањем.

— Значи, оно писмо које си ми дао да прочитам ти си написао члановима тог племена?

— Полако схваташ о чему ти говорим! — Ед је и даље био загладан у неку замишљену тачку. — У библиотеци сам нашао податке о том племену и из приче мисионара сазнао да је новинар био у праву. И сами мисионари наводили су случајеве изненадних смрти људи који би долазили у додир с тим загонетним племеном. Лекари касније нису успевали да открију ни трагове болести, ни знаке тровања, повреда, уједа инсеката или змија. Жртве би једноставно почеле да губе у тежини, осећале би се малаксало, падале би у кому и, напосред, умирале...

— Сад ми је јасно, Еде! — мислио сам да сам коначно схватио шта то покушава да ми саопшти мој друг Маникс. — Писао си им, затражио њихову помоћ и сад се бојиш да ће њихова „вештина“ заиста убити твог противника Квентина Калвина. Или се можда плашиш да ћеш и сам постати убица?

— Ниси схватио, Бене — Ед се брцнуо. — Не плашим се да ико може да ме оптужи за Калвиново убиство. Закони ове државе не признају ритуале те врсте, то и сам врло добро знаш. Писмо које сам ти дао да прочиташ не би могло да буде доказни материјал ни на једном суду. Али, ја ти нисам испричао читаву причу нити због чега се плашим...

Заћутао је неколико тренутака. Ћутао сам и ја просто не знајући шта бих рекао.

— Бене, пропао сам. Финансијски сам упропашћен. Калвинова фирма збрисала је моју пре отприлике месец дана. Потпуно сам шворц, схваташ?

Гледао сам га не постављајући питање и очекујући да ми сам Ед објасни шта је мислио под тим „шворц“.

— Онај чек који сам послао у то афричко племе нема покриће, разумеш! Јасно ми је да треба да прође извесно време док се не сазна да тај мој чек не може да се уновчи, а кад се то сазна...

Келнер је пришао нашем столу.

— Господине Маникс — обратио се Еду — управо су нам се јавили из болнице. Господин Калвин умро је тачно у 12.43.

— Видиш, прича о племену и њиховој програмираној мржњи ипак је истинита — Ед само што није закукао. — А шта ћу ја да радим, Бене, кад племенско Веће старца схвати да сам им послао лажни чек?

В. С.

Илустровао
Добросав БОБ Живковић

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

43

ИСПУЊАЉКА

1					
2					
3					
4					
5					
6					

БО, ВОД, ДО, КАШ, МО, ЊА, ЊЕ, ЊЕ, О, ПЕ, ПРО, РИ, ТА, ТЕШ, ЋАК, ШИ.

На слици је наша глумица чије име и презиме треба да добијете у означеним пољима ако испуњаљку исправно решите.

1. Намотавање; 2. Верање, пентрање; 3. Врста бубња (мн.); 4. Боксер тешке категорије; 5. Забава, забављање, провођење; 6. Лопатица за чишћење плуга.

КЊИЖЕВНИ АНАГРАМ

ТРАГЕДИЈА ИЛИ НЕ?

Не трагедија већ аутор
"Божанствене комедије"!

Адреса

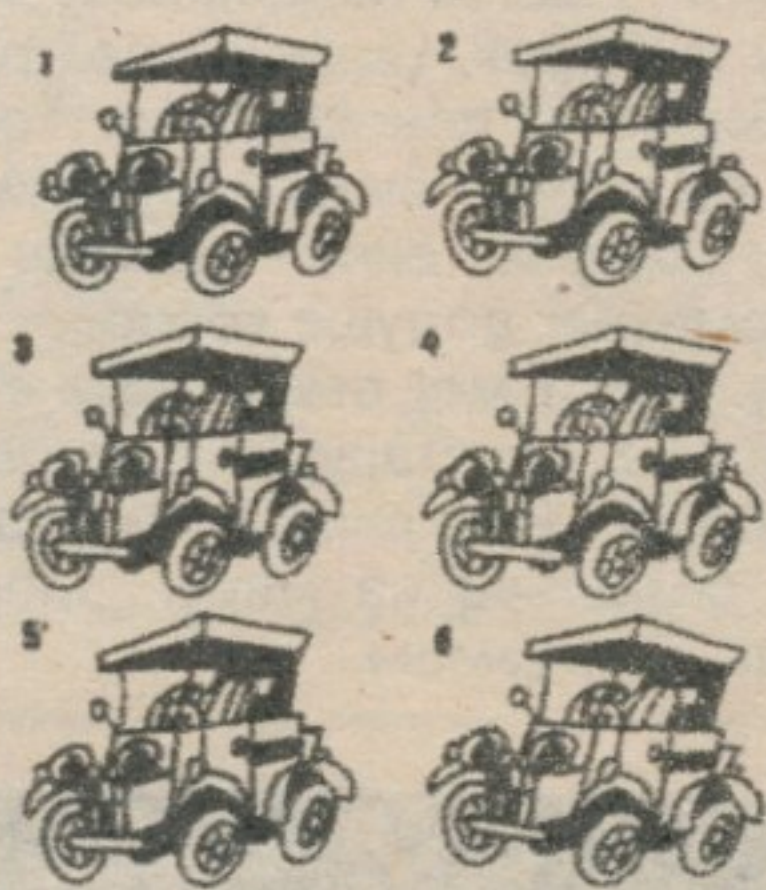
ПЕТАР, МАНОВ, ЛИВАЦ

КЛЕШТА

Свак познаје малу "справу"
што захвата кафу праву;
Кад слогеове средње нема,
у њој кис'о купус дрема.

Аутомобили

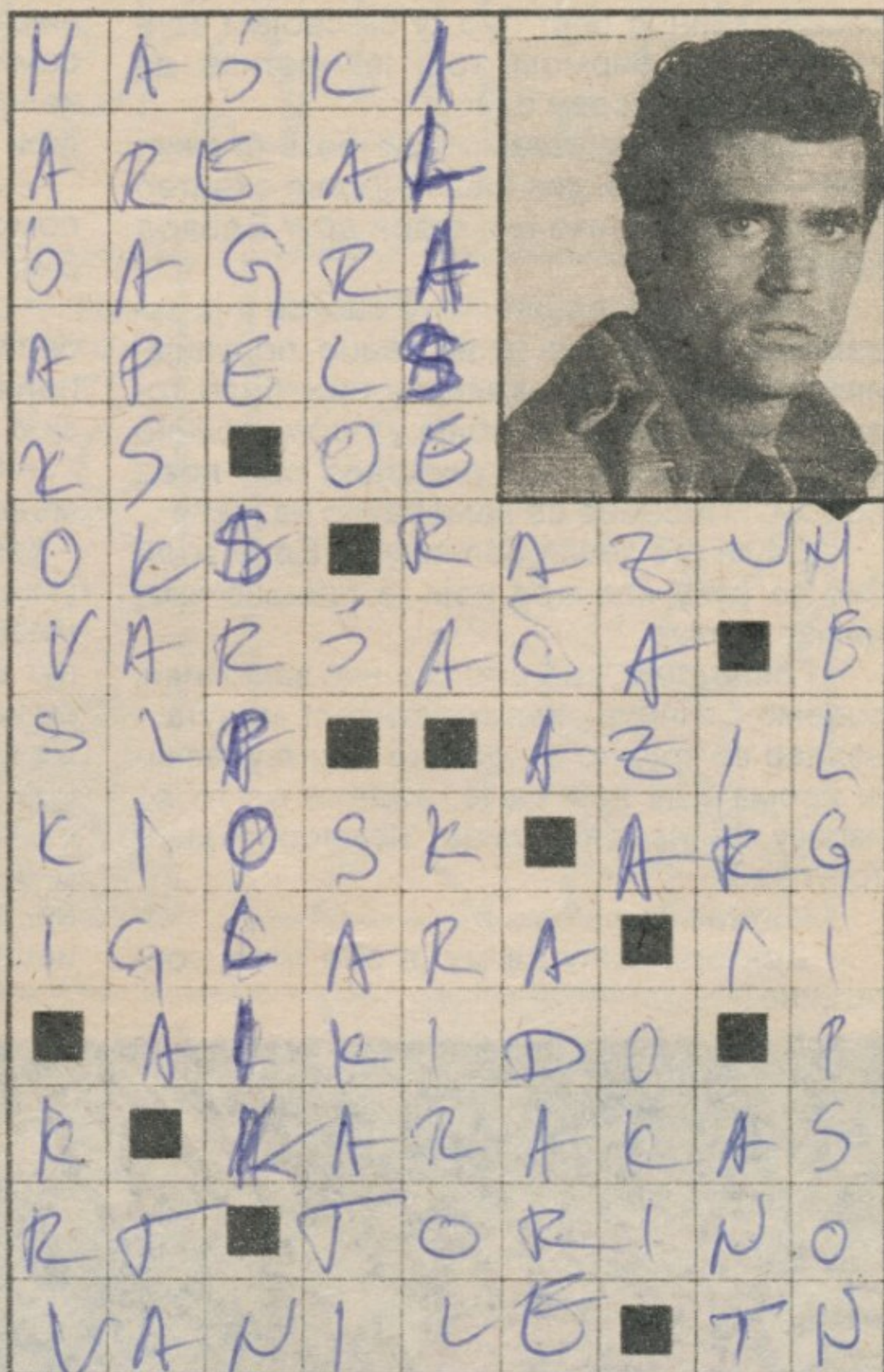
Пронађите два иста
аутомобила.

ИНДИРЕКТ

М алпака
(4,3,1)

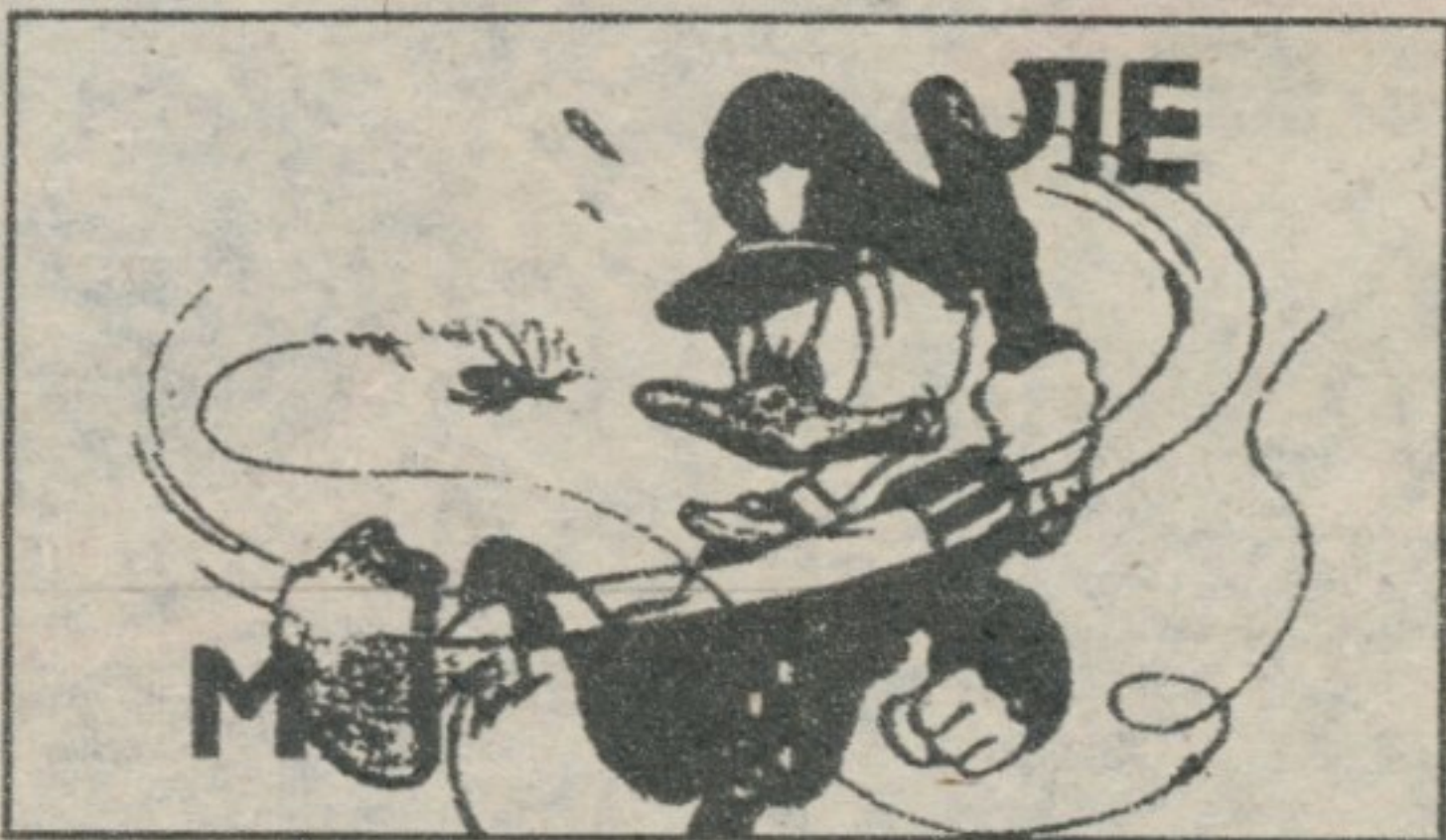
МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

У смеру стрелице упишите име и презиме глумца са слике, а укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа.

АДАРЕ, АЗИЛ, АКИДО, АЛАСЕРА, АНТ, АПЕЛС, АРАПСКА ЛИГА, АРГ, АРЕАЛ, АЧА, ВАНИЛЕ, БАРИЈАЧА, ЗАЗА, ИГЛАРА, ИИ, ИРИ, ЈАГРА, ЈЕФЕ, КАРАКАС, КАРЛО, КИОСК, КРВ, КРИРОЛ, КС, МА-ЈАКОВСКИ, МАЈКА, ОЕ, ОКИ, ОКЕ, РАЗУМ, РТ, САКАТИ, СЛП, СРПОЛИК, ТА, ТИ, ТОРИНО.

РЕБУС (5,4,4)

Музички анаграм

Тај ритам слушам
од зоре ране
КАКО ГА СВИРА
весели Бане.

Решења се налазе на страницама "Мале поште"

ОСМОСМЕТКА

Када у лику осмосмерке пронађете 42 дрвенасте биљке са пописа, као коначно решење добићете дрво лепих белих цветова.

АЛОЈА, АНАНАС, АРИШ, БАОБАБ, БОР, БРЕЗА, БРЕСКВА, БРЕСТ, БУКВА, ВИШЊА, ВРЕБА, ГИНКО, ГРАБ, ЕУКАЛИПТУС, ЗОВА, ЈАБЛАН, ЈАБУКА, ЈАВОР, ЈАСЕН, ЈАСИКА, ЈЕДА, КАЈ-СИЈА, КАТ, КЕСТЕН, КОКОС, КРУШКА, ЛИПА, МИРТА, МУШМУЛА, НАРАНЧА, ОМОРИКА, ОРАХ, ОСКОРУША, РАКИТА, СЕКВОЈА, СМРЧА, ТИСА, ТОПОЛА, ТРЕШЊА, ТУЈА, ХРАСТ, ШЉИВА.

С	О	К	Н	И	Г	Р	А	Б	А	Л	О	П	О	Т	У	Ј	А
У	М	О	Б	Р	Е	З	А	А	Ј	И	С	Ј	А	К	А	Т	Н
Т	О	Р	Ј	А	Б	У	К	А	О	С	К	О	Р	У	Ш	А	А
П	Р	А	Ч	У	О	Х	Р	О	В	А	Ј	Н	Б	Б	А	Ч	Н
И	И	Х	К	А	Ј	Б	Р	А	К	К	Е	А	Р	Б	Ј	Н	А
Л	К	В	И	Ш	Њ	А	А	Е	Т	С	Е	Б	А	О	А	С	
А	А	Г	И	Љ	У	Ш	С	Б	С	И	С	Е	С	Л	Л	Р	О
К	П	Р	И	Е	Р	Е	Е	Т	Т	М	И	Р	Т	А	А	К	
У	А	И	А	В	О	З	К	Р	Н	М	К	В	Р	Б	А	Н	О
Е	Ј	Е	Л	А	Р	А	К	И	Т	А	Л	У	М	Ш	У	М	К

Сканди асоцијација

У свакој од укрштеница налази се по један посебно означен појам. Сва четири заједно треба да вас наведу на коначно решење - појам са слике (означен бројевима од 1 до 18).

АУТОР-РИСТО	УПО-РЕДНИК	ЕКОНО-МОВ-БИРО	ДЕО-КЊИГЕ	ЖЕНСКИ-НИШ	НАРОДНО-МУШКО-ИМЕ
7	15				
★	Е	Е	С	Н	И
СВА-ИМОВИНА-ПРЕДУ-ЗЕЋА	А	К	Т	И	В
РЕРНА	Р	О	Р	5	О
ПЛЕМЕ-УЗ РЕКУ-ТИСУ	А	Н	А	Р	Т
ГЛУМИЦА-БЕГА	Л	О	Н	С	А
АМЕРИЧКА-ТЕЛЕВИ-ЗИЈСКА-НАГРАДА	Е	М	И		
ПАР	Л	А	С		
ГРАДИ-ЛИШТЕ	А	Т	А		

СКАНДИ-АСОЦИ-ЈАЦИЈА	ЖИТЕЉ-ЕВРОПСКЕ-ОСТРОВСКЕ-ДРЖАВЕ	ПОСТАТИ-СТАР	★
СОПТА, СОЈ	К	О	В
И СЛИЧНО (скр.)	И	С	Л
ЕГИПТ-СКО-БОЖАН-СТВО	Р	Т	А
ВЕСЕЉЕ	Р	А	О
КАНАЛ ЗА-НАВОДЊА-ВАЊЕ У-АЗИЈИ	А	Р	И
НАУЧНИК-ТЕСЛА	Н	И	К
ТИП-ШТАМПАР-СКИХ-СЛОВА	И	Т	А
НИШ	Н	И	Ј

СКАНДИ-АСОЦИ-ЈАЦИЈА	КОЊ-МАРКА-КРАЉЕ-ВИЋА	СУЛТА-НОВЕ-НАРЕДБЕ	ТРГО-ВАЧКИ-ПОПУСТ	ПИЈАНИСТ-ТАСОВАЦ	НАПРЕ-ЗАТИ	ЧЛАН-АКАДЕ-МИЈЕ
ЈЕДНА-ДИМЕН-ЗИЈА-ЗАПАД	5	18		12		
★	З	А	Д	А	Т	А
ЗАДАЋА-ОСТРВО-НА-ЈАДРАНУ	Р	А	В	ПАНЧЕВО-УКРАСНА-ТРАКА-НА-ОДЕЖИ	Р	А
КИКИ-РИКИ, АРАХИД	А	Р	А	С	И	Д
★	С	Е	Т	И	Н	Е
ОКВИР ЗА-СЛИКУ	Р	А	М			
ИНДУСТР-ТЕПИХА-ИВАЊИЦА (скр.)	И	Т	И			
УЗ, ПРИ, ДО	Т	И	К			

СКАНДИ-АСОЦИ-ЈАЦИЈА	ШУМАР	ОКРЕТИ	ГЛУМИЦА-ТУРМАН-ВРЕОВА-ШУМА	★
ДОГИЈЕВ-ДРУГАР ИЗ-ЦРТАНОГ-ФИЛМА	О	Г	И	
ЛУКА-У-ЦРНОЈ-ГОРИ	В	А	К	
СКАНДИ-АСОЦИ-ЈАЦИЈА	ШУМАР	ОКРЕТИ	ГЛУМИЦА-ТУРМАН-ВРЕОВА-ШУМА	★
★	Л	О	В	С
СКИНУТИ-ВОЂЕ С-ГРАНЕ	У	В	Р	А
АМБЛЕМ	Г	Р	Б	А
СЕОСКО-ПОДРУЧЈЕ	А	Т	А	Р
ПРАВИТИ-РИКУ	Р	И	К	А

Криптомицалајка

Прво ову загометку реша-вајте као помицалајку и добићете у два узастопна усправна ступца два европска главна града. Када то урадите, исте појмове решавајте као криптограм (откријте кључ за решавање који се крије у броју појединих слова) и добићете још један (афрички) главни град.

ПАКИСТАН
КАТАР
РИГА
ТОРИНО
ЗАПОРОЖЈЕ

РЕБУС (5,5)

ИЗДАВАЈАЉКА

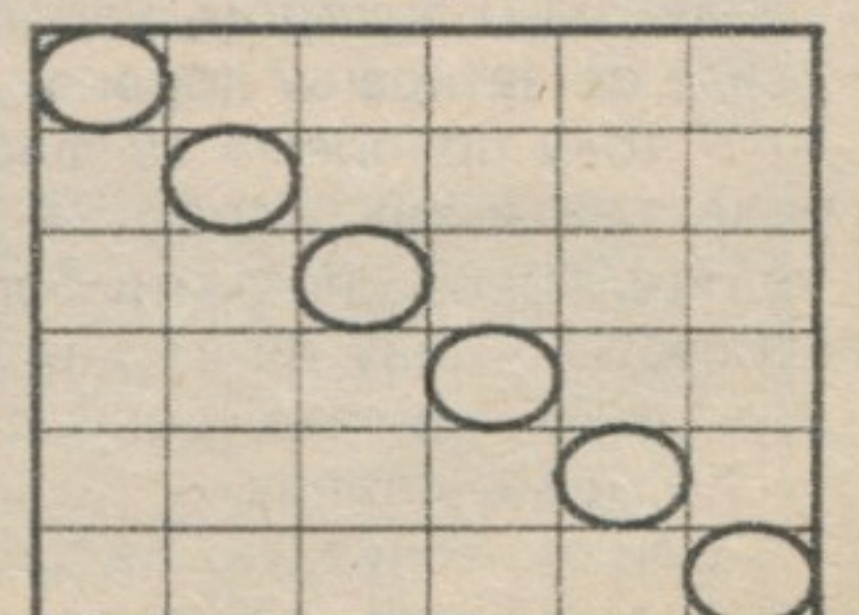
ТИХОМИР
ТРОСЛОВ
БАВЉЕЊЕ
СЕВОЈНО
БРОЈЕВИ
АРАНЂЕЛ
ОДЕЉЕЊЕ

Ако из сваке речи издво-јите по три узастопна слова добићете назив српског средњовековног споменика писмености. Реч је о рукопису писаном у XII веку за хумског кнеза Мирослава.

СЛАГАЉКА

Презимена познатих ре-дитеља разместите водо-равно у лик слагајке та-ко да по дијагонали доби-јете још једног славног филмског ствараоца.

АЛТМАН, КОПОЛА,
РЕНОАР, ТЕШЛИН,
ФЕЛИНИ, ЦАРМУШ.

РАЗМЕСТАЈНА УКРШТЕНИЦА

Б	И	Г	Р	А	П	Л	О
О	Р	Л	И	А	Л	А	Д
Т	А	У	В	Е	О	Р	А
А	К	С	А	Н	Т	И	Н
Т	А	В	Р	С	А	И	Р
Т	А	В	Л	О	И	Д	М
О	В	Р	А	Д	Л	Р	А
Н	Л	А	Т	С	А	И	Р
А	Е	К	Н	А	Н	О	С

Ако речи са пописа правилно разместите у укрштеницу, у дијагоналним пољима добићете име и презиме глумца са слике.

ВОДОРРАВНО: АВР, АЕК, БИГРА, КОАНТИН, ЛПА, МЛАТ, НАНОС, НЕОРА, ОБРАД, ОРЛИ, ПЛО, ТАБЛОИД, ТАУ, ХЛАД, ЧАИР.

УСПРАВНО: БО-ТА, БРАК, ГЛУК, ДЛАН, ИРА, ЛА-РИС, МАРС, НА-ВОД, ОДАН, ПНО, ПЛОТ, РИ, САЛАТ, ТАБЛЕ, ТОМА, ХЕНРИ, ЧА.

АНАГРАМ

АКТ И ИСТРАГА

КАКО УПОКОЈИТИ МЕДВЕДА

Цело село од неколико стотина становника у свечарском је расположењу. Крај је зиме, а почетак ловне сезоне. У току су припреме за фестивал у част медведа.

Сви становници села ужурбани су и раздрагани. Такво расположење није уобичајено. Свакодневица већине припадника Манси народа испуњена је бригама које многи утапају у алкохолу.

Фестивал медведа тренутак је када сви живну подсећајући се на срећније дане у којима су њихови номадски преци живели по свом нахођењу, са стадима ирваса.

Ирваси су за Мансије извор живота. Од тих животиња добијали су храну, одећу, стаиште, превоз. Онда им је режим бившег Совјетског Савеза одузео стада и насилно их сместио у села са организованим управом.

Ако сте странац, и сада ће вас нерадо позвати на фестивал. Припадници Манси и Канти народа нису случајно своје ритуале годинама одржавали у строгој тајности јер су учесници, а посебно организатори, или осуђивани на смрт или на дугогодишњу робију.

Разлог? Манси и Канти никада нису прихватили хришћанство – а најмање су били одушевљени комунистичким режимом. Желели су само да их оставе на миру, да живе како су навикли, баш као и њихови преци. То им се није праштало.

Без обзира на све забране, ова два народа угро-финског порекла, који живе у низинама западног Сибира, између Урала и доњег тока реке Об, тврдоглаво су одржавали своје древне ритуале. Посебно онај у славу Торума – творца света.

Јака традиција помешана с обавезним пркосом, успротивила се затирању корена.

У току припрема за фестивал сви имају одређене задатке. Треба спремити богату трпезу по цену да се жртвује (уколико прилике допуштају) и до девет ирваса.

Сви страхују како ће проћи упокојење духа убијеног мед-

У бившем Сов-
јетском Савезу
припадницима
ових малоброј-
них сибирских
народа били су
забрањени тра-
диционални об-
реди тако да су
организатори
или учесници
могли да изгубе
и главу

веда. Од тога зависи и успех ловне сезоне и живот свих становника села до наредне светковине.

За ту прилику из једне од кућа у селу испразни се сав намештај. Поставља се сто богато окићен најлепшим украсима прикупљеним из свих домаћинстава. Поред зида – само столице за одабране.

Одсечена медвеђа глава стиже саоницама које вуку ирваси. Пред кућом су већ сви становници села. Пре него што се глава медведа стави на сто у кући, иде од руке до руке. Свако мора да је придржи макар на секунд.

У том тренутку оглашава се обавезних седам хитаца; житељи села почињу да се грудвају. Свако мора да буде поквашен пошто ће једино тако имати могућност очишћења. Јер, фестивал није приређен у част било које животиње, већ медведа – моћног претка чији дух треба умирити. Уколико се његов дух не умири, медвед може да нашкоди људима и после смрти.

Грудвање, борбе сеоских рвача, разговор и сви други звуци одмах престају. У кућу улази шаман, велики чаробњак који има способност да дође у везу с духовима. За њим иде ловац који је убио медведа. У пратњи је својих

ВОГУЛ И ОСТИЈАК

Некада познати под именом Вогул и Остијак, Манси и Канти народи настањивали су области западне Русије. Ратоборна племена отерала су их до западног Сибира, у пределе између Урала и доњег тока реке Об.

У доба владавине Ивана Грозног (1530–1584), а под вођством козак Јермака Тимофејева, започето је освајање Сибира. Русија је почела да се претвара у колонијалну империју.

Иако је Русија званично прихватила хришћанство 988. године, шаманизам никада није сасвим потиснут. Манси и Канти народи, који имају укупно око 30.000 представника, и даље га спроводе. Дуго година у строгој тајности, сада се враћају традиционалним обичајима, ритуалима и фестивалима срећни да их нико више не спречава у спровођењу древних веровања да-леких предака.

помоћника и још неколико најугледнијих грађана села.

И сам шаман Пјотр Јуклимов један је од најстаријих и најуспешнијих ловаца. У току фестивала медведа Пјотр церемонијално носи обруч украшен спиритистичким луткама

У кућу не могу сви да уђу, али зато споља помно ослушкују звуке који најављују почетак ритуала.

Као и многи младићи, Иван Шесталов је добио стипендију за студије у Лењинграду (садашњи Санкт Петербург). Постао је значајан песник познат по стиховима којима слави своје древно. Манси порекло.

Иван Шесталов потиче из шаманске породице. Од раног детињства и отац и деда учили су га тајнама те спиритистичко-магијске религије. Иако живи у граду, своје порекло није заборавио. Често, како сам каже, долази „кући да би обновио сокове који и даље струје његовим венама“.

Обучен у традиционалну шаманску одећу, са дефом у руци, Шесталов почиње ритуални плес. Стојећи на среди-ни собе најпре споро, затим све убрзанијим темпом, Иван одмахује главом, врти се у круг, маше рукама, удара у деф очигледно све дубље падајући у транс.

И даље се не чује ни звук, само се оглашава традиционални инструмент санквилтеп сличан руском псалтиру, финском кантеле (жичани инструмент, типа цитре, код Манси народа направљен од коже и тетива ирваса).

Да ли је Иван Шесталов успео да уђе у други свет и сту-

ЛЕГЕНДА О ВЕЛИКОМ МЕДВЕДУ

За припаднике Манси и Канти народа медвед није обична животиња. Предање каже да је, у време кад људи још нису знали за ватру, медвед по имену Консиг-Оик (Стара Шапа) живео са својим оцем Великим Торумом.

Живећи међу звездама, на Седмом небу, Консиг-Оик гледао је како се на Земљи смењују годишња доба. Пожелео је да сиђе међу људе.

Торум је, коначно, услишио молбе свога сина. На Земљу га је спустио у колевци (на светковинама су обавезне дрвене, изрезбарене колевке). Али, чим је Консиг-Оик огладнео, покajaо се и пожелео да се врати на небо. Свемоћни отац одбио је његову молбу. Уместо да га врати међу звезде, сину је дао лук, стрелу и ватру саветујући му да се снађе и научи да живи на земљи.

Наредио је сину, том првом медведу на земљи, да успостави ред и мир и да све који чине зло строго кажњава. Торум је Консига још упозорио да пакљиво поступа са људима јер ће га они, у противном, жестоко осудити.

Консиг-Оик оглушио се о очева упозорења. Почео је да ствара неприлике. Један од седморице браће га је убио, одузео му лук, стрелу и ватру и дао је људима.

Број седам врло је важан у спровођењу ритуала као подсећање на 7 сјајних звезда сазвезђа Велики Медвед (Ursa Major) на северном небу.

Градско дете, већ прослављени песник Иван Шесталов постаје друга (или прва?) особа међу припадницима свога народа. Обучен у ритуално одело, са посебном „периком” на глави, Иван је у стању дубоког трансa

пи у везу с духом убијеног медведа? Сви напрегнуто очекују исход. Јер, од упокојења духа свим становницима зависи предстојећа година.

Игра полако јењава, темпо се смањује. Иван се очигледно враћа у стварни свет. Духови су се сложили да помогну човеку, то је јасно свима који су присутни, а и људи који напољу нестрпљиво очекују

исход, знају да је све у реду. Већ добро препознају звуке.

Иван Шесталов седа, игру почиње ловац Пјотр Јуклимов. Окренут у правцу одсечене медвеђе главе, Пјотр се извињава животињи коју је убио.

— Опрости, нисам те ја убио — велики наклон. — Други су (мисли на Русе) направили ову пушку. Она те је усмрти-

На ритуалној трпези централно место заузима глава убијеног медведа окружена намирницама и предметима које животиња воли

ла. Нисмо мислили да те убијемо, то никада више нећемо поновити!

Игра и песма трају до дубоко у ноћ. Уз помоћ плеса и пантомиме оживљава се предање о настанку света, о Великом Торуму, његовом сину Консиг-Ојку, о тренутку кад су људи убили првог медведа, добили ватру, лук и стрелу.

Све те игре, колико год засноване на традицији и пре-

дањима, јасно говоре и о животу у самом селу, неспретним и неспремним ловцима, свакодневним догађањима.

Ту више нема поделе на учеснике и гледаоце. Сви су помешани у слављу, радост треба што више продужити јер после тога почиње досадна и ружна свакодневица. А број самоубистава је, из године у годину, све већи. На све треба заборавити, дух медведа је упокојен.

В. С.

OBAVEZNO NA SUNCU!

MINASOL
KOLEKCIJA ZA SUNČANJE

BUDITE NAMAZANI!

NF NOVIFARM tel/fax: 444 39 95, 444 19 76

ЈА ♥ ПТТ

Уређује: Вито Недељковић

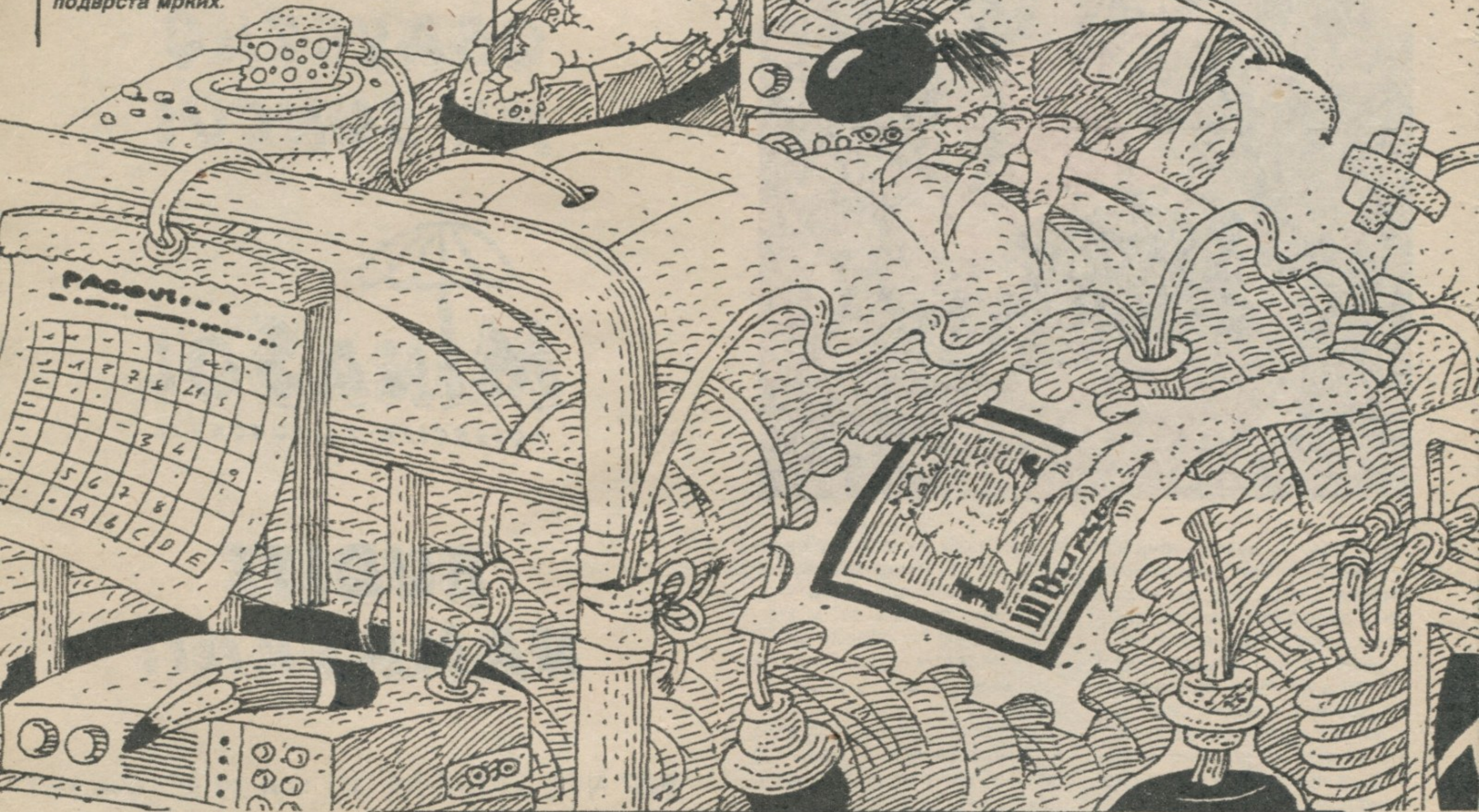
Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

И пацови су корисни

Можда ће се неко згрозити, али мене занима да ли су пацови, највеће штеточине на свету, бар због нечег корисни?

СТАНКО ЈЕВЂЕВИЋ
Краљево

И од великих штеточина пацова човечанство ипак има користи – употребљавају се за разне експерименте. Многи органи пацова раде као и код човека, па се, захваљујући експериментима на њима, толико тога сазнало о храни, жлездама, нервним реакцијама. За ове експерименте користе се бели пацови, подврста мрких.

Најскупља марка одштампана 1855.

Већ пет година сакупљам поштанске марке и филателијом желим да се бавим и када одрастем. Волео бих да знам која је најскупља марка на свету и чије је власништво. Замолио бих „Забавник“ да објави моју адресу, па ко жели може да ми пише и пошаље неку занимљиву поштанску марку.

МАРИН КОВАЛЕК
Руски Крстур
Паланачка бб

Као што се у филателији обично и догађа, јединствени и скупи примерци постају оне поштанске марке које имају неку штампарску грешку, као што се то догодило са данас најскупљом марком на свету. То је примерак шведске марке од три скилинга која је 1855. године, уместо у зеленој, одштампана у жутој боји. Ово је откривено 1888. године када је своју збирку марака неки младић продао једном трговцу. Од тада почиње „шетња“ ове марке јер је често препродавана да би пре четири године на једној аукцији у Швајцарској достигла цену од милион и сто хиљада америчких долара.

Освежавајуће пиће

Недавно сам у једној телевизијској репортажи чуо да је у Перуу најпопуларније освежавајуће пиће – пиво од кукуруза. Ништа чудно осим начина на који се справља. Наиме, жене Индиоса жваћу кукуруз и пљују га у буре у коме оно врењем постаје пиће. Да ли је ово заиста могуће?

ДАНКО
Београд

Ма колико ово изгледало невероватно, истинито је. У високим пределима Перуа, у селима и мањим местима, производња пива на овај начин је уобичајена. То су, у неку руку, права мала породична предузећа у којима су све жене упослене да жваћу кукуруз. Наравно, поред овог традиционалног начина справљања пива, употребљава се и оно произведено у пиварама од јечма, овса...

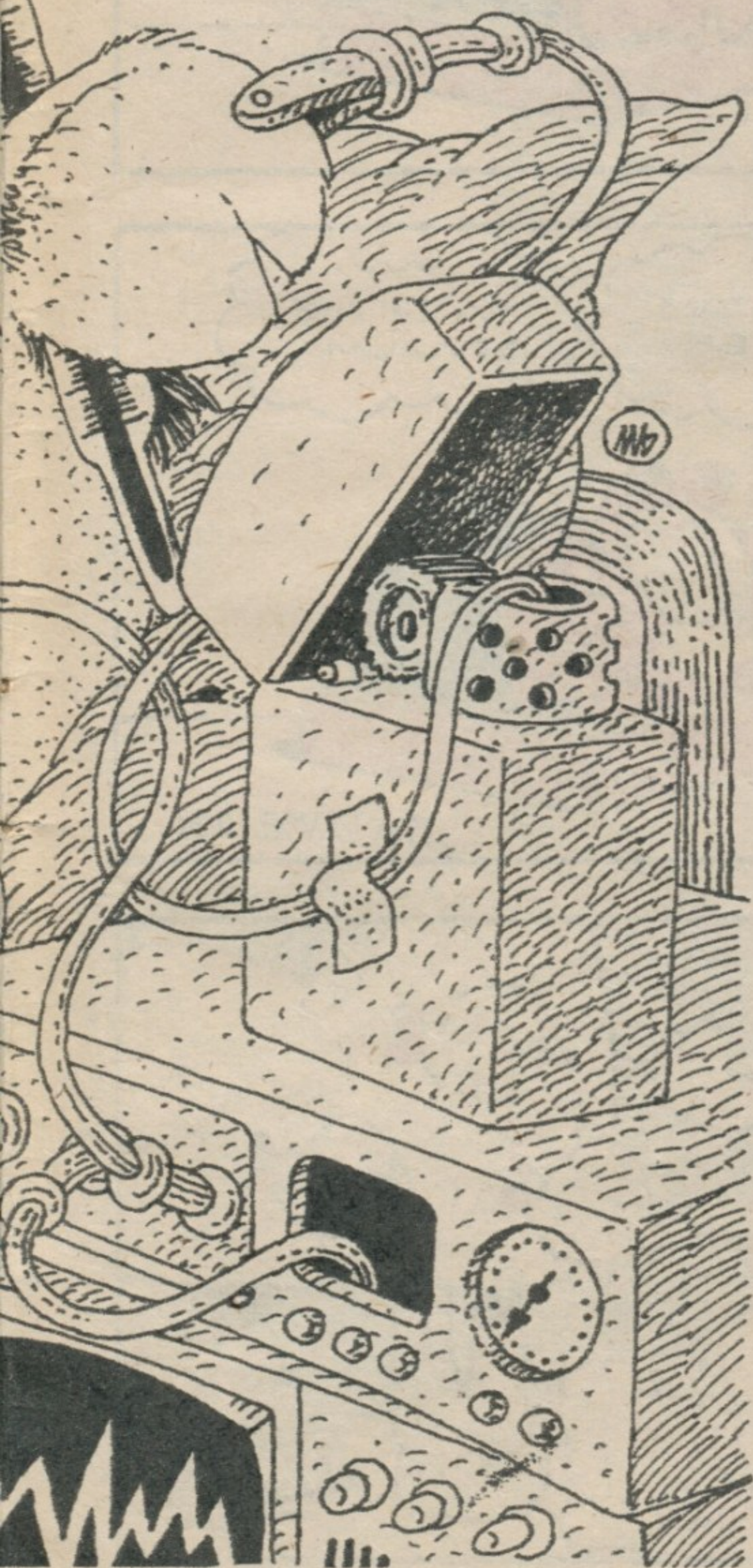
„Зипо“ из 1950. године

У мојој породици се поодавно налази један „зипо“ упаљач, али нико не зна из које је године. Тата каже да је могуће да је из Другог светског рата. На дну упаљача пише: Patent № 2517191. Можете ли по овом броју да откријете из које године потиче и колика му је вредност.

ГОРАН УЛЕПИЋ
Врбас

Упаљачи „зипо“ су од Другог светског рата део опреме сваког америчког војника. Тих упаљача је после рата било доста и није чудо да твој тата мисли да је и његов из тог периода. Међутим, провером у „Зипо“ регистру установљено је, по броју који си дао, да ваш упаљач потиче из периода 1950–1957. године. Вредност овог упаљача, колекционарска наравно, негде је око две хиљаде динара.

Први произвођач овог упаљача био је Џорџ Блејдел из америчког града Бредфорда, а први упаљач произведен је 1938. године. „Зипо“ упаљач је упаљач за сва времена, а мото фабрике је да има можда бољих упаљача, али непоузданих, има и лепших, али не трају тако дуго јер једноставно нису – „зипо“.

Дејана Николић, Боже Димитријевића 3/11, 12208 Костолац – 9 година, сакупља салвете и миришљаве папире, тренира гимнастику.

Sofija Milošević, 7 chemin de Malvand, 1292 Chambesy – Geneva, Switzerland – 21 година, студира права, воли животиње и жели да се дописује са вршњацима на француском, енглеском или српском језику.

Игор Симић, Кнез Михаилова 84, 35230 Ћуприја – 14 година, воли кошарку, дружење и стрипове.

Ивана Мијић, Иве Андрића 17, 21000 Нови Сад – 13 година, воли језике, путовања, добре књиге, акционе филмове и падобранство.

Александар Вујевић, Трг Моше Пијаде 1/6, 15000 Шабац – 14 година, воли дописивање, путовања, музику и све што воле млади.

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА

Сканди асоцијација: Петар Петровић Његош – ж, песник, актива, рор, Об, Анар-ти, Лончар, Еми, плац, АТА – ширина, задатак, Раб, ПА, арашид, Цетиње, рам, ИТИ, тик – ков, исп, Пта, радост, арик, р, Никола, италики, НИ, орт – Оги, Бар, Ума, Ловћен, убрати, грб, ас, атар, т, рикати; Криптомицаљка: Париз и Атина (помицаљка) и Каиро (криптограм); Ребус: строги устав („СТ“ рог и уста „В“); Издвајаљка: Мирослављево јеванђеље; Слагаљка: Форман (Фелини, Копола, Џармуш, Алтман, Реноар, Тешлин); Размештајна укрштеница: бигра, ПЛО, Орли, хлад, тау, неора, а, ксантин, т, Авр, с, таблоид, м, Обрад, ЛПА, млат, Чаир, АЕК, нанос, (Брус Вилис); Анаграм: Агата Кристи; Испуњаљка: Тања Бошковић (мотање, пењање, добоши, тешкаш, провод, орићак); Књижевни анаграм: Данте Алигијери; Адреса: Петровац на Млави; Клешта: кашичица, каца; Аутомобили: 3 и 5; Индирект: ламаизам (лама иза м); Осмосмерка: багрем; Мозаичка укрштеница: мајка, ареал, Јагра, Апелс, кс, ое, окс, разум, варјача, е, Слп, азил, киоск, Арг, иглара, ии, аикидо, б, к, Каракас, рт, Торино, ваниле, тн; Ребус: Многа лепа лица („М“ нога, „ЛЕ“ палица); Музички анаграм: „Гарави сокак“; Енигматске стране припрема: ЕД „Ђорђе Натошевић“, Сомбор Уређује Славко Бован; Аутори: Димовић, Јаковљевић, Милин, Мунишић и Бован.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК БРОЈ 2273

YU ISSN 0032-339X
Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године.

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси
Директор „ПОЛИТИКЕ“
Хаџи Драган Антић

Издаје НП ПОЛИТИКА Д.О.О.
11000 Београд, Македонска 29

Штампа графичко предузеће
„Штампарија Политика“

Председник комисије „ПОЛИТИКА“
др Живорад Миновић

Уредник сјајних Мирјана Маринковић
Ликовно графички уредник Соња Јашовић
Редакција Олга Вухадиновић, Бојана Дожић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патригић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић

Техничка редакција
Душан Глушац, Радоје Савић,
Зоран Петканић и Радана Весовић
Секретаријат Зорица Филиповић

Дописници „ПОЛИТИКЕ“ из иностранства:
Петар Поповић (Москва), Душан Пешић (Њујорк), Мирослав Стојановић (Бон), Дарко Рибнићар (Париз), Душан Симић (Лондон), Бошко Јакшић (Рим), Верипа Рупар (Будимпешта) Момчило Пантелић (Пекинг), Радислав Бук (Атина)

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“
Македонска 29, 11001 Београд, П.фах 124.
Телефони: секретаријат 3224-471,
редакција 3224-483, техничка редакција 3226-620, централа 3224-191 и 3225-761,
претплата: 3228-776.

Маркетинг агенција: Македонска 31/1,
телефон 3220-645.

Рукописи, фототрафије и цртежи се не враћају.

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата за нашу земљу
1 месец 15,60 дина. 3 месеца 46,80 дина.
6 месеци 93,60 дина.

Претплата на жиро рачун број:
40801-603-3-42104, уз обавезну назнаку:
Н.П. „ПОЛИТИКА“ — ПРЕПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

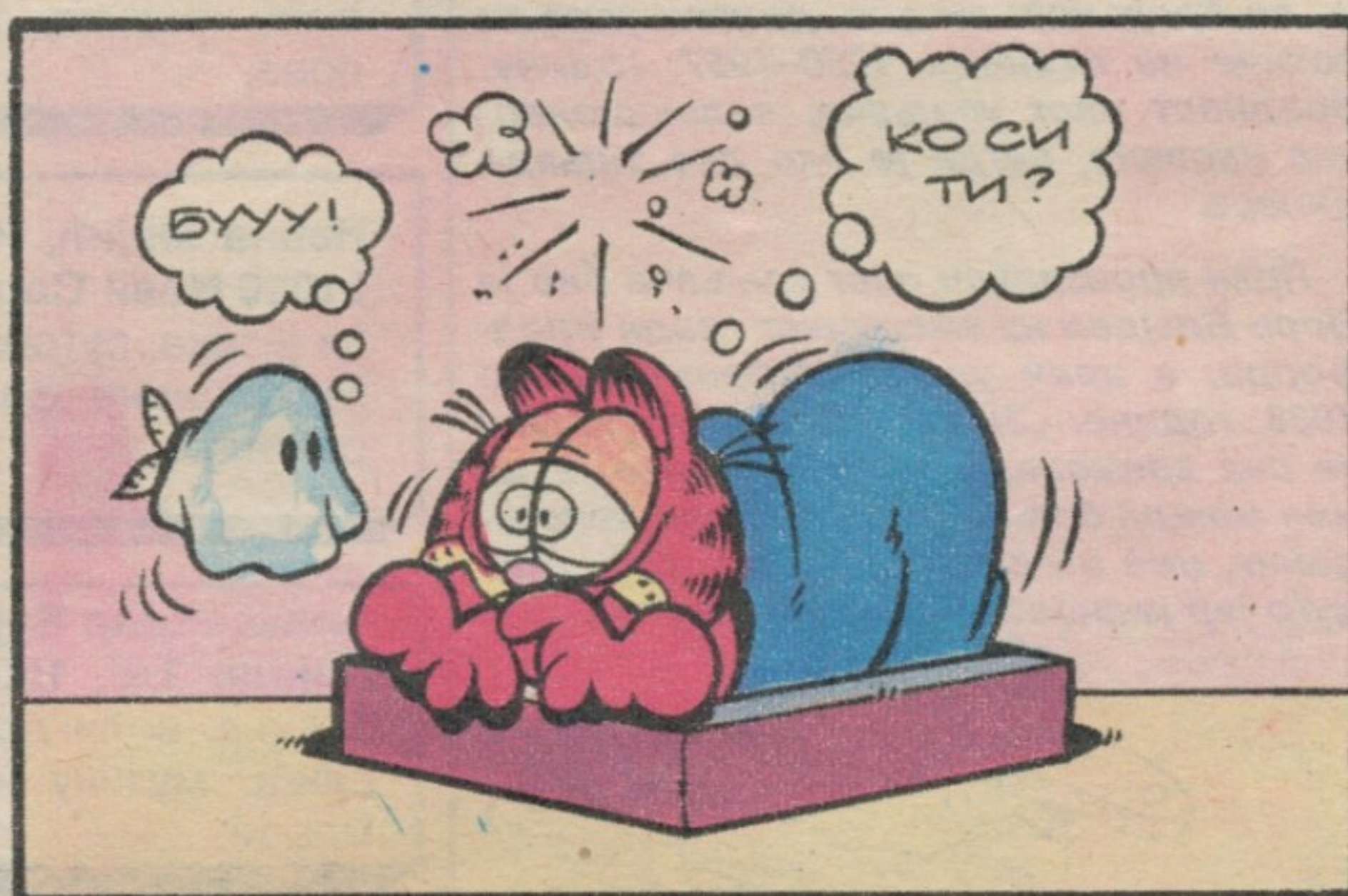
Полугодишња – возом:
90 DEM. или противвредност осталих валута.
Полугодишња – авионом:
I група-Европа: 129 DEM. II група-Блиски исток: 130 DEM. III група-Африка, Азија: 135 DEM. IV група-Америка, Канада: 136 DEM. V група-Далеки исток: 138 DEM. VI група-Јужна Америка: 144 DEM. VII група-Аустралија: 146 DEM. или противвредност осталих валута
Претплата се врши преко фирме
„EINS PLUS ZWEI“ GmbH, FRANKFURT/M у противвредности валута USD или DEM и то:
DEUTSCHE BANK AG, Fz/M. (BLZ 50070010)
За DEM – КОНТО – 092430800
За USD – КОНТО – 05092430801
Код уплате ОБАВЕЗНО навести – „Сврха плаћања“
ПРЕПЛАТА НА „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ – откуп дуга.
Копију уплате ОБАВЕЗНО послати на факс бр. ++ 381 11 3228 776 или на адресу:
ПРЕДУЗЕЋЕ „ПОЛИТИКА“ 11000 БЕОГРАД, 29. НОВЕМБРА 24/1, ЈУГОСЛАВИЈА

Годишњу претплату на лист не примамо.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину.

By Jim Davis

ГАРФИЛД

© 1994 PAWS, INC./Distributed by Universal Press Syndicate

JIM DAVIS 10-30

РЕКЛИ СУ...

Истина има двоструки укус: слатка је за онога који је изговара, а горка за онога који је слуша.

Салвадор Дали
шпански сликар
(1904–1989)

Презирите људе који воле да оговарају: у вашој кући они вас забављају на туђ рачун, у туђој кући они друге забављају на ваш рачун.

Сенека
римски филозоф
(3–65)

Људи који се никада не варају – леже у гробу.

Марк Твен
амерички писац
(1835–1910)

Има људи који гледају на част као на звезде – сасвим издалека.

Виктор Иго
француски писац
(1802–1885)

Природа нам је дала два уха и једна уста и зато треба више слушати а мање говорити.

Зенон из Елеје
старогрчки филозоф
(око 490–430. пре н.е.)

Људи се дубље клањају пред бисагама пуним новца, него пред главама пуним мозга.

Аугуст фон Коцебу
немачки писац
(1761–1819)

Највећа животна мудрост је учити се на грешкама других.

Ивлин Во
енглески писац и сатиричар
(1903–1966)

Млади људи говоре шта раде; старци шта су радили; будале шта намеравају да раде.

Сократ
старогрчки филозоф
(470–399. пре н.р.)

Многи људи упропасте један део свог живота у настојању да напакосте другима.

Жан де ла Бријер
француски писац и моралиста
(1645–1696)

Зло што га људи чине живи и после њих. Добро се често сахрањује с људима.

Вилијам Шекспир
енглески драмски писац
(1564–1616)

Ако желите да откријете неку ману код своје девојке, хвалите је пред њеним другарицама.

Бенџамин Франклин
амерички писац, физичар и државник
(1706–1790)

Ништа не купујте од свог пријатеља: ако је скупо, оштећени сте ви, ако је јефтино, оштећен је он.

Жил Мазарен
француски кардинал и државник
(1602–1661)

Лажу су толико родне да је довољно посејати само једну да би изникло хиљаду.

Карло Голдони
италијански писац
(1707–1793)

Није срамота да човек нешто не зна. Нико не може све да зна, али је срамота претварати се да знаш оно што не знаш.

Л. Н. Толстој
руски писац
(1828–1910)

Људи се жале како је време кратко, а стално се труде да га прекрате.

Франсис Бекон
енглески филозоф
(1561–1626)

